

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหาร
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหาร
 - 1.3 องค์ประกอบของการบริหาร
 - 1.4 หลักการบริหาร
2. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 2.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 2.2 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 2.3 ลักษณะและประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 2.4 สาเหตุของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 2.5 บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
 - 2.6 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่มุ่งประสิทธิภาพ
 - 3.1 ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
 - 3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
 - 3.3 วิธีการปฏิบัติงานที่ดี (Best Practice)
4. ภาวะผู้นำและประสิทธิผลภาวะผู้นำ
 - 4.1 ภาวะผู้นำ
 - 4.2 ประสิทธิภาพภาวะผู้นำ
5. รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการและทฤษฎีทางการบริหาร (Principle and Theory of Administration)

ความหมายของการบริหาร

การบริหาร มีคำศัพท์ที่ให้ความหมายอยู่สองคำ คือ การบริหาร (Administration) และการจัดการ (Management) คำว่า การบริหาร นิยมใช้ในการบริหารราชการ บริหารรัฐกิจที่เน้นการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ส่วนคำว่า การจัดการ นิยมใช้ในด้านธุรกิจ ที่เน้นการดำเนินการตามนโยบายที่วางไว้ คือ นำนโยบายไปปฏิบัติ (อินทรา หิรัญสาย. 2549: 3)

วิจิตร ศรีสอาน (2540: 48) กล่าวถึง การบริหารว่าเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

ดาฟท์ (Daft; & Richard, L. 2001: 8) กล่าวถึง การบริหาร คือ การทำให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยผ่านการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุมทรัพยากรขององค์กร

คุนท์ซ และเวห์ริช (Koontz; & Wehrich. 1990: 4) กล่าวว่า การจัดการเป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งบุคคลจะทำงานร่วมกันในกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาความหมายของการบริหารจากแนวความคิดของนักวิชาการ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหาร คือ กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่วางแผนการจัดองค์กร จัดคนเข้าทำงาน สั่งการ และควบคุม การทำงานให้กิจกรรมขององค์กรดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานของปัจจัยในการบริหาร (Factor of Management)

ความสำคัญของการบริหาร

ดิเรก วรรณเศียร (2548: 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างยิ่ง เป็นศาสตร์ที่ต้องศึกษา และนำไปปฏิบัติตามหลักวิชาอย่างมีศิลปะ ปัจจุบันสภาพทั่วไปในสังคมมีความซับซ้อน การที่ผู้บริหารจะนำพาองค์กรให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จไม่ใช่เรื่องง่าย การบริหารจัดการที่ดีจึงต้องมีทักษะทางการบริหารในระดับสูงและขณะเดียวกันก็ต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารอย่างชัดเจน

ทองหล่อ เดชไทย (2544: 13-14) กล่าวว่า การบริหาร (Administration) เป็นการจัดการ (Management) อย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล คำว่าการบริหารและการจัดการนั้นบางครั้งใช้แทนกันได้ เพราะคำสองคำนี้เป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน

มาโลน (Malone. 2006: 142-147) กล่าวว่า การบริหารจัดการโครงการได้กลายเป็น ภูมูแจสำคัญสำหรับหน่วยงานที่บรรลุความพึงพอใจของลูกค้าในระยะยาว ผลกำไรที่เพิ่มขึ้นขวัญ กำลังใจของพนักงานและการปรับปรุงคุณภาพหน่วยงาน จำนวนมากเป็นการบริหารจัดการโครงการ เป็นคนที่กำหนดที่ดีที่สุด แก้ไขปัญหาหรือในฐานะผู้จัดการโครงการตั้งแต่คนที่สามารถดึงโครงการ ออกจากไฟ กลยุทธ์นี้ต้องอาศัยความสามารถของแต่ละคนที่จะแก้ปัญหาที่ทำปฏิกิริยาและไม่ส่งเสริม ให้เกิดการวางแผนเชิงรุกและการสื่อสารขึ้นด้านหน้า บทบาทสำคัญของผู้จัดการโครงการคือการเก็บ องค์ประกอบหลักในการปรับสมดุลซึ่งไม่ตรงหมายถึงความสมบูรณ์แบบ

จากแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ขององค์การโดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาศัยหลักกฎหมายและหลักการบริหาร ที่สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานขององค์การหรือหน่วยงาน

องค์ประกอบของการบริหาร

การบริหารจัดการมีองค์ประกอบที่ใช้ในการบริหารเพื่อให้ประสบความสำเร็จสูงสุดโดยได้ มีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารไว้ ดังนี้

สมคิด บางโม (2547: 24-26) กล่าวถึง องค์ประกอบของการบริหาร คือ การจัดการหรือ การบริหารกิจการต่างๆ ต้องมีทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการจัดการ 4 ประการ คือ 1) คน (Man) เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมขององค์การ 2) เงิน (Money) เป็นค่าจ้างค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ 3) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) คือ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมถึงอาคารสถานที่ 4) การจัดการ (Management) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปัจจัยในการบริหารทั้ง 4 ประการนี้ เป็น สิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการ เพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการขึ้นอยู่กับความ สมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยดังกล่าว

สมชาติ ไตรรักษา (2549: 15) กล่าวถึง องค์ประกอบของการบริหารงานสมัยใหม่ (Modern Management) ในสภาวะโลกาภิวัตน์ (Globalization) ของโลกปัจจุบัน คือ 1) ใช้เทคโนโลยีด้านข้อมูล ข่าวสารเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน (Real Time) อยู่เสมอ 2) บริหารงานได้ตลอด 24 ชั่วโมงทุกวัน (All Time) 3) วิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องตลอดเวลา (Always Situation Analysis) 4) ใช้งานเป็นหลัก (Focus on Working) โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา 5) ใช้ผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Customer Centered) 6) พัฒนาระบบผู้นำในผู้ปฏิบัติงานทุกระดับและทุกคน (Leadership Everyone) 7) มุ่งพัฒนาคุณภาพงานอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement: CQI) 8) ทำงานเป็นทีม เดียวกัน (Working as a Team) 9) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย (Modern Vision) กว้างไกล ชัดเจน และถูกต้อง และ 10) ควบคุมคุณภาพ ณ จุดปฏิบัติงาน (Quality Every-Time)

จากแนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า องค์ประกอบของการบริหาร หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการบริหารให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ ซึ่งประกอบด้วย คน งบประมาณ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคนิคการบริหาร และภาวะผู้นำขององค์การ

หลักการบริหาร

ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารองค์การเพื่อพัฒนาระบบการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกหลักการบริหารที่สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ดังนี้

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้สึกสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนส่งเสริมความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความร่วมมืออันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามระเบียบนายกรัฐมนตรีนว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2547: 26-30) ดังนี้

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้นโดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยทรงค้ำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ชยัน อดทนมีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับกลไกในการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็น

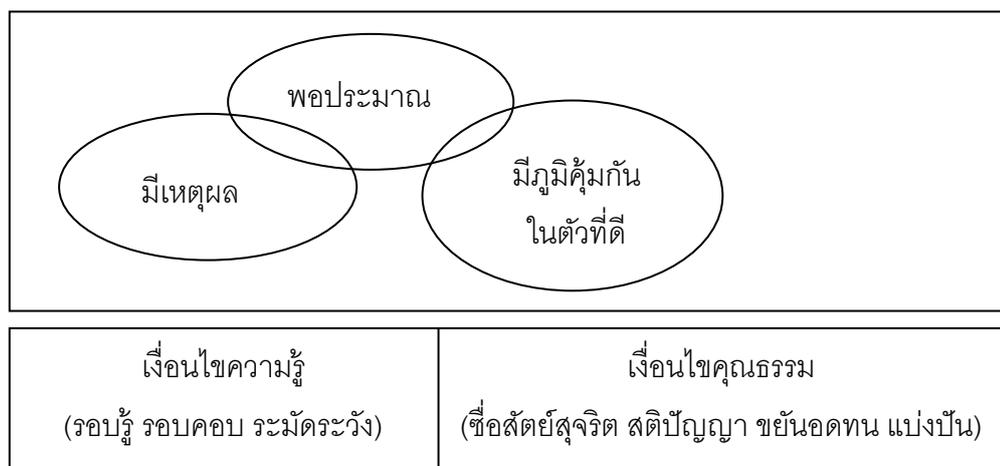
ประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการให้ความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ การสอน. 2550: 107) เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ในการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดีซึ่งองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ในมาตรฐานการศึกษาชาติได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สรุปหลักการทั่วไปในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 6 หลักการ (ธีระ รุญเจริญ. 2550: 166) คือ

การกระจายอำนาจ คือ อำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนสำหรับประเทศไทย จะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา

การบริหารตนเอง คือ สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหารในรูปแบบขององค์คณะบุคคล

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนตัดสินใจ กำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ

ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน เป็นภาวะผู้นำที่เป็นการสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

การพัฒนาทั้งระบบ ปรับทั้งโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรโดยการเปลี่ยนแปลงต้องให้ระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน

ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โรงเรียนต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบเพื่อให้การบริหารและจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นนวัตกรรมทางการบริหารที่ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและจัดการเรียนการสอนและที่สำคัญคือ เป็นการคืนอำนาจให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ไคลแมน และลาร์เรนซ์ (Kleiman; & Lawrence. (2011: 123) กล่าวว่า การบริหารจัดการในทุกกิจกรรมทางธุรกิจและองค์กรคือการกระทำของการรับคนเข้าทำงานด้วยกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการและวัตถุประสงค์การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลการจัดการประกอบด้วยการวางแผนการจ้องค์กร, นำหน้าที่หรือกำกับและควบคุมองค์กร (กลุ่มของคนหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งคนหรือหน่วยงาน) หรือความพยายามเพื่อวัตถุประสงค์ในการบรรลุเป้าหมายโลกไซเบอร์วิ้งงานและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรทางเทคโนโลยีและทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่องค์กรสามารถถูกมองว่าเป็นระบบการจัดการยังสามารถกำหนดว่าการกระทำของมนุษย์รวมทั้งการออกแบบเพื่ออำนวยความสะดวกการผลิตของผลประโยชน์จากระบบมุมมองนี้จะเปิดโอกาสที่จะจัดการตัวเองก่อนจำเป็นที่จะพยายามที่จะจัดการกับคนอื่น ๆ

สตีแยร์ส (Streers. 1977: 59-60) ได้เสนอปัจจัยการบริหารซึ่งเป็นตัวกำหนดประสิทธิผลขององค์กรไว้ 4 ประการใหญ่ๆ คือ 1) ลักษณะขององค์กร (organization characteristics) ประกอบด้วย 1.1) โครงสร้างขององค์กร 1.2) บทบาทของเทคโนโลยี 2) ลักษณะของสภาพแวดล้อม (environment characteristics) ประกอบด้วย 2.1) ลักษณะสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร 2.2) ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในองค์กร 3) ลักษณะของบุคคล (employee characteristics) ประกอบด้วย 3.1) ความผูกพันต่อองค์กร 3.2) การปฏิบัติงาน 4) นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ (Policies and practices) ประกอบด้วย 4.1) การกำหนดเป้าหมาย 4.2) การจัดหาและการใช้ทรัพยากร 4.3) สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติ 4.4) กระบวนการติดต่อสื่อสาร 4.5) ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ 4.6) การ

ปรับตัวขององค์การและการริเริ่มสิ่งใหม่ ซึ่งสตีเยอร์ส (Steers) กล่าวว่า หากองค์การสามารถกำหนดปัจจัยทั้งสี่ประการให้บังเกิดผลได้ จะทำให้องค์การประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่

เอ็ดมอนด์ (Edmonds. 1979: 37) ได้เสนอแนวคิดที่นำไปสู่ความเป็นโรงเรียนประสิทธิผลด้วยปัจจัย 5 ประการ คือ

1. ภาวะผู้นำที่แข็งแกร่งของผู้บริหาร
2. ความเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านทักษะพื้นฐาน
3. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะอาดเรียบร้อยและปลอดภัย
4. ความคาดหวังของครูที่มีต่อนักเรียนในระดับสูง
5. การเฝ้าติดตามประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

มิลตัน (Milton. 1981: 11-12) ได้เสนอองค์ประกอบการบริหารองค์การที่มีประสิทธิภาพไว้ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) ลักษณะเฉพาะของบุคคล (Individual characteristics) ซึ่งประกอบด้วย ความสนใจ เจตคติ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความต้องการ ทักษะความชำนาญ 2) ลักษณะของงาน (characteristics of the job) ประกอบด้วย ความหลากหลายของงาน ข้อมูลย้อนกลับ รางวัล ความชัดเจนของบทบาท 3) ลักษณะสิ่งแวดล้อมของงาน (characteristics of work environment) ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมปัจจุบันและบรรยากาศขององค์การ จากแนวคิดของนักการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า องค์การที่มีประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถขององค์การในการใช้กระบวนการทางการบริหารด้วยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการ บูรณาการเพื่อความอยู่รอดและดำรงรักษาวัฒนธรรมองค์การที่ดีไว้

สเต็ดแมน (Stedman. 1987: 215-244) ได้ศึกษาวิจัยถึงความสำเร็จของโรงเรียน ซึ่งสรุปได้ว่าลักษณะที่แสดงถึงความสำเร็จ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับประสิทธิผลของโรงเรียน คือ

1. การเน้นที่ชาติพันธุ์และเชื้อชาติ
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
3. การร่วมกันวางแผนดูแลนักเรียนระหว่างครูและผู้ปกครอง
4. หลักสูตรที่เน้นทางด้านวิชาการ
5. การใช้และพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ
6. การให้การดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด
7. ความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน
8. สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

9. การสอนที่ปราศจากปัญหาทางวิชาการ

ออสติน และเรนโนลด์ (Austin; & Reynolds. 1990: 167-178) ได้ศึกษาวิจัยและรายงานว่าการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะต้องมีลักษณะที่แสดงถึงความสำเร็จ ดังนี้

1. การจัดการอาคารสถานที่
2. ภาวะผู้นำ
3. ความมีเสถียรภาพของบุคลากร
4. การจัดระบบของหลักสูตรและการเรียนการสอน
5. การพัฒนาบุคลากร
6. การจัดการเวลาเรียนที่เกิดประโยชน์สูงสุด
7. ความเป็นเลิศทางวิชาการที่ได้รับการยอมรับ
8. การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง
9. การวางแผนร่วมกัน
10. ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
11. มีเป้าหมายและความคาดหวังร่วมกันที่ชัดเจน
12. มีระเบียบวินัย

คริสพีลส์ และแอนน์ (Chrispeels; & Ann. 1990) ทำการศึกษาวิจัยประสิทธิผลโรงเรียนศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 8 แห่ง ในปี ค.ศ. 1990 โดยทำการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนทั้ง 8 แห่ง ศึกษาเกี่ยวกับ 1) วัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียน 2) หลักสูตรและการสอน 3) โครงสร้างขององค์กร 4) ภาวะผู้นำของครูใหญ่ พบว่า 1) การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการหลักสูตรและครูได้ทำงานร่วมกัน มีความจำเป็นสำหรับการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน 2) การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นครูใหญ่ต้องมีภาวะผู้นำ และ 3) ต้องมีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรที่ดี

ฮอย และมิสเคิล (Hoy; & Miskel. 2001: 293) ได้ให้แนวคิดว่ารระบบสังคมของโรงเรียนจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน คือ 1) สิ่งแวดล้อม (environment) เป็นสภาพทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียน เช่น ทรัพยากร ค่านิยม ชื่อเสียงของโรงเรียน ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน เขตพื้นที่ และหน่วยเหนือ รวมทั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน 2) โครงสร้างของโรงเรียน (school structure) เป็นความสัมพันธ์ของทรัพยากรมนุษย์ที่กำหนดไว้ในองค์กร เช่น การจัดแบ่งหน่วยงานตามความสามารถ (division of labor and apécialization) ความเป็นส่วนรวม (impersonal orientation) อำนาจตามช่วงบังคับบัญชา (hierarchy of authority) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ (rules and regulation) การกำหนดตำแหน่ง

และทิศทางการทำงาน (career orientation) ประสิทธิภาพการทำงาน (efficiency) อุดมการณ์ (ideal type) 3) สิ่งจูงใจและความต้องการจำเป็นของแต่ละคน (individual needs and motives) 4) บรรยากาศการทำงานเป็นกลุ่ม (the work group atmosphere) 5) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร (administrator behavior) 6) ผลผลิต (outcome and product)

คริสพีลส์ และแอนน์ (Chrispeels; & Ann. 1990: 2009) ทำการศึกษาวิจัยประสิทธิผลโรงเรียน ศึกษาเฉพาะกรณีในโรงเรียนประถมศึกษ จำนวน 8 แห่ง ในปี ค.ศ. 1990 โดยทำการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนทั้ง 8 แห่ง การวิจัยดังกล่าวศึกษาเกี่ยวกับ 1) วัฒนธรรมและบรรยากาศในโรงเรียน 2) หลักสูตรและการสอน 3) โครงสร้างขององค์กร และ 4) ภาวะผู้นำของครูใหญ่ ใช้เวลาในการศึกษา 5 ปี ทำการรวบรวมโดยใช้การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ผลของการทดลอง และแบบบันทึกข้อมูลจากการศึกษา พบว่า 1) การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการหลักสูตรและครูได้ทำงานร่วมกัน มีความจำเป็นสำหรับการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน 2) การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ครูใหญ่ต้องมีภาวะผู้นำ และ 3) ต้องมีวางแผนการพัฒนาบุคลากรที่ดี

คาลด์เวลล์ และสปิงส์ (Caldwell; & Spinks. 1990: 23) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ประเมินความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน จำนวน 43 รายการ ซึ่งเขาถือว่าเป็นเกณฑ์ “แบบอุดมคติ” (ideal type) คือ แม้แต่สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสูงอาจจะมีไม่ครบทุกรายการแต่ก็มีประโยชน์ที่จะใช้วัดความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาได้ ดังมีรายการดังนี้

1. ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย มีจุดหมายทางการศึกษาที่ชัดเจน มีแผนงานที่ได้รับการวางแผนไว้อย่างสมดุและเป็นระบบ สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนในสถานศึกษาได้ มีแผนงานพัฒนานักเรียนให้มีทักษะที่ต้องการ และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียนในระดับสูง

2. ด้านการตัดสินใจ ประกอบด้วย บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสถานศึกษาในระดับสูง คณะครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับสถานศึกษาในระดับสูง ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับสถานศึกษาในระดับสูง

3. ด้านทรัพยากร ประกอบด้วย สถานศึกษามีทรัพยากรอย่างเพียงพอที่จะช่วยให้ครูทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีครูที่มีความสามารถและแรงจูงใจ

4. ด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ความสามารถในการกำหนดหน้าที่และทรัพยากรเพื่อปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดสรรทรัพยากรได้สอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษา การตอบสนองและสนับสนุนความต้องการของครู การใส่ใจต่อการพัฒนาในวิชาชีพของครู การกระตุ้นครูเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาวิชาชีพและใช้ครูที่มีทักษะ การตระหนักถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในสถานศึกษาในระดับสูง การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานอื่น ชุมชน ครูและนักเรียน มีรูปแบบการบริหารที่

ยึดหยุ่น มีความพยายามที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จัดให้มีข้อมูลย้อนกลับสำหรับครูอยู่ในระดับสูง ตรวจสอบแผนงานและวัดความก้าวหน้าตามจุดมุ่งหมาย

5. ด้านบรรยากาศ ประกอบด้วย สถานศึกษากำหนดค่านิยมที่สำคัญ ผู้บริหาร ครู นักเรียนแสดงความผูกพันและจงรักภักดีต่อจุดหมายและค่านิยมของสถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อม น่าอยู่ ตื่นเต้น และท้าทายต่อครูและนักเรียน มีบรรยากาศยอมรับและเชื่อถือกันของครูกับนักเรียน มีบรรยากาศความไว้วางใจและการสื่อสารแบบเปิดในสถานศึกษา มีความคาดหวังในสถานศึกษาว่า นักเรียนทุกคนจะทำได้ ผู้บริหาร ครูและนักเรียน คาดหวังความสำเร็จในระดับสูง นักเรียนมีขวัญ กำลังใจในระดับสูง นักเรียนมีการยอมรับนับถือและความเป็นเจ้าของผู้อื่น จัดให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา มีความเป็นระเบียบวินัยที่ดีในสถานศึกษา ผู้บริหารเอาใจใส่เกี่ยวข้องกับเรื่อง วินัยของนักเรียนในระดับต่ำ อัตราการขาดเรียนของนักเรียนต่ำ อัตราการพักเรียนของนักเรียนต่ำ อัตราความประพฤติเหลวไหลของนักเรียนต่ำ ครูมีขวัญกำลังใจในระดับสูง ครูมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในระดับสูง อัตราการขาดงานของครูต่ำ การย้ายของครูมีเพียงเล็กน้อย

6. ด้านผลลัพธ์ ประกอบด้วย อัตราการออกกลางคันของนักเรียนต่ำ คะแนนทดสอบ แสดงถึงความสำเร็จในระดับสูง การศึกษาต่อหรือหางานทำของนักเรียนอยู่ในระดับสูง

คุนทซ์ และเวห์ริช (Kooztz; & Wehrich. 1990: 4) กล่าวว่า การจัดการเป็นกระบวนการ ออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งบุคคลจะทำงานร่วมกันในกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

เซอร์จิอวานนี (Sergiovanni. 1991: 258-263) ได้สรุปลักษณะสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ว่าควรมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) มีแผนงานทางวิชาการที่ดี 3) จัดการเรียน การสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน 4) มีบรรยากาศสถานศึกษาในทางบวก 5) ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบเป็นกลุ่ม 6) มีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง 7) ใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 8) ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 9) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

ดาฟท์ (Daft. 2001: 8) กล่าวถึง การบริหาร คือ การทำให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยผ่านการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการและการควบคุมทรัพยากรขององค์กร

ลูเนนเบิร์ก และออร์นสไตน์ (Lunenburg; & Omstein. 1996: 348) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน จากโครงการ Connecticut School Effectiveness Project และสรุปลักษณะ ของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลว่ามีลักษณะ 7 ประการ ดังนี้

1. มีสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและปลอดภัย (a safety and orderly environment) และไม่เป็นปัญหาอุปสรรคสำหรับการเรียนการสอน

2. พันธกิจของโรงเรียนมีความชัดเจน (a clear school mission): บุคลากรมีส่วนร่วมในภาระผูกพันของเป้าหมายการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

3. มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยที่ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจและประยุกต์ใช้คุณลักษณะของงานวิชาการที่มีประสิทธิผล (instructional effective)

4. มีบรรยากาศของความคาดหวังที่สูง (a climate of high expectation) โดยที่อาจารย์สามารถแสดงออกถึงความรอบรู้ในทักษะเบื้องต้นให้นักเรียนเห็นได้

5. พุ่มเทในการทำงาน (high time on task) เพื่อวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาทักษะ

6. มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ (frequent monitoring of student program) เพื่อนำผลมาปรับปรุงต่อไป

7. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้ปกครอง (positive home school relations) โดยที่ผู้ปกครองสนับสนุนพันธกิจของโรงเรียนและช่วยเหลือส่วนที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

แฮนสัน (Hanson. 1996: 35) ให้ทัศนะว่า การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลมีลักษณะดังนี้

1. มีการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
2. มีบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน
3. มีการติดตามกำกับกระบวนการเรียนการสอน
4. บุคลากรมีมาตรฐาน
5. มีการส่งเสริมการรักษาวินัยของผู้เรียน
6. มีการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการทำงาน

สคริปเนอร์ (Scribner. 1999: 16) ได้ศึกษา คุณลักษณะของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มี 4 ปัจจัย คือ

1. การสร้างสังคมที่เอื้ออาทรต่อความสำเร็จของนักเรียน
2. การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนใกล้เคียง
3. การสร้างวัฒนธรรมที่ห่วงใยต่อนักเรียนทางด้านการเรียนการสอน
4. การสร้างระบบการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

คลิกแมน กอร์ดอน และโรสกอร์ดอน (Glickman; Gordon; & Ross-Gordon. 2001: 49) ได้สรุปคุณลักษณะของโรงเรียนประสิทธิผล หรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานที่ปรับปรุงแล้วว่ามี 12 ประการ คือ

1. ผู้บริหารที่มีความหลากหลายของภาวะผู้นำซึ่งรวมถึงภาวะผู้นำของครูด้วย

2. ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของโรงเรียน
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
4. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง
5. ได้รับการสนับสนุนจากทั้งภายนอกและภายในโรงเรียนในเรื่องเวลาเรียน การจัด

กิจกรรมด้านวิชาการและคุณธรรมจริยธรรม

6. เน้นที่การเรียนการสอน
7. มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง เช่น การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน
8. มีแผนการสอนที่ดี
9. ครูมีความร่วมมือกัน
10. มีการศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อมูลในการสร้างรูปแบบของโรงเรียน
11. มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน
12. ใช้วิธีการหลากหลายเพื่อพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน

ศูนย์การศึกษาและฝึกอบรมแห่งสหราชอาณาจักร (Department for Transport, Local Government and the Regions. 2002: 1-25) ได้ศึกษาพัฒนาองค์ประกอบของโรงเรียนประสิทธิผลจากแนวคิดของแซมมอนส์, ฮิลแมน และมอร์ติเมอร์ (Sammons; Hillman; & Mortimore) ซึ่งพบว่ามีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำที่เป็นมืออาชีพ
2. การมีความคาดหวังต่อนักเรียนในระดับสูง
3. การเน้นที่การเรียนการสอน
4. การสอนอย่างมีวัตถุประสงค์
5. ความน่าเชื่อถือ
6. ความรับผิดชอบ
7. ชุมชนแห่งการเรียนรู้
8. สภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่มั่นคงถาวร

มาโลน (Malone. 2006: 142-147) กล่าวว่า การบริหารจัดการโครงการได้กลายเป็นกุญแจสำคัญสำหรับหน่วยงานที่บรรลุความพึงพอใจของลูกค้าในระยะยาว ผลกำไรที่เพิ่มขึ้นขวัญกำลังใจของพนักงานและการปรับปรุงคุณภาพหน่วยงาน จำนวนมากเป็นการบริหารจัดการโครงการเป็นคนที่กำหนดที่ดีที่สุด แก้ไขปัญหาหรือในฐานะผู้จัดการโครงการตั้งแต่คนที่สามารถดึงโครงการออกจากไฟ กลยุทธ์นี้ต้องอาศัยความสามารถของแต่ละคนที่แก้ปัญหานั้นทำปฏิกิริยาและไม่ส่งเสริม

ให้เกิดการวางแผนเชิงรุกและการสื่อสารขึ้นด้านหน้า บทบาทสำคัญของผู้จัดการโครงการ คือ การเก็บองค์ประกอบหลักในการปรับสมดุลซึ่งไม่ตรงหมายถึงความสมบูรณ์แบบ

ไคลแมน และลาว์เรนซ์ (Kleiman; & Lawrence. 2011: 123) กล่าวว่า การบริหารจัดการในทุกกิจกรรมทางธุรกิจและองค์กรคือการกระทำของการรับคนเข้าด้วยกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการและวัตถุประสงค์การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล การจัดการประกอบด้วย การวางแผนการจัดองค์กร, นำหน้าหรือกำกับและควบคุมองค์กร (กลุ่มของหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งคนหรือหน่วยงาน) หรือความพยายามเพื่อวัตถุประสงค์ในการบรรลุเป้าหมาย โลกไซเบอร์ใช้งานและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ทรัพยากรทางการเงินทรัพยากรทางเทคโนโลยีและทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่องค์กรสามารถถูกมองว่าเป็นระบบการจัดการยังสามารถกำหนดว่าการกระทำของมนุษย์ รวมทั้งการออกแบบเพื่ออำนวยความสะดวกการผลิตของผลประโยชน์จากระบบมุมมองนี้จะเปิดโอกาสที่จะจัดการตัวเองก่อนจำเป็นที่จะพยายามที่จะจัดการกับคนอื่น ๆ

ทองหล่อ เดชไทย (2544: 13–14) กล่าวว่า การบริหาร (Administration) เป็นการจัดการ (Management) อย่างมีระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล คำว่าการบริหารและการจัดการนั้น บางครั้งใช้แทนกันได้ เพราะคำสองคำนี้เป็นกิจกรรมที่หวังผลขั้นสุดท้ายอย่างเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงาน

สมคิด บางโม (2547: 24–26) กล่าวถึง องค์ประกอบของการบริหาร คือ การจัดการหรือการบริหารกิจการต่างๆ ต้องมีทรัพยากรอันเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการจัดการ 4 ประการ คือ 1) คน (Man) เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมขององค์กร 2) เงิน (Money) เป็นค่าจ้างค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ 3) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) คือ อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ รวมถึงอาคารสถานที่ และ 4) การจัดการ (Management) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปัจจัยในการบริหารทั้ง 4 ประการนี้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการ เพราะประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยดังกล่าว

ดิเรก วรณเศียร (2548: 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างยิ่ง เป็นศาสตร์ที่ต้องศึกษา และนำไปปฏิบัติตามหลักวิชาอย่างมีศิลปะ ปัจจุบันสภาพทั่วไปในสังคมมีความซับซ้อน การที่ผู้บริหารจะนำพาองค์กรให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จไม่ใช่เรื่องง่าย การบริหารจัดการที่ดีจึงต้องมีทักษะทางการบริหารในระดับสูงและขณะเดียวกันก็ต้องเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารอย่างชัดเจน

สมชาติ ไตรรักษา (2549: 15) กล่าวถึง องค์ประกอบของการบริหารงานสมัยใหม่ (Modern Management) ในสภาวะโลกาภิวัตน์ (Globalization) ของโลกปัจจุบัน คือ 1) ใช้เทคโนโลยีด้านข้อมูล

ข่าวสารเพื่อให้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน (Real Time) อยู่เสมอ 2) บริหารงานได้ตลอด 24 ชั่วโมงทุกวัน (All Time) 3) วิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องตลอดเวลา (Always Situation Analysis) 4) ใช้งานเป็นหลัก (Focus on Working) โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา 5) ใช้ผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Customer Centered) 6) พัฒนาภาวะผู้นำในผู้ปฏิบัติงานทุกระดับและทุกคน (Leadership Everyone) 7) มุ่งพัฒนาคุณภาพงานอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement: CQI) 8) ทำงานเป็นทีมเดียวกัน (Working as a Team) 9) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย (Modern Vision) กว้างไกล ชัดเจน และถูกต้อง และ 10) ควบคุมคุณภาพ ณ จุดปฏิบัติงาน (Quality Every-Time)

สรุปได้ว่า หลักการบริหารเป็นการบริหารจัดการในทุกกิจกรรมทางธุรกิจและองค์กร คือ การกระทำของการรับคนเข้าทำงานด้วยกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการและวัตถุประสงค์การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยใช้หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส ความมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและใช้โรงเรียนฐาน หลักการบริหารที่ใช้ในการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการบริหารเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกรอบหลักในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

การศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ความเป็นมาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เมื่อก่อนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นักได้รับการตัดสินให้เป็นเด็กปัญญาอ่อน เพราะเด็กเหล่านี้มีปัญหาบางอย่างคล้ายคลึงกับปัญหาของเด็กปัญญาอ่อน เด็กเหล่านี้จึงถูกจัดให้เรียนในชั้นเดียวกันกับเด็กปัญญาอ่อน ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1940 ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเด็กเหล่านี้อย่างจริงจัง และพบว่าเด็กเหล่านี้มีลักษณะที่แตกต่างจากเด็กปัญญาอ่อน ในช่วงปี ค.ศ. 1950 เป็นต้นมา นักการศึกษาพิเศษได้พยายามปรับปรุงการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของเด็กที่มีการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น และพบว่าเด็กเหล่านี้ส่วนมากมีปัญหาในการรับรู้ทางการฟัง การรับรู้ทางสายตา ทำให้ไม่สามารถรับรู้สัญลักษณ์ต่างๆ ได้ดี จึงทำให้มีปัญหาในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาและคณิตศาสตร์ แต่อย่างไรก็ตามเด็กเหล่านี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ยังไม่จัดให้เป็นเด็กที่ต้องได้รับการทางการศึกษาพิเศษ ในช่วงปี ค.ศ. 1960 มีผู้ให้ความสนใจกลุ่มเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นักมากขึ้น และในปี ค.ศ. 1963 ดร.แซมูเอล เคิร์ค เป็นผู้ก่อตั้งชื่อเด็กกลุ่มนี้ว่า Learning Disabilities หรือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หรือเป็นผู้ที่มีความความยุ่งยาก ลำบากในการเรียน ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน ในปี ค.ศ. 1975 รัฐบาลสหรัฐอเมริกา

ประกาศให้ใช้กฎหมายการศึกษาพิเศษบังคับให้ทุกโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาบังคับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนทำให้เด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้ได้รับงบประมาณในการจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการ ในช่วงปี ค.ศ. 1980 มีสมาคมต่างๆ เกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เกิดขึ้น ผู้ปกครองให้ความสนใจและต่อสู้เพื่อเด็กมากขึ้น ในทางวิชาการนั้นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ได้รับความนิยมนลดน้อยลง และมีทฤษฎีใหม่ๆ เกิดขึ้น ตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ได้แพร่หลายไปอย่างกว้างขวางทั้งในสหรัฐอเมริกา และประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกทั้งในสหรัฐอเมริกา ได้มีการออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ชื่อ Individuals with Disabilities Education Act ให้ชื่อย่อว่า IDEA ในกฎหมายนี้เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้เป็นกลุ่มหนึ่งที่จะต้องได้รับการศึกษาพิเศษและเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาพิเศษได้กล่าวถึงความเป็นมาของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ดังนี้

ศรียา นิยมธรรม (2546: 143) กล่าวว่า เมื่อก่อนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักได้รับการตัดสินให้เป็นเด็กปัญญาอ่อนเพราะเด็กเหล่านี้มีปัญหาบางอย่างคล้ายคลึงกับปัญหาของเด็กปัญญาอ่อน เด็กเหล่านี้จึงถูกจัดให้เรียนในชั้นเดียวกันกับเด็กปัญญาอ่อน เพราะเด็กมีปัญหาในเรื่องการเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ บางคนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ บางคนมีความยุ่งยากเกี่ยวกับตัวเลข การเรียงลำดับ การนับ เป็นต้น ครูจึงไม่ได้ให้ความช่วยเหลือใดๆ เมื่อได้มีการศึกษาเพื่อความเข้าใจเด็กมากขึ้น จึงพบว่าความด้อยสมรรถนะทางการเรียนนั้น เป็นผลเนื่องมาจากภาวะทางอารมณ์ และระบบประสาทซึ่งแปรปรวนไป เช่น สมองได้รับความกระทบกระเทือน ทำให้การรับรู้บกพร่องไป เป็นต้น หรือภาวะทางบ้านหรือทางโรงเรียนก่อให้เกิดความเครียดอย่างยิ่งอยู่เป็นนิจ ทำให้เด็กเรียนอ่าน เขียน และคำนวณไม่สำเร็จทั้งๆ ที่มีสติปัญญาดี พอที่จะเรียนรู้ได้ ลักษณะเด็กที่เรียนได้ไม่ดีหรือไม่ประสบความสำเร็จนั้นสังเกตได้ คือ อยู่หนึ่งไม่ได้ พฤติกรรมอยู่ไม่สุข ขาดสมาธิและมีความสนใจสั้น

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2550: 12) กล่าวว่าแอล ดี.(L.D.-Learning Disabilities) ในวงการการศึกษาให้คำจำกัดความว่า “ความบกพร่องของกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐาน (Basic Psychological Process) ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจ การใช้ภาษา การพูด หรือการเขียน ซึ่งแสดงออกโดยความไม่สมบูรณ์ของความสามารถด้านการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ และการคำนวณทางคณิตศาสตร์” ความหมายครอบคลุมไปถึง ข้อจำกัดในการรับรู้ (perceptual handicaps) การบาดเจ็บทางสมอง (brain injury) ความผิดปกติเล็กน้อยในการทำงานของสมอง (minimal brain dysfunction) โรคที่มีความบกพร่องทางทักษะ (dyslexia) และโรคที่มีความบกพร่องทางภาษา (developmental aphasia) แต่ไม่ครอบคลุมในกลุ่มที่เป็นผลของความพิการทางตา หู หรือการเคลื่อนไหว ความบกพร่องทางสติปัญญา ปัญหาทางอารมณ์ หรือเกิดจากความเสียเปรียบทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม

ในวงการแพทย์ ใช้การวินิจฉัยเป็น Learning Disorder (ตามเกณฑ์ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน: DSM-IV) หรือ Specific Developmental Disorder of Scholastic Skills (ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก: ICD-10) คือ มีทักษะเฉพาะด้านที่ใช้ในการเรียน ด้านการอ่าน การเขียน หรือการคำนวณ ไม่เหมาะสมกับอายุจริง ระดับสติปัญญา และระดับการศึกษา โดยไม่ได้เกิดจากความผิดปกติทางร่างกายและระบบประสาท ความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้าน ความบกพร่องทางสติปัญญา หรือขาดโอกาสทางการศึกษา ส่งผลรบกวนต่อผลการเรียนหรือกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ที่ต้องอาศัยการอ่าน การเขียน หรือการคำนวณ

เชสโลว์ (Sheslow, 2012: 655) กล่าวว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่สามารถติดต่อกันได้ แต่สามารถติดต่อกับพันธุกรรมได้ หมายความว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถผ่านลงไปในการครอบครัวผ่านยีนเช่นลักษณะอื่นๆ อีกมากมายที่ได้รับจากพ่อแม่และปู่ย่าตายาย คนที่มีความบกพร่องการเรียนรู้อาจจะมีสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ มีปัญหาการเรียนรู้ เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้จะพบว่าหนึ่งในผู้ปกครองของพวกเขามีปัญหาที่คล้ายกันเมื่อเขาอยู่ในโรงเรียน แต่เด็กในวันนี้มีข้อได้เปรียบกว่าพ่อแม่ของพวกเขา

จากแนวคิดจากนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นมาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พอสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้นมีความเป็นมาเกี่ยวกับความบกพร่องของกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐาน (Basic Psychological Process) ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจ การใช้ภาษา การพูด หรือการเขียน ซึ่งแสดงออกโดยความไม่สมบูรณ์ของความสามารถด้านการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ และการคำนวณทางคณิตศาสตร์ และสามารถติดต่อกับพันธุกรรมได้

ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

นักจิตวิทยาและนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งมีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Learning Disabilities ใช้ชื่อย่อว่า LD ในที่นี้จะนำเสนอมคำจำกัดความที่นิยมใช้กันอยู่โดยทั่วไป ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการร่วมแห่งชาติว่าด้วยปัญหาทางการเรียนรู้ (National Joint Committee on Learning Disabilities: NJCLD) ให้คำจำกัดความ “ปัญหาทางการเรียนรู้” ว่าหมายถึง ความบกพร่องที่มีลักษณะหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความยากลำบากในการเข้าใจและการใช้ทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน การให้เหตุผลและหรือทักษะทางคณิตศาสตร์ โดยสันนิษฐานว่า อาจเกี่ยวข้องกับความผิดปกติของระบบประสาทส่วนกลาง และหากเกิดกับบุคคลใดแล้ว อาจคงอยู่ไปตลอดชีวิตของบุคคลนั้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าปัญหาทางการเรียนรู้จะเกิดร่วมกับความบกพร่องอย่างอื่น เช่น ความบกพร่องทางการรับรู้ ความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางอารมณ์ หรืออิทธิพล

จากภายนอกอื่นๆ เช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การสอนไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อาจแสดงออกถึงปัญหาทางพฤติกรรม ปัญหาการรับรู้ทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่ความบกพร่องหรืออิทธิพลจากภายนอกเหล่านี้ไม่ได้เป็นสาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้

ในกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ซึ่งว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการศึกษา (Individuals with Disabilities Education Act: IDEA) ให้คำจำกัดความว่า “ปัญหาทางการเรียนรู้” หมายถึง ความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งอย่างทางกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา การพูด การเขียน ซึ่งอาจแสดงออกถึงความบกพร่องในความสามารถทางการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำหรือการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ และยังรวมถึงความบกพร่องทางการรับรู้ ความบาดเจ็บทางสมอง ความบกพร่องเพียงเล็กน้อยของการทำหน้าที่ของสมอง ความบกพร่องทางการอ่าน (dyslexia) ความบกพร่องในการพูดและในการเข้าใจภาษาพูดหรือภาษาเขียน (aphasia) แต่ไม่ครอบคลุมปัญหาในการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากความบกพร่องอื่น ได้แก่ ความบกพร่องทางการเห็น ความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ความบกพร่องทางสติปัญญา และความบกพร่องทางอารมณ์ รวมทั้งความด้อยโอกาสอันเนื่องมาจากเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม คำจำกัดความโดย IDEA ยังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่าขาดความชัดเจนและมีความยากลำบากในการใช้จำแนกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

สมิธ และคณะ (Smith; et al. 1995: 101) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า เกิดจากความบกพร่องทางพันธุกรรม ทำให้เด็กมีปัญหายุ่งยากในการดำเนินชีวิตประจำวัน การแสดงออกทางพฤติกรรม การรับรู้ทางสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งแสดงออกในลักษณะของการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิด และการเรียนคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน และไม่ได้รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ปัญหาทางพฤติกรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ศรียา นิยมธรรม (2541: 12) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disabled Children) ว่าหมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความเข้าใจ การใช้ภาษาพูด หรือภาษาเขียน ซึ่งความผิดปกตินี้ อาจเห็นได้ในลักษณะของการมีปัญหาในการรับฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกด หรือการคำนวณ ตลอดจนการรับรู้ว่าเป็นผลจากความผิดปกติทางสมอง แต่ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาในการเรียนอันเนื่องจากร่างกายพิการ มีอารมณ์แปรปรวน หรือเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 3) ได้กล่าวว่า คำจำกัดความของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายก็คือ คำจำกัดความของสำนักงานการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (U.S. Office of Education) และของคณะกรรมการร่วมแห่งชาติว่าด้วยปัญหาทางการเรียนรู้ (The National Joint Committee on Learning Disabilities: NJCLD) ไว้ว่า ปัญหาการเรียนรู้เป็นคำที่หมายถึง ความผิดปกติที่มีลักษณะหลากหลายที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดถึงความยากลำบากในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การให้เหตุผล และความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความผิดปกตินี้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากความบกพร่องของระบบประสาทส่วนกลาง ปัญหาบางอย่างอาจมีไปตลอดชีวิตของบุคคลผู้นั้น นอกจากนี้บุคคลที่มีความบกพร่องดังกล่าวอาจแสดงออกถึงความไม่เป็นระบบระเบียบ ขาดทักษะทางสังคม แต่ปัญหาเหล่านี้ไม่เกี่ยวพันต่อสภาพความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยตรง แม้ว่าสภาพความบกพร่องทางการเรียนรู้จะเกิดควบคู่ไปกับสภาพความบกพร่องทางร่างกายอื่นๆ เช่น การสูญเสียสายตา หรือความบกพร่องทางสติปัญญา หรือความบกพร่องทางร่างกายอื่นๆ หรืออิทธิพลจากภายนอก เช่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม หรือการสอนที่ไม่ถูกต้อง แต่องค์ประกอบเหล่านี้มิได้เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาการเรียนรู้โดยตรง

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543: ค) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง เด็กที่ไม่สามารถจะบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างๆ ที่มีศักยภาพแต่ความบกพร่องนั้นไม่ได้เกิดมาจากสาเหตุทางร่างกาย เช่น ปัญหาทางการมองเห็น หรือปัญหาทางการได้ยิน เด็กกลุ่มนี้จะมีกระบวนการเรียนรู้ที่บกพร่องทางการเรียนรู้หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องจะมีความยากลำบากในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การพูด การสื่อสาร การใช้ภาษาและการใช้กล้ามเนื้อเคลื่อนไหว

จากความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่นักวิชาการกล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน การสะกดคำ และการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเกิดจากความผิดปกติทางสมอง ทำให้การเรียนรู้ช้ากว่าเด็กปกติที่มีลักษณะหลากหลาย

ลักษณะและประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ในปัจจุบันเป็นที่ตระหนักแล้วว่า ปัญหาทางการเรียนรู้เป็นปัญหาที่สามารถปรากฏอยู่ในช่วงวัยต่างๆ ของชีวิต โดยลักษณะของปัญหาอาจแตกต่างกันไปในแต่ละวัย ดังนั้น หากได้รู้ลักษณะของปัญหาทางการเรียนรู้ในแต่ละวัย ทำให้สามารถช่วยเหลือกลุ่มบุคคลเหล่านี้ในช่วงวัยต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ในที่นี้จำแนกลักษณะที่เป็นปัญหาทางการเรียนรู้เป็น 4 ช่วงวัย คือ ก่อนวัย

เรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และวัยผู้ใหญ่ (Lerner. 2006: 48; Lerner. 2003: 76) ดังมีสาระสำคัญดังนี้

ช่วงก่อนวัยเรียน (The Preschool Level)

โดยทั่วไปนักการศึกษายังไม่เห็นด้วยที่จะคัดแยก (identify) ว่าเด็กคนใดบ้างในช่วงวัยนี้เป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ขวบ ที่พบว่ามีปัญหาทางการเรียนรู้อาจจะถูกบ่งระบุว่า เป็นเด็กที่มีความล่าช้าทางพัฒนาการ (developmental delay) หรือเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยง (children at risk) ซึ่งไม่ถือว่าอยู่ในประเภทใดๆ ของความบกพร่องตามที่ได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามจากประสบการณ์และงานวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าการที่เด็กได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมตั้งแต่ในช่วงวัยเด็กเล็ก จะทำให้เป็นผลดีต่อความพยายามทางด้านการศึกษาในระยะต่อมา (Lerner. 2006: 38)

ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในช่วงวัยนี้ส่วนใหญ่จะพบว่ามีความด้อยหรือล่าช้าไม่เป็นไปตามวัย ในพัฒนาการทางด้านการเคลื่อนไหว เช่น การคลาน การเดิน การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็ก มีความล่าช้าของพัฒนาการทางภาษามีความบกพร่องทางด้านการพูด มีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ล่าช้า (poor cognitive development) และมีความบกพร่องทางด้านการรับรู้ เป็นต้น

ตัวอย่างปัญหาที่สามารถเห็นได้ชัดเจนของเด็กวัยนี้ เช่น พบว่าเด็กวัย 3 ขวบ ที่มีปัญหาในการจับหรือรับลูกบอล มีปัญหาในการกระโดด มีปัญหาในการเล่นของเล่นที่ใช้มือประกอบ (manipulative toys) ซึ่งเป็นผลจากพัฒนาการทางการเคลื่อนไหวที่ล่าช้า เป็นต้น หรือเด็กวัย 4 ขวบ ที่อาจพบว่าไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ การรู้คุณค่าที่จำกัดและไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ อันเป็นผลเนื่องมาจากความบกพร่องทางด้านภาษาและการพูด และเด็กวัย 5 ขวบ ที่อาจพบว่าไม่สามารถนับ 1-10 ได้ หรือมีความยุ่งยากในการทำงาน (work puzzle) ซึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการทางสติปัญญาล่าช้าหรือพัฒนาการไม่ได้ตามวัย (poor cognitive development) นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในวัยนี้ มักมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการไม่อยู่นิ่ง (hyperactivity) และสมาธิสั้น (poor attention)

ระดับประถมศึกษา (The Elementary Level)

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำนวนมากที่เริ่มแสดงถึงปัญหาทางการเรียนรู้ที่ชัดเจนเมื่อพวกเขาเข้าเรียนในโรงเรียนและประสบกับความล้มเหลวในการเรียนรู้ทางวิชาการ โดยส่วนใหญ่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ทำให้อาจเกิดปัญหาทางการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ การเขียน หรือวิชาอื่นๆ ได้เช่นกัน

ลักษณะบางประการของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในวัยนี้ที่พบเห็นอยู่ทั่วไป ได้แก่ ทักษะทางการเคลื่อนไหวที่ล่าช้าไม่สมวัย (poor motor skills) ซึ่งอาจแสดงออกโดยการจับดินสอที่ดูงุ่มง่ามไม่ถูกวิธี ลายมือยุ่งเหยิง อ่านยาก มีความยากลำบากในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การทำโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์และการให้เหตุผล เป็นต้น

เนื่องจากการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้วิชาอื่นๆ อีกทั้งหลักสูตรระดับประถมศึกษาในช่วงปีหลังๆ มีความยากและความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น การศึกษาในระดับนี้จึงอาจพบว่าเด็กบางคนจะมีปัญหาทางการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ ด้วย เช่น สังคมศึกษา หรือวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้อาจพบปัญหาทางอารมณ์ อันเนื่องมาจากเด็กต้องประสบกับความล้มเหลวในการเรียนปีแล้วปีเล่า โดยเฉพาะเมื่อเด็กเปรียบเทียบความสามารถของตนเองกับเพื่อนคนอื่น ๆ และสำหรับเด็กบางคนปัญหาทางสังคมรวมทั้งปัญหาในการสร้างมิตรภาพหรือรักษามิตรภาพให้คงอยู่ อาจเป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ระดับมัธยมศึกษา (The Secondary Level)

ในช่วงวัยนี้จะประสบกับปัญหาและความยากลำบากเพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความคาดหวังของโรงเรียนและครู ความสับสนของเด็ก รวมทั้งความล้มเหลวทางการเรียนรู้ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ตัวเด็กเองซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นก็เริ่มมีความกังวลถึงอนาคตของตนเอง หลังจากสำเร็จการศึกษาจากทางโรงเรียน ดังนั้น เด็กอาจต้องการคำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา การประกอบอาชีพหรือการฝึกอบรมทางวิชาชีพ ปัญหาของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในวัยนี้ นอกจากจะมีปัญหาทางด้าน การอ่าน การพูด การเขียน การคิดคำนวณ การทำโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ การให้เหตุผล ที่ยังอาจเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องมาจากระดับประถมศึกษาแล้ว เด็กในช่วงวัยนี้ซึ่งเป็นวัยที่มีความรู้สึกล่อลวงใจมากกว่าปกติ จึงมักจะประสบปัญหา ได้แก่ ปัญหาทางอารมณ์และสังคม รวมทั้งการเห็นคุณค่าในตนเอง (Deshler, Ellis, & Lenz. 1996: 18)

วัยผู้ใหญ่ (The Adult Years)

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคน เมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแล้ว จะสามารถก้าวผ่านอุปสรรคและปัญหาทางการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยได้เรียนรู้ในการที่จะทำให้ปัญหาทางการเรียนรู้ลดน้อยลง หรือรู้แนวทางในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง อย่างไรก็ตามยังคงมีเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำนวนมากที่ปัญหาทางการเรียนรู้อย่างคงมีต่อเนื่อง โดยทั่วไปเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในวัยนี้ พบว่าอาจมีความยากลำบากในการนำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้เรียนรู้มาแต่เดิมมาใช้ในการเรียนรู้ในสถานการณ์ใหม่ๆ มีความยากลำบากในการจัดระบบความคิด มีความยากลำบากในการจดจำและประยุกต์ใช้ข้อมูลที่ได้เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และมีความยากลำบากในการแก้ปัญหาต่างๆ เป็นต้น จนถึงวัยที่เป็นผู้ใหญ่ความบกพร่องเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นความยากลำบากใน

การอ่าน หรือความบกพร่องในทักษะทางสังคม นับเป็นข้อจำกัดในความเจริญก้าวหน้าในงานอาชีพของตนเอง รวมทั้งยังอาจเป็นปัญหาในการสร้างมิตรภาพและรักษามิตรภาพกับผู้อื่นให้คงอยู่อีกด้วย

ลักษณะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (ผดุง อารยะวิญญู. 2544: 4-5) มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความบกพร่องทางการพูด
2. มีความบกพร่องทางการสื่อสาร
3. มีปัญหาในการเรียนวิชาทักษะ
4. มีปัญหาในการสร้างแนวความคิดรวบยอด
5. การทดสอบผลการเรียนให้ผลไม่แน่นอน ยากแก่การพยากรณ์
6. มีความบกพร่องการรับรู้
7. มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว
8. มีอารมณ์ไม่คงที่ บางครั้งระเบิดอารมณ์ใส่ผู้อื่น ความผิดหวังเล็กๆ น้อยๆ

อาจทำให้เสียอารมณ์อย่างรุนแรงได้

9. โยกตัว หรือผกศิริระบอบ่อยๆ
10. ลักษณะการนอนไม่คงที่ บางครั้งหลับ บางครั้งไม่หลับ ไม่เป็นเวลาที่ไม่แน่นอน
11. มีพัฒนาการทางร่างกายไม่คงที่
12. มีพฤติกรรมไม่คงเส้นคงวา
13. เสียสมาธิง่าย
14. แสดงพฤติกรรมแปลกๆ
15. มีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน

จะเห็นได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะมีความบกพร่องในด้านการอ่าน การคิดคำนวณหรือมีความสับสนยุ่งยากด้านภาษา ทำให้เด็กมีปัญหาในเรื่องการอ่าน การเขียน การพูด

ประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

การจำแนกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ นั้น อาจจำแนกได้หลายประเภทแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับผู้จำแนกที่จะจัดหมวดหมู่ของเด็กแตกต่างกันไป บางท่านใช้ภาษาในการตั้งชื่อประเภทไม่เหมือนกัน บางท่านรวมปัญหาหรือพฤติกรรมบางพฤติกรรมไว้ด้วยกันเป็นประเภทเดียวกัน ซึ่งในรายละเอียดแล้วมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถแยกประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ออกเป็น 6 ประเภท (ผดุง อารยะวิญญู. 2544: 22–26) ดังนี้ 1) เด็กที่มีปัญหาทางด้านการอ่าน (Reading Disorder) 2) เด็กที่มีปัญหาทางด้านการฟังและพูด (Disorder of Listening and Speaking) 3) เด็กที่มีปัญหาทางด้านการเขียน (Disorder of Writing) 4) เด็กที่มีปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ และ

การคิดคำนวณ (Disorder of Thinking and Reasoning) 5) เด็กที่มีปัญหาทางด้านกระบวนการคิดและการให้เหตุผล (Disorder of Thinking and Reasoning) และ 6) เด็กที่มีปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้องไม่สามารถจำเพาะเจาะจงได้ (Correlation of Learning Disorder)

1. เด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน (Reading Disorder)

เด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อาจมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบหลายประการ เด็กบางคนอาจขาดเรียนบ่อย เพราะต้องช่วยบิดามารดาในการประกอบอาชีพ บางคนต้องหาเลี้ยงครอบครัว บางคนต้องเดินทางมาไกล จึงทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน บางคนพูดภาษาท้องถิ่นมาแต่กำเนิด เมื่อมาเรียนภาษาไทยกลางที่โรงเรียนจึงทำให้เด็กเรียนได้ไม่ดี เพราะอิทธิพลของภาษาที่มีโครงสร้างของเสียงพูด คำและประโยคต่างกัน เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียน เกียจคร้าน ทำให้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เด็กเหล่านี้ไม่จัดเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อยู่ตามนิยามของการศึกษาพิเศษ เพราะถ้าแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไป เด็กก็สามารถอ่านออกเขียนได้ แต่เด็กที่มีปัญหาทางการอ่านตามนิยามทางการศึกษาพิเศษ ถึงแม้จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้แล้ว เด็กก็ยังอ่านไม่ได้ด้วยตนเอง เด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน อาจมีพฤติกรรมดังนี้

1. จำตัวอักษรไม่ได้ ทำให้อ่านเป็นคำไม่ได้
2. จำตัวอักษรได้บ้าง แต่อ่านเป็นคำไม่ได้
3. ความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนคนอื่นในชั้นเรียนเดียวกัน
4. ระดับสติปัญญาของเด็กอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย

เมื่อวัดโดยใช้แบบทดสอบเขาวงกตที่เชื่อถือได้

5. เด็กบางคนอาจมีความไวในการใช้สายตา
6. เด็กบางคนอาจมีความไวในการฟัง
7. พูดไม่เป็นประโยค
8. เด็กสามารถเข้าใจภาษาได้ดี หากได้รับฟังหรือมีคนอ่านหนังสือให้ฟัง

หรือฟังจากเทปแต่ถ้าให้อ่านเองเด็กจะอ่านไม่ได้ อ่านไม่เข้าใจหรือจับใจความไม่ได้

9. อ่านคำโดยสลับตัวอักษร เช่น กบ เป็น บก

มอง เป็น งอม

ยอด เป็น ดอย

กาบ เป็น บาก เป็นต้น

10. ไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อน-หลัง ตัวอักษรใดอยู่ทางซ้ายหรือขวา

11. ไม่สามารถแยกเสียงสระในคำได้ เช่น ระหว่างคำว่า น้ำลงกับแมลง

เด็กมักอ่านคำ แมลง ว่า แม-ลง เป็นต้น

เด็กกลุ่มนี้มีศัพท์ทางวิชาการว่า ดิสเล็กซิก (dyslexic) เด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน เรียกว่า เด็กดิสเล็กซิก (dyslexic child) เด็กแต่ละคนอาจมีพฤติกรรมดังกล่าวมากบ้าง น้อยบ้างแตกต่างกันไป

2. เด็กที่มีปัญหาทางการฟังและพูด (Disorder of listening and speaking)

เด็กบางคนอาจมีปัญหาเพียงเล็กน้อย บางคนอาจมีปัญหามากในระดับที่รุนแรงแตกต่างกันไป สภาพความบกพร่องทางการฟังและการพูดนี้ เรียกว่า อะเฟเซีย (aphasia) เด็กที่มีปัญหาเช่นนี้ เรียกว่า เด็กอะเฟเซีย (aphasia child) ความผิดปกติทางการฟังและการพูดของเด็กอะเฟเซียเป็นผลมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (brain damage) เด็กเหล่านี้อาจแสดงพฤติกรรมทางการพูด ดังนี้

1. มีพัฒนาการทางการพูดล่าช้า
2. ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา
3. รู้คำศัพท์น้อย
4. จำแนกเสียงพูดไม่ได้
5. ใช้อวัยวะในการพูดไม่ถูกต้องทำให้พูดไม่ชัด
6. รู้ว่าจะพูดอะไร แต่พูดออกมาเป็นคำพูดไม่ได้
7. ไม่เข้าใจคำพูดของผู้อื่น
8. พูดไม่เป็นประโยค
9. พูดไม่ถูกหลักภาษาไทย
10. ใช้คำศัพท์ไม่ตรงกับความหมายที่จะพูด
11. พูดแล้วผู้อื่นฟังไม่รู้เรื่อง
12. ไม่เข้าใจโครงสร้างภาษาไทย

อย่างไรก็ตามเด็กบางคนอาจพูดไม่ชัด เช่น การพูดด้วยเสียงขึ้นจมูก การพูดติดอ่างหรือการพูดไม่ชัดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องทางการพูดดังกล่าวไม่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เพราะไม่เป็นอาการของการไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา คำศัพท์ และโครงสร้างของประโยคเหมือนเด็กกลุ่มนี้

3. เด็กที่มีปัญหาทางการเขียน (Disorder of Writing)

การเขียนถือได้ว่าเป็นทักษะสูงสุดและมีความซับซ้อนมากที่สุดในกระบวนการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ ผู้ที่มีทักษะการเขียนที่ดี จะต้องมีความสามารถในการเรียงร้อยคำอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักภาษาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เกี่ยวกับการพูดหรือการอ่าน จะมีความยากลำบากอย่างยิ่งต่อการเขียน

ทักษะด้านการเขียนมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานต่างๆ ของสมอง ซึ่งเครือข่ายของสมองจะต้องประสานกันเป็นอย่างดี เพื่อที่จะใช้ในเรื่องคำศัพท์หลักภาษา การเคลื่อนไหวมือ และความจำ ดังนั้น ความบกพร่องทางการเขียนจึงอาจมีผลมาจากปัญหาด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ถ้าเด็กไม่สามารถแยกแยะลำดับเสียงในคำได้ ก็จะมีปัญหาในเรื่องการสะกดคำ เด็กที่มีปัญหาทางการเขียนก็อาจเป็นเด็กที่มีปัญหาทางด้านภาษา การแสดงออก ทำให้ไม่สามารถแต่งหรือเติมประโยคให้ถูกต้องตามหลักภาษาได้ ปัญหาทางการเขียนนี้ ไม่รวมไปถึงปัญหาของเด็กที่เขียนคำยากไม่ได้ อันเนื่องมาจากเด็กที่ไม่ตั้งใจเรียน เด็กขาดเรียนบ่อย หรือเกียจคร้านในการเรียน ปัญหาทางการเขียนสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ดิสกราฟิยา (Dysgraphia) หมายถึง การที่เด็กไม่สามารถเขียนหนังสือได้ เช่น จับดินสอไม่ได้ ลอกคำศัพท์หรือตัวอักษร หรือตัวเลข หรือรูปทรงทางเรขาคณิตจากกระดานลงบนสมุดของตนไม่ได้ หรือทำได้แต่ลายมืออ่านยาก

2. ความบกพร่องในการจำ (Recall Deficits) เด็กไม่สามารถจำสิ่งที่เห็นได้ เด็กอาจบอกชื่อสิ่งของได้ ในขณะที่เด็กกำลังจ้องมองสิ่งนั้นอยู่ แต่เมื่อครูนำสิ่งนั้นพ้นสายตาของเด็กไปแล้ว เด็กจำสิ่งนั้นไม่ได้ เด็กมีความสามารถในการจำด้วยสายตา (visual memory) ไม่มี

3. ความบกพร่องทางโครงสร้างของภาษา (Syntax Deficits) เด็กเหล่านี้สามารถเรียนหนังสือได้ดี แต่หากครูให้เขียนเรียงความ เขียนรายงาน เด็กอาจทำไม่ได้ เด็กอาจมีแนวคิดที่จะเขียนแต่ไม่สามารถระบายความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นตัวอักษรได้ บางคนอาจเขียนได้บ้างแต่เขียนผิดหลักไวยากรณ์ของภาษาไทย ซึ่งอาจแสดงพฤติกรรมในการเขียน ดังนี้

3.1 ไม่สามารถลอกคำที่ครูเขียนบนกระดานลงบนสมุดของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

3.2 เขียนประโยคตามครูไม่ได้

3.3 ไม่สามารถแยกรูปทรงทางเรขาคณิตได้

3.4 บางรายอาจมีปัญหาในการผูกเชือกกรองเท้าหรือใช้มือหยิบจับ

สิ่งของ

3.5 ใช้สายตาในการจดจำสิ่งของไม่ได้หรือได้ไม่ดี เด็กอาจบอกได้ว่าภาพที่อยู่บนกระดานคือภาพอะไร แต่พอครูหยิบออกไปให้พ้นสายตา เด็กจะจำภาพนั้นไม่ได้ว่าภาพที่เห็นเมื่อครูนี้คือภาพอะไร

3.6 เขียนไม่เป็นคำ อาจเป็นลายเส้น แต่อ่านไม่ได้

3.7 เขียนเป็นประโยคไม่ได้ เรียงคำไม่ถูกต้อง

3.8 รูปของตัวอักษรที่เขียนอาจไม่แน่นอน ตัวอักษรที่เด็กเขียนแต่ละครั้งอาจมีรูปทรงที่แตกต่างกันไป

ความบกพร่องทางการเขียนนี้ไม่รวมไปถึงปัญหาของเด็กที่เขียนคำยากไม่ได้ อันเนื่องมาจากการที่เด็กไม่ตั้งใจเรียน เด็กขาดเรียนบ่อย หรือขี้เกียจอ่านหรือเขียนหนังสือ การไม่ส่งงานที่ครูมอบหมายให้ทำ เป็นต้น

4. เด็กที่มีปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ และคิดคำนวณ (Disorder of Mathematics) คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ประกอบขึ้นด้วยสัญลักษณ์เช่นเดียวกับวิชาภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระยะทาง ความสัมพันธ์ในเชิงปริมาณ และเป็นเครื่องมือในการคิด คณิตศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคคลในการติดต่อสื่อสารทั่วไป เมื่อเทียบกับเด็กที่มีปัญหาทางการพูด การอ่าน และการเขียนแล้ว มีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ค่อนข้างน้อย ทำให้มีข้อจำกัดทางด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามก็ได้มีนักวิชาการ ต่างๆ พยายามศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาเหล่านี้เพิ่มขึ้น (Myers; & Hammill. 1990: 56)

การคิดคำนวณเลขเป็นขั้นตอนที่สลับซับซ้อนมาก แม้ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาโจทย์เลขง่ายๆ เช่น 25 หารด้วย 3 เท่านั้น ก็ตาม การคิดคำนวณเลขเกี่ยวข้องกับการตระหนักและจดจำจำนวนและสัญลักษณ์ การจดจำข้อเท็จจริง เช่น การจำสูตรคูณ การเรียงลำดับตัวเลข และเกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม เช่น หลักการต่างๆ ภาพของจำนวนและเศษส่วน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ อาจจะเป็นเรื่องที่ยากมากสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการคิดคำนวณเลข ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนความคิดรวบยอด หรือหลักการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์นั้น มีแนวโน้มที่จะปรากฏชัดตั้งแต่ในช่วงต้นๆ ของการเรียน และความบกพร่องที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน สูงๆ ขึ้นไป มักจะเกี่ยวข้องกันกับปัญหาทางการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เด็กที่มีปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ และการคิดคำนวณ มีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. 2543: 29)

1. มีปัญหาในการบอกความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง เช่น หากมีนักเรียนในชั้นอยู่ 30 คน เด็กทั่วไปมักจะเข้าใจว่า จำเป็นต้องจัดที่นั่งให้เด็ก 30 คน เพราะเด็ก 1 คน ต้องการที่นั่งเพียง 1 ที่เท่านั้น แต่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักตอบไม่ได้ว่า เด็ก 30 คน ควรจัดที่นั่งให้กี่ที่

2. ไม่เข้าใจในความหมายของจำนวนเด็ก อาจนับเลข 1, 2, 3, 4, 5... ได้ แต่ถ้าครูสั่งให้หยิบก้อนหินมาวางไว้ข้างหน้า 5 ก้อน เด็กจะปฏิบัติไม่ได้ การนับของเด็กเป็นการท่องจำ ไม่ใช่ความเข้าใจ

3. ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้ยินกับสิ่งที่มองเห็น เด็กอาจจะออกเสียงนับเลข 1, 2, 3, 4, 5... ได้ แต่ถ้าให้นับจำนวนนกในภาพบนกระดานเด็กจะนับไม่ได้
4. มีปัญหาในการจัดเรียงลำดับ
5. ไม่สามารถจำแนกวัตถุที่มีขนาดต่างกันในที่กองรวมกันอยู่ได้ เช่น เมื่อครูสั่งให้แยกไม้บล็อกที่กองรวมกันอยู่ ออกเป็น 2 กอง กองหนึ่งเป็นไม้บล็อกที่มีขนาดเล็ก อีกกองหนึ่งเป็นไม้บล็อกที่มีขนาดใหญ่ เด็กอาจปฏิบัติไม่ได้
6. ไม่เข้าใจปริมาณ เมื่อขนาดเปลี่ยนไป เช่น ธนบัตรใบละ 20 บาท 1 ใบ มีค่าเท่ากับเหรียญ 5 บาท จำนวน 4 เหรียญ หรือเหรียญ 10 บาท จำนวน 2 เหรียญ
7. ทำเลขไม่ได้ไม่ว่าจะเป็นบวก ลบ คูณ หาร เพียงอย่างเดียว หรือทั้ง 4 อย่าง
8. ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เช่น ไม่เข้าใจว่า เครื่องหมาย + แปลว่า เพิ่มขึ้น มากขึ้น เครื่องหมาย - แปลว่า ลดลง น้อยลง เครื่องหมาย \times แปลว่า ทวีคูณ มากขึ้น
9. เด็กบางคนสับสนกันระหว่างเครื่องหมาย + กับ \times ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหา ในการจำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยสายตา
10. ไม่เข้าใจความหมายของตัวเลขที่นำมาเรียงกันในทางคณิตศาสตร์ การเรียงตัวเลขต่างกันมีความหมายต่างกัน ดังนั้น เด็กประเภทนี้บางคนไม่เห็นความแตกต่างระหว่าง 20 กับ 02
42 กับ 24
61 กับ 16 ฯลฯ ทำให้เด็กไม่สามารถคำนวณเลขได้
11. ไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนในการคำนวณได้ เช่น ในการบวกเลข 2 หลัก จะต้องบวกหลักหน่วยก่อน ซึ่งได้แก่ตัวเลขที่อยู่ทางด้านขวามือ แล้วจึงบวกหลักสิบเป็นลำดับต่อไป ซึ่งได้แก่ ตัวเลขที่อยู่ทางซ้าย ทำให้เด็กทำเลขไม่ได้ หากมีการทดเลขด้วยยิ่งทำให้เด็กมีปัญหามากขึ้น ฟองน้ำที่มีน้ำหนัก 4 กิโลกรัม จะเท่ากันในด้านน้ำหนักได้อย่างไร เมื่อขนาดทั้งสองอย่างแตกต่างกันมาก เป็นต้น
12. มีปัญหาทางการทำเลขโจทย์ปัญหา เพราะเด็กไม่เข้าใจความหมายของปัญหาที่เป็นโจทย์ จึงแปลความหมายไม่ได้ว่า เมื่อใดจะบวก ลบ คูณ หาร ความรุนแรงของปัญหาในเด็กแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนคณิตศาสตร์ มีศัพท์ทางวิชาการว่า ดิสแคล คูเลีย (Dyscalculia) เด็กที่มีปัญหาทางการคำนวณ เรียกว่า Dyscalculia Child

5. เด็กที่มีปัญหาทางด้านกระบวนการคิด และการให้เหตุผล (Disorder of Thinking and Reasoning) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก มีความลำบากในการคิด กระบวนการให้เหตุผล หรือการกำหนดแนวความคิดรวบยอด เช่น คนปกติทั่วไปจะมองที่ภาพรวมของ วัตถุก่อนจึงมองส่วนย่อย จะมองดูคนทั้งตัวก่อนว่าเขาเป็นคน (ไม่ใช่หุ่น) แล้วจึงพิจารณารายละเอียด ว่าเขาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย เขาเหมือนญาติพี่น้องเราหรือไม่ เป็นต้น แต่เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อาจไม่มองเช่นนั้น เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อาจแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับกระบวนการคิด การให้ เหตุผล (ผดุง อารยะวิญญู. 2544: 27) ดังนี้

5.1 ไม่สามารถบอกความแตกต่างของสิ่งที่มองเห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อวัตถุ 2 อย่าง หรือมากกว่ามีขนาดลักษณะคล้ายคลึงกัน

5.2 ไม่สามารถบอกความแตกต่างของเสียงที่ได้ยินได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสียงที่คล้ายคลึงกัน หรือหากบอกได้ก็ไม่แน่นอน บางทีบอกได้ บางทีบอกไม่ได้ เป็นต้น

5.3 ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนใหญ่

5.4 มีความจำไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นการจำระยะสั้น หรือความจำระยะยาว จึง ทำให้เด็กบางคนได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กปัญญาอ่อน ทั้งๆ ที่เขาควรได้รับการตัดสินว่า เป็นเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้

5.5 ไม่มีความมานะอดทนในการประกอบกิจกรรมเลย หรือหากมีก็มีมาก จนเกินไป จนบางครั้งทำให้ยากแก่การที่ทำให้เขาเลิกกิจกรรมที่กำลังทำอยู่

5.6 จำสิ่งที่มองเห็นได้ แต่หากนำสิ่งนั้นให้พ้นสายตาแล้ว เด็กจะจำสิ่งนั้น ไม่ได้เลย มีพฤติกรรมเหมือนไม่เคยพบเห็นวัตถุนั้นมาก่อน

5.7 ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ทนไม่ได้ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกิจวัตร ประจำวัน

5.8 มีพฤติกรรมเหมือนถูกควบคุมโดยสิ่งที่อยู่ภายนอก เด็กบางคนจึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เสียสมาธิง่าย เพราะสนใจสิ่งอื่นที่อยู่นอกห้องเรียนมากกว่า

5.9 ไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือสนใจจนเกินไป จนยากแก่การที่จะดึงความสนใจของเด็กออกจากสิ่งของนั้นได้

5.10 มีการเคลื่อนไหวที่ เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้นาน

6. เด็กที่มีปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้องไม่สามารถจำเพาะเจาะจงได้ (Correlation of Learning Disabilities) นอกเหนือจากประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทั้ง 5 ประเภทแล้ว ยังมีความบกพร่องหรือปัญหาด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเกิดร่วมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สามารถ จำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) ความบกพร่องทางด้านสติปัญญา 2) ความบกพร่องทางการรับรู้ และ

3) ความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ยังมีความคิดเห็นที่แตกต่างของนักจิตวิทยาว่า ปัญหาทั้ง 3 ด้านนี้ เป็นลักษณะหนึ่งของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือไม่ ซึ่งก็มีทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตามพฤติกรรมหรือปัญหาดังกล่าวมักเกิดร่วมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เสมอ มากน้อยแตกต่างกันไป (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. 2543: 31) โดยมีลักษณะดังนี้

6.1 ความบกพร่องด้านสมาธิ (Attention Deficit Disorders: ADD)

เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิหรือเรียกว่าเด็กสมาธิสั้น เป็นคำที่ถูกตั้งขึ้นโดยชาววิซ และสเนวิซ (Shaywitz; & Snaywiz) ซึ่งเป็นปัญหาที่มักพบร่วมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เสมอ กฎหมายว่าด้วยการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องไม่ได้กำหนดให้ ความบกพร่องทางด้านสมาธิเป็นส่วนหนึ่งของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ แต่ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิสามารถพบร่วมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งได้ถึงร้อยละ 30 ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในระยะที่ผ่านมา มีความสับสนระหว่างการวินิจฉัยเด็กสมาธิสั้น กับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ แต่จากข้อมูลและผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สามารถวินิจฉัยเด็กสมาธิสั้น กับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ แยกขาดจากกันได้

การไม่อยู่นิ่ง (Hyperactivity) เด็กจะแสดงพฤติกรรมอย่างน้อย 2 ข้อ จาก 5 ข้อต่อไปนี้

1. วิ่งไปมาในห้องเรียน หรือปีนป่ายบ่อยๆ
2. นั่งนิ่งไม่ได้นาน หรือสะบัดมือไปมาติดต่อกันนานๆ
3. ลุกจากที่นั่งบ่อยๆ
4. เดินมาทั่วห้องเรียน
5. เคลื่อนไหวอยู่เสมอ หยุดนิ่งไม่ค่อยได้

การมีสมาธิสั้น (Inattention) เด็กจะแสดงพฤติกรรมอย่างน้อย 3 ข้อ จาก 5 ข้อ ต่อไปนี้

1. ทำงานไม่เสร็จอยู่เสมอ ทำงานหลายอย่างค้างไว้
2. ไม่ฟังครูขณะครูพูด
3. เสียสมาธิง่าย
4. ไม่มีใจจดจ่อกับสิ่งที่เรียน หรืองานที่ทำ
5. ไม่สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้นาน

เป็นที่น่าเห็นใจอย่างยิ่งว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่เกิดร่วมกับเด็กสมาธิสั้น และยังมีอาการชุนมากกว่าปกติร่วมด้วย จะมีภาวะที่มีปัญหาที่รุนแรง และมีผลกระทบต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ซึ่งแก้ไขได้ยากกว่าเด็กที่มีปัญหาลักษณะใดลักษณะหนึ่งเพียงอย่างเดียว

การหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) เด็กจะแสดงพฤติกรรมอย่างน้อย 3 ข้อ จาก 6 ข้อ ต่อไปนี้

1. แสดงออกโดยไม่มีกรยั้งคิดเสมอ
2. มีลักษณะจับจด ร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งไม่เสร็จแต่จะเริ่มทำกิจกรรมใหม่อีก

3. ทำงานเลอะเทอะไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

4. ต้องมีคนคอยควบคุมขณะทำงาน

5. มักส่งเสียงดังในห้องเรียน

6. ไม่รู้จักรอคอยในการเล่นเกมนหรือกิจกรรมกลุ่ม

6.2 ความบกพร่องเกี่ยวกับการรับรู้ (Perception Disorder) เด็กที่มีปัญหาทางการรับรู้ จะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้

6.2.1 มีปัญหาในการจำแนกสิ่งที่ได้ยิน ไม่ว่าจะเป็นการจำแนกด้วยการฟัง ด้วยการเห็น หรือด้วยการสัมผัส

6.2.2 ไม่สามารถจำสิ่งที่เคยได้ยิน ได้ฟัง เคยเห็น หรือเคยสัมผัสมาแล้ว

6.2.3 มีปัญหาในด้านความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเวลา พื้นที่ เช่น กว้าง แคบ และระยะทาง เช่น ไกล ใกล้ เป็นต้น

6.2.4 มีปัญหาแยกวัตถุออกจากฉากหลังไม่ได้

6.2.5 มีปัญหาในการแยกส่วนย่อยออกจากส่วนใหญ่ไม่ได้

6.2.6 ไม่เข้าใจความหมายของ ซ้าย-ขวา หน้า-หลัง

6.2.7 การทำงานประสานกันระหว่างมือกับสายตาไม่ดี

6.3 ความบกพร่องเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว (Motor Disorder) ความบกพร่องเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวดังกล่าวจะไม่รวมถึงความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวของเด็กที่ได้รับบาดเจ็บทางสมอง (เด็กสมองพิการ) ความบกพร่องในการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ ได้แก่

6.3.1 กล้ามเนื้อมัดใหญ่ไม่ดี

6.3.2 กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่ดี

6.3.3 มีการเคลื่อนไหวไม่คล่องแคล่ว

6.3.4 มีพัฒนาการในทางการเคลื่อนไหวล่าช้า

จากหนังสืออ้างอิง DSM IV (The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) ได้ระบุประเภทของความบกพร่องในการเรียนรู้ว่าแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ความบกพร่องทางการอ่าน (reading disorder) เป็นความบกพร่องที่พบบ่อยที่สุดและมีผลกระทบต่อนักเรียนในวัยประถมศึกษาประมาณร้อยละ 2-8 มักรู้จักกันในนามของ ดิสเล็กเซีย (Dyslexia) ตัวอย่างเด็กที่มีอาการบกพร่องทางการอ่าน ได้แก่ การแยกแยะหรือการจำตัวอักษร เช่น ความสับสนระหว่างตัวอักษร ม กับ น หรือตัวอักษร ถ กับ ภ ทำให้การเรียนรู้เรื่องคำศัพท์เป็นเรื่องยากสำหรับนักเรียน

2. ความสามารถทางการเขียน (disorder of written expression) เป็นความบกพร่องที่เรียกว่า ดิสกราฟิยา (dysgraphia) มีลักษณะของการแสดงออกทางการเขียนค่อนข้างยากลำบากสำหรับเด็ก แม้จะใช้เวลาและความพยายามมากเพียงใดก็ตามลายมือก็แทบจะอ่านไม่ออกเลย สาเหตุของปัญหาอาจเกิดจากการทำงานของสมองที่มีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์และประสานกันเป็นอย่างดี เพื่อที่จะใช้ในเรื่องคำศัพท์ หลักภาษา การเคลื่อนไหวมือ และความจำ ดังนั้น ความบกพร่องทางการเขียนอาจมีผลมาจากปัญหาในด้านใดด้านหนึ่งได้ เช่น ถ้าเด็กไม่สามารถจะแยกแยะลำดับของเสียงในคำได้ก็จะมีปัญหาในด้านการสะกดคำ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเขียนก็อาจจะเป็เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านภาษา ด้านการแสดงออกทำให้ไม่สามารถแต่งหรือเติมประโยคให้ถูกต้องตามหลักภาษาได้

3. ความบกพร่องทางด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics disorder) เช่น การคิดคำนวณเลขที่เป็นขั้นเป็นตอนที่สลับซับซ้อน หรือแม้ว่าจะเป็นการแก้โจทย์เลขอย่างง่าย ๆ ก็ตาม เนื่องจากการคิดคำนวณเลขเกี่ยวข้องกับการจดจำจำนวนและสัญลักษณ์ ได้แก่ การจำสูตรคูณ การเรียงลำดับตัวเลข และยังเกี่ยวข้องกับความเข้าใจ ความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม เช่น หลักการต่างๆ ภาพของจำนวนและเศษส่วน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ อาจเป็นเรื่องยากมากสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการคิดคำนวณเลข ทั้งนี้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนและความคิดรวบยอด หรือหลักการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์นั้น มีแนวโน้มที่จะปรากฏชัดตั้งแต่ในช่วงต้นๆ ของการเรียนและความบกพร่องที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนสูงๆ ขึ้นไปมักจะเกี่ยวข้องกัปัญหาในการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

4. ความบกพร่องที่ไม่สามารถเฉพาะเจาะจง (learning disorder not otherwise specified)

DSM IV ยังให้รายการความบกพร่องในการเรียนรู้ประเภทอื่นๆ อีก ที่ไม่เข้ากฎเกณฑ์ของความบกพร่องในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งอาจจะหมายรวมถึงความบกพร่องทั้ง 3 ประเภทที่เกิดร่วมกัน หรือเป็นความบกพร่องที่ไม่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์มากนัก

นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นผู้ที่มีสติปัญญาปกติหรือสูงกว่าปกติ แต่การที่ต้องประสบกับความล้มเหลวในการเรียนนั้น เนื่องจากเกิดช่องว่าง (gap) หรือความไม่สอดคล้องกันระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถที่แท้จริงทางสติปัญญา ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจาก

ปัญหาทางการเรียนรู้ที่เขาประสบอยู่ โดยอาจจำแนกปัญหาหรือความยากลำบากที่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ประสบออกเป็น 4 ด้านใหญ่ๆ (Salend. 2005: 115) ดังนี้

1. ความยากลำบากในการเรียนรู้ทางวิชาการ (Learning and Academic Difficulties) เนื่องจากนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำนวนมากจะมีความบกพร่องหรือความยากลำบากเกี่ยวกับความจำ สมาธิ หรือการจัดระบบ จึงทำให้การเรียนรู้ทางวิชาการของนักเรียนเหล่านี้มีความอ่อนด้อยไปด้วย โดยนักเรียนเหล่านี้มักประสบกับปัญหาหรือความยากลำบากเกี่ยวกับการรับข้อมูล การประมวลผลข้อมูล ความจำ และการแสดงออกเกี่ยวกับความคิดหรือความรู้สึกของตนเอง ซึ่งความบกพร่องหรือความยากลำบากเหล่านี้เองที่ส่งผลให้พวกเขามีปัญหาหรือความยากลำบากในเรื่องของการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์

สำหรับปัญหาทางด้านการอ่านนั้น นับเป็นปัญหาหลักที่นักเรียนกลุ่มนี้ประสบ โดยจากงานวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ถึงประมาณร้อยละ 80 ที่มีปัญหาทางด้านการอ่าน โดยปัญหาและความยากลำบากด้านการอ่านอาจเห็นได้จากการที่เด็กไม่สามารถจำรูปและเสียงของพยัญชนะได้ ไม่สามารถจำคำได้ และไม่สามารถใช้เทคนิคการเดาความหมายของคำจากบริบทได้ มีอัตราการอ่านที่ช้ามาก มีความอ่อนด้อยในเรื่องการฟังและการอ่านเพื่อความเข้าใจหรืออาจอ่านหลงคำหลงประโยคหรือบรรทัด นอกจากนี้จะเห็นว่านักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านนั้น อาจส่งผลให้เด็กอ่านคำสั่งต่างๆ ผิดพลาด หรือหลีกเลี่ยงการอ่าน การเขียน หรือประสบกับปัญหาในการได้มาซึ่งข้อมูลหรือองค์ความรู้ต่างๆ ในหนังสือเรียน

นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจำนวนมากจะประสบกับปัญหาด้านการเขียนด้วย โดยปัญหาทางด้านการเขียนนั้นอาจแสดงออกถึงความยากลำบากในเรื่องของความคิด การจัดระบบของข้อความ โครงสร้างของประโยคการเลือกใช้คำศัพท์ การสะกดคำ และความถูกต้องของไวยากรณ์ ซึ่งความยากลำบากเกี่ยวกับการเขียนเหล่านี้สามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาอื่นๆ ได้ด้วยเช่นกัน

ส่วนปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ที่เด็กประสบนั้น อาจสังเกตได้จากการที่เด็กมีความอ่อนด้อยเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ ตัวอย่างเช่น ไม่สามารถจำแนกความแตกต่างของตัวเลข จำนวน เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ทางคณิตศาสตร์ การด้อยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาการเปรียบเทียบหรือการคิดคำนวณที่มีขั้นตอนซับซ้อนมากขึ้น

2. ความยากลำบากเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร (Language and Communication Difficulties) ความยากลำบากทางด้านภาษานับเป็นลักษณะพื้นฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ นักเรียนเหล่านี้บางคนอาจมีภาษาพูดที่มี

รูปแบบไม่สมบูรณ์เหมือนเด็กทั่วไป มีความยากลำบากในการเข้าใจความหมายของภาษา และมีความยากลำบากในการแสดงความคิดหรือความรู้สึกของตนเอง โดยจะสังเกตเห็นได้จากการที่เด็กเหล่านี้จะมีความยากลำบากในการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ การทำตามคำสั่ง การเข้าใจคำถาม การออกเสียงคำ และการแสดงออกเพื่อให้ผู้อื่นรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองต้องการ

สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องที่ไม่ใช่ด้านภาษา หรือเป็น nonverbal learning disabilities จะมีความยากลำบากในการเข้าใจเกี่ยวกับภาษากาย ภาษาท่าทาง และการเลือกใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในบริบทต่างๆ เด็กอาจช่างพูด แต่ลักษณะของภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและคำที่เลือกใช้อาจมีวงคำศัพท์ที่จำกัด รวมทั้งมีลักษณะไม่สละสลวย นอกจากนี้ระดับเสียงที่ใช้จะเป็นระดับเสียงที่ต่ำ และมักจะไม่เข้าใจตัวชี้แนะทางสังคม (social cues) จึงทำให้มีความยากลำบากในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเนื่องจากมักจะรับรู้ในสิ่งที่ป็นรายละเอียดและสิ่งที่เป็นองค์รวม จึงมีความยากลำบากในการเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่รับรู้โดยการเห็น การทำงานที่ซับซ้อนให้เสร็จสมบูรณ์ การจัดลำดับความสำคัญของงาน การระบุใจความสำคัญจากสิ่งที่อ่าน การจดโน้ต การจัดระบบและเชื่อมโยงลำดับของความคิดในงานเขียน

3. ความยากลำบากเกี่ยวกับการรับรู้และการเคลื่อนไหว (Perceptual and Motor Difficulties) แม้ว่านักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อาจไม่ได้มีประสาทการรับรู้ที่บกพร่อง แต่เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่มักมีความยากลำบากในการระลึกถึง การจำแนก และการแปลความหมายสิ่งเร้าที่ได้จากการรับรู้โดยการเห็นและการได้ยิน ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนเหล่านี้บางคนอาจมีความยากลำบากในการจำแนกรูปร่าง ลักษณะของตัวอักษรการคัดลอกงานจากกระดานดำ การทำตามคำสั่งที่มีหลายขั้นตอน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียง การที่ต้องให้ความสนใจกับสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้อง และการต้องทำงานในช่วงเวลาที่เหลือ

นอกจากนี้ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ยังมีความบกพร่องในการทำงานของกล้ามเนื้อเล็กและมัดใหญ่ โดยความบกพร่องของกล้ามเนื้อใหญ่อาจแสดงออกโดยท่าทางการเดินที่คุ่มง่าม การทรงตัวที่ไม่ค่อยสมดุล การที่ไม่สามารถจับหรือเตะลูกบอลได้ หรือการที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวหรือเดินไปตามจังหวะได้ ส่วนความบกพร่องของกล้ามเนื้อเล็กอาจแสดงออกถึงความยากลำบากในการตัด การติดปะรูปภาพ การวาดภาพ การลากเส้นตามรอย การจับดินสอ การเขียน การคัดลอก และการเขียนตัวเลขให้ตรงหลัก ปัญหาทางด้านเคลื่อนไหวอีกประการหนึ่งที่อาจพบในเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคน คือ การซุกซน ไม่อยู่นิ่ง (hyperactive) ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา มีความยากลำบากในการนั่งติดที่

4. ความยากลำบากเกี่ยวกับพฤติกรรม อารมณ์และสังคม (Social-Emotional and Behavioral Difficulties) นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคนอาจมีปัญหาทางด้านพฤติกรรม

และสังคม โดยจะเห็นได้จากการที่เด็กไม่เห็นคุณค่าของตนเอง การหลีกเลี่ยงการทำงานที่ได้รับมอบหมาย การแยกตัวออกจากสังคม มีความรู้สึกโดดเดี่ยว ความคับข้องใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลต่อการเรียนและการทำนายพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามมาของเด็ก ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากการที่เด็กเหล่านี้มีความอ่อนด้อยเกี่ยวกับทักษะทางสังคม ทำให้เด็กไม่เข้าใจเกี่ยวกับ social cues จึงทำให้การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมีความล้มเหลว เพราะไม่ว่าในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในบริบทต่างๆ นั้น ตนเองควรพูดหรือแสดงพฤติกรรมอย่างไร จึงจะมีความเหมาะสม

รีด และวอลเล (Reid; & Valle. 2004: 470) กล่าวว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างน้อย 10 เปอร์เซ็นต์ของประชากร การเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีปัญหาดังนี้ 1) มีปัญหากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคืบหน้า ความแตกต่างที่มีอยู่ระหว่างที่มีศักยภาพของบุคคลสำหรับการเรียนรู้และสิ่งที่เขาได้เรียนรู้จริง 2) การแสดงรูปแบบไม่สม่ำเสมอของการพัฒนา (พัฒนาภาษาการพัฒนาทางกายภาพและการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือการพัฒนาจิต) 3) การเรียนรู้ ไม่ใช่เพราะจะเสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อม และ 4) การเรียนรู้เนื่องจากปัญญาอ่อนหรืออารมณ์สงบ

จากแนวคิดจากนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พอสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีอยู่อย่างน้อยร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด โดยจะมีความบกพร่องเกี่ยวกับด้านการอ่าน การเขียน ด้านคณิตศาสตร์และคิดคำนวณ ด้านกระบวนการคิด และการให้เหตุผล ความยากลำบากในการเรียนรู้ทางวิชาการ ความยากลำบากเกี่ยวกับภาษาและการสื่อสาร ความยากลำบากเกี่ยวกับการรับรู้และการเคลื่อนไหว ความยากลำบากเกี่ยวกับพฤติกรรม อารมณ์และสังคม

สาเหตุของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

มดุง อารยะวิญญู (2542: 7-8) กล่าวว่า iva ความบกพร่องทางการเรียนรู้ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนเนื่องจากเด็กไม่สามารถเรียนได้ดีเท่ากับเด็กปกติทั่วไป การค้นหาความบกพร่องของเด็กส่วนมากเป็นหน้าที่ของบุคลากรทางสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษาอาจจำแนกการรับรู้ไว้ เพื่อจะได้หาทางจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาของเด็กต่อไป สาเหตุของความบกพร่องนี้อาจจำแนกได้ดังนี้

1. การได้รับบาดเจ็บทางสมอง บุคลากรทางการแพทย์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในหลายประเทศมีความเชื่อว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กเหล่านี้ไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีนั้น เนื่องมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (brain damage) อาจจะเป็นการได้รับบาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอด หรือหลังคลอดก็ได้ การบาดเจ็บนี้ทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ อย่างไรก็ตามการได้รับบาดเจ็บอาจไม่รุนแรงนัก (minimal brain dysfunction) สมอง

และระบบประสาทส่วนกลางยังทำงานได้ดีเป็นส่วนมาก มีบางส่วนเท่านั้นที่บกพร่องไปบ้าง ทำให้เด็กมีปัญหาในการรับรู้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก แต่ปัญหานี้ยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งหมด เพราะเด็กบางรายอาจเป็นกรณียกเว้นได้

2. กรรมพันธุ์ งานวิจัยเป็นจำนวนมากระบุตรงกันว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้ บางอย่างสามารถถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ได้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเป็นรายกรณี พบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้บางคน อาจมีพี่น้องที่เกิดจากท้องเดียวกันมีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน หรืออาจมีพ่อแม่ พี่ น้อง หรือญาติใกล้ชิดมีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการอ่าน การเขียนและความเข้าใจ มีรายงานการวิจัยที่น่าเชื่อถือได้ว่า เด็กฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน (identical twin) เมื่อพบว่าฝาแฝดคนหนึ่งมีปัญหาในการอ่าน ฝาแฝดอีกคนหนึ่งมักมีปัญหาในการอ่านด้วย แต่ปัญหานี้ไม่พบบ่อยนักสำหรับฝาแฝดที่มาจากไข่คนละใบ (fraternal twins) จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าปัญหาในการเรียนรู้อาจสืบทอดทางกรรมพันธุ์ได้

3. สิ่งแวดล้อม ในที่นี้ หมายถึง สาเหตุอื่นๆ ที่ไม่ใช่การได้รับบาดเจ็บทางสมองและกรรมพันธุ์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กภายหลังคลอด เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้าด้วยสาเหตุบางประการ หรือร่างกายได้รับสารบางประการอันเนื่องจากสภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารกและในวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษา เป็นต้น แม้ว่าองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะไม่ใช่อุบัติเหตุที่ก่อให้เกิดความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยตรงแต่องค์ประกอบเหล่านี้อาจทำให้สภาพการเรียนรู้ของเด็กมีความบกพร่องมากยิ่งขึ้น

เบญจพร ปัญญา (2543: 13) ได้กล่าวถึงเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่าอาจมีสาเหตุมาจากสมองทำงานผิดปกติเนื่องจากสาเหตุ ดังนี้

1. พยาธิสภาพของสมอง การศึกษาเด็กที่มีบาดเจ็บทางสมอง เช่น คลอดก่อนกำหนด ตัวเหลืองหลังคลอด ฯลฯ แต่มีสติปัญญาปกติ พบว่ามีปัญหาการอ่านร่วมด้วย
2. ความผิดปกติของสมองซีกซ้าย โดยปกติสมองซีกซ้ายจะควบคุมการแสดงออกทางด้านภาษา และสมองซีกซ้ายจะมีขนาดโตกว่าซีกขวา แต่เด็ก LD สมองซีกซ้ายและซีกขวามีขนาดเท่ากัน และมีความผิดปกติอื่นๆ ที่สมองซีกซ้ายด้วย
3. ความผิดปกติของคลื่นสมอง เด็ก LD จะมีคลื่นแอลฟาที่สมองซีกซ้ายมากกว่าเด็กปกติ
4. กรรมพันธุ์ เด็กที่มีปัญหาการอ่าน บางรายมีความผิดปกติของโครโมโซมคู่ที่ 15 และสมาชิกของครอบครัวเคยเป็น LD โดยที่พ่อแม่มักเล่าว่าเมื่อตอนเด็กๆ ตนเคยมีลักษณะคล้ายกัน

5. พัฒนาการล่าช้า เดิมเชื่อว่าเด็ก LD มีผลจากพัฒนาการล่าช้า แต่ปัจจุบันไม่เชื่อเช่นนั้นเพราะเมื่อโตขึ้นเด็กไม่ได้หายจากโรคนี้

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544: 10-11) กล่าวว่า นักวิจัยได้พยายามหาสาเหตุที่ชัดเจน โดยหวังว่าในอนาคตอาจจะป้องกันและอาจจะช่วยให้วินิจฉัยความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำ ปัจจุบันทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับโดยส่วนใหญ่ คือ ความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีรากฐานมาจากความผิดปกติของโครงสร้างและการทำงานของสมองหรือหลายๆ กรณีความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนคลอด และมีงานวิจัยทางพันธุกรรมได้ให้หลักฐานที่สรุปได้ว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยเฉพาะความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านและความบกพร่องทางด้านคณิตศาสตร์นั้น อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

รันยอน (Runyon. 2012: 74) กล่าวว่า สมองของมนุษย์จะเริ่มต้นการเจริญเติบโตในสัปดาห์ที่ 4 ของการตั้งครรภ์ในอัตรามากกว่า 4,000 เซลล์/วินาที ซึ่งแตกต่างจากผู้ใหญ่ทารกในครรภ์ไม่ได้มีอุปสรรคการทำงานของสมองที่จะปกป้องตัวเองจากการถูกความผิดปกติของธรรมชาตินี้จะช่วยให้สารเคมีเข้าไปในสมองของทารกในครรภ์มีศักยภาพที่จะก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงและการหยุดชะงักในกระบวนการเจริญเติบโตของสมองอ่อน ร้อยละของนักเรียนพลอริต้าได้รับการวินิจฉัยที่มีความพิการการเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้นจาก .50% ในปี ค.ศ. 1971 เพิ่มขึ้น 2.40% ในปี ค.ศ. 1977 เพิ่มขึ้น 3.38% ในปี ค.ศ. 1980 เพิ่มขึ้น 4.04% ในปี ค.ศ. 1986 เพิ่มขึ้น 5.16% ในปี ค.ศ. 1996 และจะมากกว่า 6% ในปี ค.ศ. 1998

จากแนวคิดของนักวิชาการ พอสรุปได้ว่า สาเหตุของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เกิดจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง อาจเกิดในช่วงระยะก่อนคลอด ระหว่างคลอด และหลังคลอด อาจเกิดจากการเชื่อมโยงทางพันธุกรรม และอาจเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เป็นต้น

บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

บทบาทของผู้ปกครองเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

พ่อแม่และผู้ปกครองเป็นผู้ที่ใกล้ชิดเด็กและเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเหลือเด็ก ฉะนั้นผู้ปกครองที่มีบุตรหลานที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ควรปฏิบัติต่อเด็ก (ผดุงอารยะวิญญู. 2544: 102) ดังนี้

การช่วยเหลือด้านร่างกาย ผู้ปกครองควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ให้เด็กพักผ่อน หลับนอนให้เต็มที่
2. กำหนดกิจวัตรประจำวันให้เด็กปฏิบัติตามเป็นขั้นๆ ในลักษณะง่ายๆ ไม่

สลับซับซ้อน

3. ให้เด็กได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์มีคุณค่าทางอาหารไม่รับประทาน
อาหารขยะ (Junk Food)

4. ให้เด็กรับประทานยาตามที่แพทย์สั่ง
5. ให้เด็กแต่งกายให้เหมาะสม
6. ส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้กล้ามเนื้อแข็งแรง
7. ไปพบแพทย์ตามที่กำหนด
8. แสดงความรักต่อเด็กอย่างสม่ำเสมอ

การช่วยเหลือด้านการเรียน

1. หมั่นพูดคุยกับบุตรหลาน เกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนในสิ่งที่เด็กสนใจ
2. ฟังบุตรหลานพูดบ้าง หากบุตรหลานถาม ให้พยายามตอบให้มากที่สุด กระตุ้น
ให้เด็กอยาการู้ อยากเรียน

3. สอนให้บุตรหลานรู้จักฟังผู้อื่นพูด การฟังจะช่วยให้เข้าใจผู้อื่น และเป็นการฝึก
ทักษะทางสังคมอื่นๆ

4. อ่านหนังสือให้บุตรหลานฟัง และให้บุตรหลานอ่านหนังสือให้ฟัง
5. สอนให้บุตรหลานรักการอ่าน ให้อ่านเองเมื่อมีเวลาว่าง การอ่านจะช่วยให้เด็ก
เรียนได้ดีขึ้น

6. ดูแลให้บุตรหลานทำการบ้านให้ครบ
7. จัดหาโต๊ะเก้าอี้ให้บุตรหลานใช้ กำหนดเวลาให้บุตรหลานอ่านหนังสือ
8. จัดหาวัสดุที่จำเป็นในการศึกษาเช่น กระดาษ ปากกา ดินสอ พจนานุกรม
เป็นต้น

9. ช่วยเสนอแนะในการทำการบ้าน หากเด็กทำการบ้านไม่ได้
10. อธิบายให้บุตรหลานของท่านเข้าใจถึงความสำคัญของการเรียน
11. พาบุตรหลานไปค้นคว้าในห้องสมุดสาธารณะ
12. เล่นเกมทางภาษาร่วมกับบุตรหลาน เช่น เกมเกี่ยวกับคำศัพท์ต่างๆ
13. อบรมสั่งสอนบุตรให้เป็นคนมีระเบียบวินัย
14. ให้บุตรหลานจดจำข้อมูลที่สำคัญ เช่น ที่อยู่ของตนเอง โทรศัพท์ อาชีพของ
บิดามารดา

15. เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการอ่าน อ่าน
หนังสือให้เด็กเห็นบ้าง ดูภาพยนตร์ สารคดี ทีวีดีทัศน์ เป็นต้น

16. พานบุตรหลานไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ บ้าง เพราะนอกจากจะได้รับความปลอดภัยแล้วยังช่วยให้เด็กมีความรู้รอบตัวกว้างขวางขึ้นด้วย

การช่วยเหลือด้านจิตใจ

1. ให้คำชมแก่บุตรหลานเมื่อบุตรหลานทำงานสำเร็จหรือได้แสดงความพยายามในการทำงาน

2. อย่าเปรียบเทียบบุตรหลานของตนกับบุตรหลานของผู้อื่น
3. อย่าเปรียบเทียบบุตรหลานของตนกับพี่หรือน้องที่องท้องเดียวกัน
4. แสดงความมั่นใจให้เด็กเห็นว่าจะสามารถประสบความสำเร็จในการทำงาน
5. ตั้งความหวังให้สอดคล้องกับความเป็นจริง
6. ช่วยให้เกิดมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง
7. ช่วยให้เกิดมีความคิดว่าตนเป็นคนมีค่า

การช่วยเหลือในการเตรียมตัวก่อนสอบ

1. ช่วยจัดอาหารว่างให้บุตรหลานในขณะที่อ่านหนังสือ แต่อย่าให้รับประทานอาหารมากเกินไป

2. ดูแลบุตรหลานให้นอนเพียงพอ ก่อนเข้าสอบในวันรุ่งขึ้น

3. ดูแลเด็กให้รับประทานอาหารเช้าในวันสอบเพราะการสอบก่อให้เกิดความวิตกกังวล ซึ่งทำให้ร่างกายใช้พลังงานหมดไปอย่างรวดเร็ว

4. ดูแลบุตรหลานแต่งกายให้เรียบร้อย จัดเตรียมร่มให้หากมีฝนตก
5. ดูแลบุตรหลานให้ไปถึงสถานที่สอบก่อนเวลา จะได้เตรียมตัวให้พร้อม
6. แนะนำบุตรหลานให้ทำข้อสอบให้ดีที่สุด
7. ให้กำลังใจบุตรหลานในการสอบ
8. ให้บุตรหลานเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการสอบให้พร้อม

การช่วยเหลือในด้านอื่นๆ

1. การกระตุ้นให้บุตรหลานแสดงความสามารถสูงสุดเมื่อมีโอกาส
2. ดูแลบุตรหลานให้ส่งการบ้านให้ครบ ตามเวลาที่กำหนด
3. ไปพบครูของบุตรหลาน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
4. อาสาเข้าไปช่วยครูในการสอนเด็ก
5. อาสาเข้าไปช่วยในกิจกรรมของโรงเรียน
6. พิจารณารายงานจากโรงเรียนอย่างถี่ถ้วน
7. สนับสนุนสมาคมครู-ผู้ปกครอง

จากแนวคิดดังกล่าวเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พอสรุปได้ว่า ผู้ปกครองเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือด้านร่างกาย การช่วยเหลือด้านการเรียน การช่วยเหลือด้านจิตใจ การช่วยเหลือในการเตรียมตัวก่อนสอบ การช่วยเหลือในด้านอื่นๆ เพื่อให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้

บทบาทของครูที่มีต่อเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ครูเป็นบุคคลสำคัญคนที่สองรองจากผู้ปกครอง เพราะครูจะต้องเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในช่วงที่อยู่ในโรงเรียนตลอดเวลา ดังนั้น ครูจึงควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เรียนรู้เรื่องเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อย่างละเอียด และมีความเข้าใจในข้อจำกัดของวิธีการเรียนของเด็กและผลกระทบที่มีต่อเด็กในระยะยาว
2. ส่งวินิจฉัยให้ชัดว่าเด็กเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้สหวิชาชีพ
3. ตั้งคณะกรรมการติดตามเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ประกอบด้วย หัวหน้าวิชาการ หัวหน้าสาย นักวิชาการ ผู้ปกครอง และครูประจำชั้น ร่วมในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ให้สอดคล้องกับระดับความบกพร่องของเด็กในแต่ละด้านและให้เวลาเรียนในแต่ละวิชานานขึ้น
4. เรียนรู้และพัฒนาเทคนิคการสอนใหม่ๆ โดยเข้าอบรมอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งขอความช่วยเหลือจากครูผู้ชำนาญเฉพาะด้านช่วยฝึกเป็นรายบุคคล
5. จัดทำรายงานเฉพาะตัว โดยเน้น
 - 5.1 วิธีการเรียนรู้
 - 5.2 ระดับการทำงาน
 - 5.3 จุดอ่อนและการแก้ไข
 - 5.4 การมีส่วนร่วมในชั้น
 - 5.5 ความเข้าใจและความก้าวหน้าในการเรียนเฉพาะตัว
 - 5.6 ทักษะความสามารถในด้านอื่นที่ถูกพัฒนาขึ้น
 - 5.7 ความสามารถในการใช้เหตุผล
 - 5.8 ความมั่นใจในตัวเอง
6. พัฒนาหลักสูตรและจัดเตรียมการสอนเป็นรายบุคคล วางแผนการสอนชัดเจน เช่น เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักมีความบกพร่องในการสรุปความคิดรวบยอดและการสื่อสาร ครูต้องปรับการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็ก

7. ใช้อุปกรณ์เสริมโดยเฉพาะ Audiovisual technique ให้มากที่สุดเพื่อช่วยแก้ไขจุดด้อยในการเรียน เช่น

- 7.1 เทปบันทึก
- 7.2 กระจก
- 7.3 คอมพิวเตอร์
- 7.4 เครื่องคิดเลข
- 7.5 การสอบปากเปล่า

8. ฝึกฝนเด็กโดยเน้นโครงสร้างใหญ่ในการเรียนรู้ เช่น

- 8.1 การจัดระบบข้อมูล
- 8.2 การแบ่งงาน
- 8.3 กระบวนการความคิด
- 8.4 การใช้เหตุผล
- 8.5 การตรวจทานตนเอง
- 8.6 การทำ mapping
- 8.7 การเชื่อมโยงเนื้อหา
- 8.8 เทคนิคการจำอย่างมีระบบ

9. เผยแพร่ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เรื่อง เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ข้อจำกัดในตัวเด็ก และผลกระทบต่อเด็กในระยะยาว ให้เด็กได้รับความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เพื่อเป็นพื้นฐานทำให้คนยอมรับและเข้าใจเด็กเพิ่มขึ้น คอยให้กำลังใจและช่วยพ่อแม่ในการทำความเข้าใจให้ยอมรับกับข้อจำกัดในตัวเด็ก รวมทั้งสอนเทคนิคที่ทำให้เด็กเรียนรู้ต่อไปได้ เพื่อพ่อแม่จะได้ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นในช่วงนอกเวลาเรียนให้น้อยลง

10. ประเมินหลักสูตร IEP เทคนิคการสอนและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กเป็นระยะรวมถึงปรับปรุงเทคนิคให้เหมาะสม

11. แจ้งสิทธิที่เด็กพึงได้รับจากทางการแพทย์และทางการศึกษา รวมทั้งรักษาสีทธิของเด็ก

12. ทำงานประสานกับทีมสาธารณสุข เพื่อให้เด็กได้รับสิทธิประโยชน์เต็มที่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 33-34)

จากแนวคิดดังกล่าวเกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีต่อเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พอสรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความช่วยในทุกๆ ด้าน ทั้งเรื่องร่างกาย

ความเป็นอยู่ การเรียนรู้ และพฤติกรรมอยู่ร่วมกัน เพื่อให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก็เหมือนกับการจัดการศึกษาพิเศษให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเด็กปัญญาเลิศ เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม และเด็กออทิสติก ซึ่งอาจจัดให้เรียนในห้องเดียวกันกับเด็กปกติ ในห้องพิเศษหรือในโรงเรียนพิเศษก็ได้ การจัดการศึกษาในแต่ละรูปแบบต่างก็มีข้อดีข้อเสียด้วยกันทั้งนั้น แต่ควรเลือกรูปแบบที่ข้อเสียน้อยที่สุด การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ อาจมีรูปแบบในการจัด (ผดุง อารยะวิญญู, 2544: 43) ดังนี้

1. ห้องเรียนปกติ (Regular Classroom) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ แต่ไม่มีปัญหาทางพฤติกรรม และ/หรือการเคลื่อนไหวที่รุนแรง ควรจัดให้เรียนในห้องปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความบกพร่องในการพูด การอ่าน การเขียน/หรือคณิตศาสตร์ ส่วนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และมีปัญหาทางพฤติกรรมร่วมด้วยและอยู่ในขั้นรุนแรง ควรจัดการศึกษาให้ในรูปแบบอื่น เด็กเหล่านี้อาจได้แก่ เด็กสมาธิสั้น เด็กที่อยู่นิ่งเฉยไม่ได้ หรือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมขั้นรุนแรง

การให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรู้อยู่ในชั้นเดียวกันกับเด็กปกติเรียกว่า การเรียนร่วม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การเรียนร่วมเต็มเวลา (Mainstreaming) เป็นการส่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในห้องปกติห้องละ 1-2 คน การเรียนร่วมในลักษณะนี้มีข้อดี คือ เด็กทั้ง 2 ประเภทได้เรียนอยู่ด้วยกัน ทำให้เกิดความเข้าใจกัน ช่วยเหลือกันและกัน เป็นการเตรียมเด็กให้อยู่ในสังคมเดียวกัน เมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การเรียนร่วมในลักษณะนี้ก็มีข้อเสีย เช่น ครูปกติไม่เข้าใจเด็ก ทำให้สอนเด็กไม่ได้ดี ผู้ปกครองเด็กปกติอาจรังเกียจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กอาจเรียนไม่ทันเพื่อน เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การเรียนร่วมเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก โรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมทุกด้าน ก่อนเปิดดำเนินการเรียนร่วม เช่น

1.1 เตรียมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความพร้อมใกล้เคียงกับเด็กปกติในทุกด้าน

1.2 ชี้แจงให้ผู้ปกครองเด็กทั้ง 2 ฝ่าย เข้าใจนโยบาย

1.3 แนะนำครูผู้สอนในการปรับหลักสูตร วิธีสอนและวิธีวัดผล

1.4 ชี้แจงให้เด็กทั้ง 2 ฝ่าย เข้าใจซึ่งกันและกัน และเข้าใจปรัชญาของการเรียนร่วม เป็นต้น

2. การเรียนร่วมบางเวลา (Integration) เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเรียนร่วมกับเด็กปกติในบางเวลา หรือบางวัน เช่น ในวิชาศิลปะ ดนตรี ลูกเสือ-เนตรนารี หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่นๆ

3. การเรียนรวม (Inclusion) การเรียนรวมเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างใหม่เป็นแนวคิดเชิงปรัชญาที่คล้ายกับการเรียนร่วม แต่การเรียนรวม (Mainstreaming) อาจเน้นเฉพาะการให้เด็กเรียนรวมกันเฉพาะในห้องเรียน ในโรงเรียนเดียวกัน แต่การเรียนรวม (Inclusion) มุ่งเน้นให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติได้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันตั้งแต่เกิดจนตาย นั่นคือ วัยเด็ก เด็กเจริญเติบโตขึ้นมาควบคู่กันในสังคมเข้าโรงเรียนและเรียนหนังสือด้วยกันในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือสูงกว่า และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกหรือรังเกียจซึ่งกันและกัน

ในการเรียนการสอน การเรียนรวมจะได้ผลดีควรจะมีวิธีสอนที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น นำวิธีการต่อไปนี้มาใช้

1. เพื่อนสอนเพื่อน (Peer Tutoring)
2. การร่วมเรียนร่วมรู้ (Co-operative Teaching)
3. การร่วมกันสอน (Co-Teaching)
4. การสอนเป็นทีม (Team Teaching)
5. ห้องพิเศษ (Special Class)

การจัดห้องเรียนพิเศษให้กับเด็ก เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาพิเศษ ส่วนมากเหมาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องขั้นที่รุนแรง สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ การจัดห้องพิเศษเหมาะสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเคลื่อนไหว และทางพฤติกรรมร่วมด้วย เช่น เด็กที่เสียสมาธิง่าย เด็กที่มีพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เด็กสมาธิสั้น เด็กที่มีนิสัยในการทำงาน การทำการบ้านไม่ดี ทำให้ทำงานไม่เสร็จตามที่ครูมอบหมายให้ ห้องหนึ่งอาจมีนักเรียนไม่เกิน 10 คน ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของปัญหา หากเด็กมีปัญหามาก จำนวนเด็กอาจน้อยกว่านี้

ข้อดีอีกประการหนึ่งของการจัดชั้นพิเศษ คือ เด็กได้รับการจัดแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลและอาจได้รับการสนเป็นรายบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาและความสามารถของเด็ก ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางการเรียนได้ดีขึ้น สร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองได้มากขึ้น แต่การจัดชั้นพิเศษก็มีข้อเสีย เช่น การขาดโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ ได้รับการ “ตีตรา” ว่าเป็นเด็กพิเศษ เป็นการแยกเด็กออกจากคนส่วนใหญ่ ดังนั้น ควรจัดให้เด็กอยู่ในห้องพิเศษเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น หากเด็กมีพัฒนาการดีขึ้น และสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติ ควรส่งเด็กเข้าเรียนร่วมในชั้นปกติโดยเร็ว

2. ห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) ห้องเสริมวิชาการมีบทบาทสำคัญมากในการศึกษาพิเศษและการซ่อมเสริมเป็นห้องที่ให้บริการทางการศึกษาพิเศษที่สนองตอบต่อความต้องการพิเศษของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีความบกพร่องเล็กน้อยและปานกลาง เด็กที่มาใช้บริการของห้องนี้ส่วนมากเป็นเด็กที่เรียนร่วมอยู่ในชั้นปกติ และมารับบริการจากห้องนี้บางเวลาที่ครูกำหนด

ประเภทของห้องเสริมวิชาการ หากแบ่งประเภทตามลักษณะการให้บริการแล้ว ห้องเสริมวิชาการอาจแบ่งออกได้ 5 ประเภท คือ

1. ห้องเสริมวิชาการเฉพาะประเภท (Categorical Resource Room) เป็นห้องเสริมวิชาการที่จัดตั้งเพื่อให้บริการแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา ห้องเสริมวิชาการสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นต้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่น จะต้องไปเข้าห้องเสริมวิชาการอื่น

2. ห้องเสริมวิชาการหลายประเภท (Cross-Categorical Resource Room) เป็นห้องเสริมวิชาการที่ให้บริการแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษหลายประเภท ส่วนมากเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาค้ำคลึงกัน เช่น เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเรียนได้ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เป็นต้น

3. ห้องเสริมวิชาการไม่จำแนกประเภท (Non categorical Resource Room) เป็นห้องเสริมวิชาการที่ให้บริการแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท เหมาะสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดการศึกษาพิเศษแบบไม่จำแนกประเภทเด็ก (Non categorical Approach) ดังนั้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทจึงมาใช้บริการจากห้องนี้ได้

4. ห้องเสริมวิชาการเฉพาะด้าน เป็นห้องเสริมวิชาการที่ให้บริการในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ ตามเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรแต่ละระดับ เช่น การบริการเพื่อซ่อมเสริม ด้านการอ่าน การเขียนหรือคณิตศาสตร์ เป็นต้น

5. ห้องเสริมวิชาการเวียนสอน (Itinerant Resource Program) เหมาะสำหรับโรงเรียนในชนบทที่ห่างไกลหรือในถิ่นกันดาร แทนที่นักเรียนจะมาใช้บริการที่ห้องเสริมวิชาการทุกวัน ครูจะเป็นฝ่ายไปพบเด็กที่โรงเรียนแทน ครูอาจมาที่โรงเรียนเดิมไม่ได้ทุกวัน เพราะครูเสริมวิชาการมีโรงเรียนในความรับผิดชอบหลายโรงเรียน ในวันต่อไปครูอาจเดินทางไปโรงเรียนอื่น ครูจึงจำเป็นต้องเวียนมาสอนที่โรงเรียนเดิมอีก เป็นวัฏจักรเช่นนี้คือ จึงเรียกว่า ครูเวียนสอน

หน้าที่ของครูเสริมวิชาการ

1. ปรับปรุงวิธีทดสอบให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเด็ก เช่น อ่านคำถามในข้อสอบให้เด็กฟัง ฯลฯ
2. สอนเด็กเพิ่มเติมเพื่อให้เด็กทำการบ้านได้ หรือช่วยให้เด็กสามารถงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามกำหนดเวลา
3. ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนชั้นเรียนร่วมเกี่ยวกับการเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอน รวมถึงการใช้วิธีสอนที่เหมาะสม
4. ทดสอบทักษะเบื้องต้นของเด็กในด้านการอ่าน การเขียนหรือคณิตศาสตร์ เพื่อให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการสอน
5. สังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะเรียนร่วมในชั้นปกติเพื่อจะได้เข้าใจสภาพปัญหาของเด็ก
6. วางแผนร่วมกับครูที่สอนชั้นเรียนร่วมว่าเนื้อหาใดจะให้เด็กเรียนในห้องเรียนร่วมและเนื้อหาใดควรนำมาสอนเพิ่มเติมหรือสอนซ้ำในห้องเสริมวิชาการรับโรงเรียนในชนบทที่ห่างไกลหรือในการเขียนหรือคณิตศาสตร์ เป็นต้น โดยเฉพาะตามเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรแต่ละระดับ

ครูที่ปรึกษา (Consultant Teacher) ครูที่ปรึกษาเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการจัดการศึกษานั้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการบรรจุเข้าเรียนเต็มเวลาในห้องปกติเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่ปรึกษาจึงเข้ามามีบทบาทในการเรียนร่วม ครูที่ปรึกษามีภาระหน้าที่ ดังนี้

1. ให้คำแนะนำปรึกษา แก่ครูที่สอนห้องเรียนร่วมเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอน การปรับปรุงวิธีการสอน การวางแผนการสอน การสังเกตพฤติกรรมเด็ก เพื่อเข้าใจสภาพปัญหาแล้วจะได้ให้คำแนะนำแก่ครูให้เหมาะสม
2. สอนเพื่อทบทวนเนื้อหาที่เด็กเรียนไปแล้วเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น

ครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน (Itinerant Teacher) ครูเวียนสอนต้องเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังอีกโรงเรียนหนึ่งหรือหลายโรงเรียน ตามตารางเวลาที่กำหนด เมื่อครบทุกโรงเรียนที่กำหนด จะต้องเวียนกลับมาปฏิบัติหน้าที่ ณ โรงเรียนเดิมอีก วนเวียนอยู่อย่างนี้ จึงเรียกครูประเภทนี้ว่า ครูเวียนสอน

โรงเรียนพิเศษไปกลับ (Special Day School) เป็นการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กประเภทนี้โดยเฉพาะ ทำให้รับเด็กได้จำนวนมากขึ้น แต่มีข้อเสียที่สำคัญ คือ เป็นการแยกเด็กออกจากสังคม รูปแบบนี้จึงไม่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน

โรงเรียนพิเศษประจำ การจัดบริการแบบนี้มีข้อดี คือ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถให้บริการแก่เด็กได้ตลอดเวลา สะดวกในการจัดการแต่มีข้อเสีย รูปแบบนี้จึงควรเป็นรูปแบบสุดท้ายที่จะได้รับการพิจารณา

จากแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ นั้น สรุปได้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีรูปแบบการจัดอย่างหลากหลายอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนจะเลือกใช้ตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถพัฒนาเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

วิธีสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

วิธีสอนทั่วไปมี 16 วิธี (เบญจพร ปัญญา. 2543: 18-21) ดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่ง่ายที่สุด การเริ่มต้นที่ดีควรเริ่มในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของเด็กเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เด็กมีกำลังใจที่จะเรียนในระดับที่ยากขึ้นไป

2. สอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคย เด็กสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่าย ถ้าครูเริ่มต้นสอนจากสิ่งที่เด็กคุ้นเคย จากนั้นสอนเพิ่มในสิ่งที่เด็กไม่คุ้นเคย

3. ให้โอกาสเด็กเลือกเรียน เด็กควรมีโอกาสเลือกเรียนหรือเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ

4. ให้เด็กมีความสุขในการเรียน เด็กที่มีความสุขในการเรียนจะมองตนเองในแง่ดี และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูได้

5. ใช้ประสบการณ์ตรง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในเรื่องนั้นๆ วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น รวมถึงการให้เด็กมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

6. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนจะมีความก้าวหน้าในการเรียนไม่เหมือนกันและใช้เวลาเรียนในเรื่องเดียวกันแตกต่างกัน ดังนั้น เด็กพิเศษอาจต้องสอนเป็นรายบุคคล สอนกลุ่มเล็ก ดิวก่อนเข้าเรียนหรือสอนเสริมหลังเลิกเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมของเด็กและครูผู้สอน จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบผสมผสานกัน

7. ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กต้องการกำลังใจจากครูอย่างสม่ำเสมอ คำชมจากครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพียงแต่ครูพูดว่า “ดี ดีมาก ถูกต้อง” หรือแม้แต่ให้ “แต้มดาว” จะช่วยให้เด็กมีกำลังใจและพยายามมากขึ้น การใช้แรงเสริม (รางวัลและคำชมเชย) ครูจำเป็นต้องให้ในทันทีที่มีพฤติกรรมที่ต้องการเพื่อให้เด็กทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น หยุดแรงเสริมทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมไม่พึง-

ประสงค์หรือเพียงแต่นิ่งเฉยโดยไม่แสดงปฏิกิริยาใดๆ ก็ได้ ครูควรให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอและลดแรงเสริมลงทีละน้อย เมื่อเด็กมีพฤติกรรมคงที่แล้วครูจึงงดแรงเสริม หรือให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว เพื่อให้เด็กคงพฤติกรรมพึงประสงค์ตลอดไป

8. กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด ลักษณะการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น

9. สถานการณ์สมมติ ครูอาจสร้างสถานการณ์สมมติ เพื่อให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็น

10. ครูให้การบ้านที่เด็กสามารถหาคำตอบได้หลายๆ คำตอบ

11. วิธีถามตนเอง ครูอาจกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับอะไร ใจหายถามอะไร วิธีทำอย่างไร

12. ให้เด็กเรียนจากเพื่อน เด็กเก่งอาจช่วยครูอธิบายบางวิชาให้เพื่อนฟัง หรือเพื่อนช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้แก่เพื่อนที่นั่งใกล้ๆ

13. แจ้งผลให้เด็กทราบโดยเร็ว ช่วงแรกๆ เด็กจะกระตือรือร้นอยากทราบคำตอบ เมื่อพบว่าเด็กตอบผิดครูควรบอกให้เด็กทราบ ช่วยเหลือเด็กให้ปรับปรุงแก้ไข และอธิบายเพิ่มเติมในสิ่งที่เด็กไม่เข้าใจ

14. ทบทวนบทเรียนบ่อยๆ โดยให้เด็กสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว นำบทเรียนมาทบทวนบ่อยๆ ในรูปกิจกรรมอื่น

15. สอนโดยการเน้นย้ำ เชื่อมโยงกับวิชาอื่นด้วย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะเรียนรู้ช้า เรียนได้หน้าลืมหลับ ครูอาจใช้วิธีเชื่อมโยงบทเรียนกับวิชาอื่นๆ เพื่อเน้นย้ำให้เด็กเข้าใจบทเรียนและจำได้แม่นยำขึ้น

16. จัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียน เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักมีสมาธิสั้นร่วมด้วย ดังนั้น ห้องเรียนควรมีผนังกันทั้ง 4 ด้าน จัดห้องให้เป็นระเบียบ สวยงาม และมีเสียงรบกวนจากภายนอกน้อยที่สุดเพื่อไม่ให้วอกแวกง่าย

17. ใช้คำสั่งที่สั้นและเข้าใจง่าย ครูควรใช้คำสั่งสั้นๆ ที่เข้าใจง่ายนำไปปฏิบัติได้

18. มองหาจุดเด่น-จุดด้อยของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กแสดงความสามารถพิเศษหรือเป็นคนเก่งในจุดที่เขามีศักยภาพ

19. ให้เด็กมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ เพื่อให้เด็กพัฒนาความเป็นผู้นำ

วิธีสอนเฉพาะสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มี 7 วิธี (ผดุง อารยะวิญญู. 2544:

53) ดังนี้

1. ยุทธวิธีในการเรียน (Learning Strategies) หลักการสำคัญของยุทธวิธีนี้คือ ครูไม่สอนเนื้อหาตามหลักสูตร แต่ครูจะสอนทักษะในการเรียนหนังสือและทักษะในการทำข้อสอบให้กับเด็ก เมื่อเด็กรู้วิธีทำข้อสอบแล้ว เด็กสามารถนำทักษะนี้ไปใช้ในวิชาวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หรือวิชาอื่นๆ ได้

ยุทธวิธีนี้มีขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบความสามารถของเด็กก่อนทำการสอน
 2. อธิบายยุทธวิธีการเรียน การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองที่ละขั้นพร้อมทั้ง
- เหตุผล
3. ครูแสดงยุทธวิธีให้เด็กดูตามขั้นตอน เพื่อให้เด็กสังเกตพฤติกรรมของครู ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจขั้นตอนต่างๆ
 4. ให้เด็กจำขั้นตอนต่างๆ ได้ เด็กสามารถบอกขั้นตอนต่างๆ ให้ครูฟังได้
 5. ให้เด็กทำงานตามที่ครูมอบหมาย เป็นงานที่ครูเตรียมไว้แล้วมีทั้งเอกสารและบทเรียนต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับระดับความสามารถของเด็ก เป็นเนื้อหาที่ครูกำหนดขึ้น
 6. ครูให้กำลังใจให้แรงเสริมหากเด็กทำถูกต้อง หากทำผิด ครูบอกวิธีที่ถูกต้อง
- ถูกต้อง
7. ครูทดสอบความสามารถของเด็กในการเรียนรู้ตามเนื้อหาวิชาในบทเรียน
 8. ครูให้เด็กลงมือทำงานตามที่ครูมอบหมาย ตามเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตรในระดับชั้นที่เด็กเรียน
 9. ครูทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก
 10. ให้เด็กนำกลยุทธ์นี้ไปใช้ในการเรียนวิชาอื่น

ยุทธวิธีนี้มีข้อดีหลายประการ เช่น เด็กเข้าใจวิธีเรียนหนังสือและนำวิธีเรียนเหล่านี้ไปใช้เรียนวิชาอื่นๆ ได้ เด็กสามารถสรุปความจากรื่องที่เรียนได้ดีขึ้น เด็กเข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่องที่เรียน เป็นต้น

2. การตรวจสอบตนเอง (Self-Monitoring) จุดมุ่งหมายสำคัญในการให้เด็กตรวจสอบตนเองเพื่อให้เด็กทราบว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ ถูกต้องหรือไม่ หากไม่ถูกต้องจะแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเอาใจใส่ในการทำงาน ให้เด็กมีใจจดใจจ่ออยู่กับสิ่งที่เด็กกำลังทำอยู่ เช่น กำลังอ่าน หรือกำลังทำการบ้านโดยไม่ให้เด็กหันเหความสนใจไปทางอื่น ผลการทดสอบพบว่า วิธีนี้ทำให้เด็กมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ทำให้เด็กเรียนหนังสือได้ดีขึ้น

3. การผลัดกันสอน (Reciprocal Teaching) เป็นการให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนกับครูในการสอน ให้นักเรียนมีโอกาสสอนกันเองบ้าง แต่ครูจะต้องสอนให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างก่อนแล้วครูแนะนำนักเรียนว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร

การแนะนำอาจปฏิบัติ ดังนี้

1. ครูให้อ่านเรื่องราว หรือข้อความตามที่ครูเตรียมไว้ เรื่องที่กำหนดให้อ่านจะต้องเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็ก
2. เมื่อเด็กอ่านจบแล้วครูตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในเรื่องที่อ่านเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนเข้าใจหรือไม่
3. กำหนดกลยุทธ์ในการอ่าน ครูแจ้งให้นักเรียนทราบว่า ครูจะใช้กลยุทธ์ใดในการทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน
4. ผลัดกันสอน การสอนเป็นการอภิปรายกลุ่มโดยครูทำหน้าที่เป็นประธานก่อนครูตั้งคำถามให้นักเรียนพยากรณ์ว่าอะไรจะเกิดขึ้นบ้างตามเรื่องที่อ่าน เลือกผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นประธานคนต่อไป และให้ปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับครู
5. ไขข้อข้องใจ นักเรียนอ่านข้อความใดไม่เข้าใจให้ถามสมาชิกในกลุ่ม อาจทำหน้าที่อธิบายให้ทุกคนในกลุ่มเข้าใจ
6. สรุปเมื่อทุกคนเข้าใจแล้วให้นักเรียนทุกคนช่วยกันสรุปความในเรื่องที่อ่าน

4. การฝึกทักษะ (Skill Training) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักขาดทักษะที่สำคัญในการเรียน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องฝึกทักษะต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีทักษะสำคัญสูงขึ้นต่อไป

การฝึกทักษะมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. กำหนดนิยามของแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้
2. แจกแจงทักษะใหญ่ออกเป็นทักษะย่อยโดยละเอียด เด็กจะต้องฝึกทักษะในขั้นย่อยๆ เหล่านี้ที่ละขั้นจนเกิดทักษะดีแล้ว จึงฝึกทักษะที่ยากขึ้น
3. ให้เด็กฝึกทักษะที่แจกแจงเป็นทักษะย่อยแล้วหลายๆ ครั้ง จนเด็กมีความชำนาญเน้นการฝึกซ้ำๆ
4. มีการวัดและประเมินผล หรือสังเกตพฤติกรรมเด็กอย่างสม่ำเสมอเพื่อประเมินว่าเด็กมีทักษะแล้ว

5. การส่งเสริมการเรียนรู้เนื้อหาวิชา (Content Enhancement) การส่งเสริมเนื้อหาวิชาเป็นกระบวนการใช้วิธีการหลายวิธีเพื่อให้เด็กเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เด็กเรียนได้ดีขึ้น จะกล่าวถึงเทคนิคต่างๆ โดยสังเขป 3 วิธี คือ

5.1 การแสดงภาพประกอบ (Visual Displays) ครูไม่ควรอธิบายหรือบรรยายอย่างเดียวเพราะเด็กหลายคนเรียนรู้ได้ดีโดยการใช้สายตา ดังนั้น ในการสอนครูควรมีภาพประกอบใช้กราฟแสดงตัวเลขและสถิติ ใช้วีดิทัศน์หรือการจัดนิทรรศการ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วครูผู้สอนจะต้องนำเนื้อหาวิชามาจัดใหม่เป็นแผนภูมิที่รวบรวมแนวคิดหรือเนื้อหาวิชาของเรื่องนั้นทั้งหมด ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีความคิดรวบยอด

5.2 การกำหนดหัวข้อที่จะต้องศึกษา (Study Guide) ในการอ่านเรื่องที่ครูกำหนดให้ เด็กอาจอ่านไปเรื่อยๆ โดยไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เด็กบางคนอาจอ่านไม่เข้าใจ และไม่สามารถตอบคำถามในตอนท้ายบทได้ วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนจัดเรียงแนวความคิดจากเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น ครูควรกำหนดหัวข้อย่อยให้นักเรียนจดจำ โดยเน้นประเด็นสำคัญเป็นพิเศษ

5.3 การบันทึกหัวข้อสำคัญ (Guided Notes) เป็นการให้นักเรียนบันทึกรายละเอียดลงบนกระดาษบันทึกแทนการให้จดจำ ครูจะต้องจัดเตรียมกระดาษบันทึกไว้ให้นักเรียนเมื่อนักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้แล้วนักเรียนจะต้องบันทึกเหตุการณ์สำคัญตามหัวข้อที่กำหนด ซึ่งอาจเป็นใจความสำคัญ แนวคิดปรัชญา ปี พ.ศ. หรือผลลัพธ์ที่ตามมา

6. การใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Application) เป็นที่ทราบกันดีว่าคอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญมาก และถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางในการช่วยเหลือเด็กให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น ส่วนมากเป็นคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในทางการศึกษาพิเศษ คอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้มาก สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หากนำคอมพิวเตอร์มาใช้แล้ว จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น เช่น เด็กที่มีปัญหาทางการเขียน เด็กเขียนคำไม่ๆ ได้ เขียนอักษรกลับหลัง เขียนแล้วอ่านไม่ได้ เป็นต้น หากให้เด็กเขียนผ่าน Keyboard จะช่วยให้เด็กเขียนสะกดคำได้ดีขึ้น ครูจึงควรนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

นัททอลล์ (Nuttall. 1998: 180) กล่าวว่า เด็กหลายคนและเยาวชนที่มีความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถและควรได้รับการศึกษาในห้องเรียนศึกษาปกติ การตั้งค่านี้น่าจะเป็นที่เหมาะสมสำหรับบาง แต่ไม่ใช่ทั้งหมดนักเรียนพิการเรียน มากกว่า 90% ของนักเรียนพิการเรียนการสอนในห้องเรียนศึกษาปกติสำหรับส่วนหนึ่งของการเรียนในวันของพวกเขาบ้าง เมื่อให้การสนับสนุนที่เหมาะสมในการตั้งค่านี้นักเรียนเหล่านี้สามารถบรรลุในด้านวิชาการและการพัฒนาทักษะความนับถือตนเองและสังคมในเชิงบวก ห้องเรียนการศึกษาปกติเป็นหนึ่งในหลายตัวเลือกโปรแกรมการศึกษา แต่ไม่ได้ใช้แทนสำหรับความต่อเนื่องเต็มความจำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่าการให้การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนทุกคนที่มีความพิการการเรียนรู้ คณะกรรมการร่วมระดับชาติเกี่ยวกับการเรียนรู้พิการ (NJCLD) จะระบุ (ก) ปัจจัยที่จำเป็นสำหรับโปรแกรมการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ (ข) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการนักเรียนที่มีการศึกษาคนพิการใน

ระดับการศึกษาปกติ ห่องพัก และ (ค) แนะนำสำหรับการกระทำที่จำเป็นที่รัฐโรงเรียนเทศบาลและระดับอาคารเรียนเพื่อการศึกษาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการเรียนรู้ภายในห้องเรียน พิจารณาการศึกษาปกติ จากแนวทางวิธีสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ นั้น สรุปได้ว่า การสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีหลากหลายวิธีต้องไม่สอนโดยการบรรยายอย่างเดียว ต้องใช้คำสั่งสั้นๆ เข้าใจง่าย ใช้คำสั่งซ้ำๆ กำหนดเวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ให้พอเหมาะกับงาน และสอดคล้องกับความต้องการในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และควรให้แรงเสริมทางบวกกับเด็กเมื่อเด็กทำได้

การสอนซ่อมเสริมเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

การสอนซ่อมเสริมเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ควรเน้นทั้ง 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 45-46)

1. ด้านการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย เป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่ (gross motor) เช่น การเดิน การวิ่ง กระโดดและการเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อมัดเล็ก (fine motor) เช่น ใช้มือจับสิ่งของ การจับปากกา เป็นต้น การพัฒนาการเคลื่อนไหว ควรมีกิจกรรมในการพัฒนาสิ่งต่อไปนี้เป็นคือ จังหวะ การทรงตัว การยืดหยุ่นทางกล้ามเนื้อ ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความเข้าใจเกี่ยวกับร่างกาย

2. ด้านการรับรู้ มนุษย์เราสามารถรับรู้ได้หลายด้าน ได้แก่ การรับรู้ทาง การฟัง การใช้สายตา การสัมผัส การดมกลิ่น และการลิ้มรส แต่การรับรู้ที่สำคัญที่สุดและใช้มากที่สุด สำหรับการเรียนรู้ คือ การฟัง การมองเห็น และการสัมผัส การรับรู้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง หากปราศจากการรับรู้แล้ว มนุษย์เราไม่สามารถจะเรียนรู้ได้ เนื่องจาก การรับรู้ที่กล่าวมาแล้วนั้น มีความสำคัญที่สุดต่อการเรียนรู้

3. ด้านภาษา เนื่องจากเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความลำบากในการเรียน ภาษา ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก และสังเกตพฤติกรรมทางภาษาของเด็กว่า เด็กมีปัญหาในด้านใดบ้าง เพราะเด็กแต่ละคนอาจมีปัญหาไม่เหมือนกัน บางคนอาจมีปัญหาเพียงด้านเดียวแต่บางคนอาจมีปัญหาหลายด้าน การที่ครูทราบปัญหาเกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาของเด็ก จะช่วยให้ครูจัดประสบการณ์สอนได้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กมากขึ้น

4. ด้านวิชาหลัก ด้านวิชาหลักหมายถึงวิชาที่เป็นปัญหาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งมี 4 แขนงด้วยกัน คือ การอ่าน การที่เด็กจะอ่านหนังสือได้หรือไม่จำเป็นต้องอาศัยทักษะเบื้องต้นที่จำเป็น 3 ด้าน คือ การจำคำ การเข้าใจความหมายของคำศัพท์ และความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่อ่าน การสะกดตัวอักษรและลายมือ ก่อนที่เด็กจะสามารถสะกดตัวอักษรได้นั้น เด็กจะต้องมีทักษะในการจำแนกความแตกต่างของตัวอักษรเสียก่อน และสามารถจำได้ว่าในคำที่จะจำแนกความแตกต่างระหว่างตัวอักษรให้ได้ก่อนลงมือทำ

คณิตศาสตร์ ในการเขียนคณิตศาสตร์นั้นครูควรตระหนักว่า คณิตศาสตร์แบ่งออกเป็น 2 กระบวนการ คือ การคำนวณและการให้เหตุผล การคำนวณเป็นกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนจะต้องลงมือทำ เช่น การบวก การลบ การคูณ และการหาร ส่วนการให้เหตุผลนั้นเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งซึ่งนักเรียนจะต้องทราบสาเหตุ และความเป็นมาก่อนที่จะคำนวณได้ ดังนั้นกระบวนการจึงเกี่ยวข้องกับการอ่าน การคิดหาเหตุผล การใช้ความจำและความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับนามธรรม

5. ด้านพื้นฐานอาชีพ พื้นฐานอาชีพเป็นการเตรียมนักเรียนเพื่อให้มีความพร้อมในการที่จะทำงานในอนาคต ในการเตรียมตัวเพื่อเข้าฝึกอาชีพนั้น นักเรียนควรสำรวจตัวเองในด้านต่างๆ เพื่อพิจารณาว่าตนมีความเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพใด สิ่งที่จะต้องสำรวจเบื้องต้น ได้แก่ ผลการเรียน บุคลิกลักษณะส่วนตัว ความสนใจ และความถนัดในวิชาชีพ

รินแดค และชอลอส (Ryndak, D.; & Schloss. 2006: 275). กล่าวว่า การศึกษาจากแบบสอบถามโดยพ่อแม่และครูในชั้นเรียนของเด็กที่มี 70 ครอบครัว การเรียนรู้เปิดเผยหลักฐานของความพึงพอใจของผู้ปกครองมากกับความคืบหน้า นักวิชาการและพฤติกรรมที่ดีขึ้น ความก้าวหน้าเหล่านี้ถูกเข้าร่วมโดยการลดความสำคัญในความตึงเครียดในประเทศและความกังวลเกี่ยวกับอนาคตของเด็ก อย่างไรก็ตามคะแนนครูระบุว่าแม้จะมีการสอนซ่อมเสริมเป็นเวลานานกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มยังคงอยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพการทำงานระดับเฉลี่ยน้อย

จากแนวทางการสอนซ่อมเสริมเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น สรุปได้ว่า เป็นวิธีการสอนเด็กที่ยังได้รับการพัฒนาไม่เต็มที่ ครูจะต้องดูแลช่วยเหลือเด็กโดยเน้นทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการเคลื่อนไหวต่างๆ ของร่างกาย ด้านการรับรู้ ด้านภาษา ด้านวิชาหลัก และด้านพื้นฐานอาชีพ

การวัดผลประเมินผลเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ในการวัดผลประเมินผลของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 54-55)

หลักการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ คือ ให้มีการวัดผล ประเมินผลในแต่ละกิจกรรม ให้มีการวัดผล ประเมินผล ก่อน ระหว่าง และสิ้นสุดการจัดกิจกรรม การวัดผล ประเมินผลกิจกรรม ให้ดำเนินการทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมเพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก

จุดมุ่งหมายของการวัด ประเมินผลการจัดกิจกรรม คือ การวัดผล ประเมินผลก่อนการจัดกิจกรรม เพื่อประเมินความพร้อมและความรู้พื้นฐานของเด็ก เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมในแต่ละบุคคล การวัดผล ประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรม เพื่อทราบความก้าวหน้าในการเรียนของเด็กและปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การวัดผล ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรม เพื่อประเมินความก้าวหน้าพัฒนาการของเด็ก ต้องประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี เน้นการประเมินตามสภาพความเป็นจริงจากการสังเกตพฤติกรรม การบันทึกข้อมูล การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการ แฟ้มสะสมงานที่แสดงถึงความสามารถ หรือพัฒนาการแต่ละทักษะของเด็กเป็นรายบุคคล

การวัดผล ประเมินผลการจัดกิจกรรม ให้ประเมินจากสภาพจริงของการจัดกิจกรรม ซึ่งต้องคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

1. วิธีการวัดผล อาจทำได้หลายวิธีโดยผู้สอนเลือกให้เหมาะสมกับนักเรียน ธรรมชาติของวิชา และจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา เช่น แฟ้มสะสมงาน เป็นการประเมินความสำเร็จของเด็กจากผลงานที่เป็นชิ้นงานที่ดีที่สุดหรืองานที่แสดงความก้าวหน้าที่เด็กเก็บสะสมในแฟ้ม สมุด กลอง หรือกระเป๋ แล้วแต่ลักษณะของงาน อาจมีหนึ่งชิ้นหรือมากกว่า ซึ่งเพียงพอที่จะแสดงถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในเรื่องที่มอบหมายตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2. เกณฑ์การประเมินผล อาจใช้เกณฑ์ดังนี้ ประเมินผลการเรียนรู้แต่ละจุดประสงค์ โดยกำหนดช่วงคะแนนเป็นร้อยละ ประเมินผลการเรียนรู้แต่ละจุดประสงค์โดยประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้

คอร์เตียลลา (Cortiella. 2012: 24) กล่าวถึง คำถามเกี่ยวกับที่อยู่มีส่วนร่วมของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในการประเมินผลที่จำเป็นภายใต้ NCLB ดังนี้

Q: อะไรคือความต้องการการประเมินของเด็กไม่มีที่ว่างข้างหลัง: ภายใต้ NCLB แต่ละรัฐต้องวัดความก้าวหน้าของนักเรียนทุกโรงเรียนของประชาชนในการอ่านและคณิตศาสตร์ในแต่ละเกรด และแม้ว่าอย่างน้อยหนึ่งครั้งในช่วง 10 ถึงเกรด 12 โรงเรียนต้องให้นักเรียนมีการทดสอบในทางวิทยาศาสตร์อย่างน้อยหนึ่งครั้งในประถมกลางและโรงเรียนมัธยม การประเมินเหล่านี้จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาสาระทางวิชาการของรัฐและความสำเร็จมาตรฐาน

Q: เนื้อหาทางวิชาการและมาตรฐานความสำเร็จที่การประเมินเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับเดียวกันในทุกรัฐ: ภายใต้ของกฎหมายของรัฐบาลกลางการศึกษา รัฐจะต้องพัฒนาหรือนำมาใช้มาตรฐานด้านเนื้อหาในวิชาคณิตศาสตร์และศิลปะการอ่าน/ภาษาและได้รับคำสั่ง NCLB พัฒนามาตรฐานวิทยาศาสตร์ มาตรฐานด้านเนื้อหาต้อง “ท้าทาย” และต้องมีความคาดหวังเดียวกันสำหรับเด็กทุกคน มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานด้านเนื้อหาและมีอย่างน้อยสามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการสองระดับของความสามารถสูง (มีความเชี่ยวชาญและขั้นสูง) และระดับที่สามของความสำเร็จ (พื้นฐาน) เพื่ออธิบายความคืบหน้าโดยเด็กต่ำกว่าการบรรลุ

สหรัฐอเมริกา กรมสามัญศึกษาไม่ได้ทบทวนหรืออนุมัติคุณภาพของเนื้อหาทางวิชาการของรัฐและความสำเร็จมาตรฐาน ดังนั้น มาตรฐานด้านเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสามารถทำแตกต่างจากรัฐเพื่อให้รัฐ

Q: ข้อกำหนดสำหรับการมีส่วนร่วมของนักเรียนเดียวกันในทุกรัฐ: ใช้ทุกรัฐต้องประเมินนักเรียนทุกคนในระดับก่อนหน้าเนื้อหาทุกปี เหล่านี้คะแนนการประเมินจะใช้ในการตรวจสอบว่าโรงเรียนและรัฐจะทำให้ “ความคืบหน้าประจำปีเพียงพอ” (AYP) จะนำนักเรียนทุกคนในระดับ “ความเชี่ยวชาญ” หรือที่สูงขึ้นของความสำเร็จในการอ่านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์โดยปี ค.ศ. 2014 นักเรียนอาจจะคาดว่าจะมีส่วนร่วมในการประเมินผลในพื้นที่ที่อาจอื่นๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และทักษะการเขียน และถ้ารัฐต้องใช้มัน อย่างไรก็ตามต้องประเมิน NCLB เฉพาะในพื้นที่ของศิลปะการอ่านภาษา/คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

จากแนวทางการวัดผลประเมินผลของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น จะเห็นได้ว่าครูจะต้องวัดผลประเมินผลเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อันครบทุกด้านเหมือนเด็กปกติ แต่ต้องใช้วิธีการวัดผลอย่างหลากหลาย และต้องปรับเกณฑ์การวัดตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IEP)

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารที่มุ่งประสิทธิภาพ

ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารปรากฏว่ามีนักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ไว้หลายท่าน ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544: 114) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพว่า หมายถึง การวัดผลการทำงานขององค์กรนั้น ว่าทำงานได้ปริมาณมากน้อยแค่ไหน คุณภาพงานดีมากน้อยแค่ไหน ใช้เงิน ใช้เวลา ใช้แรงงานไปมากน้อยแค่ไหน เป็นผลดีต่อผู้รับบริการมากน้อยแค่ไหน โดยรวมความมีประสิทธิภาพจึงหมายถึง การทำงานให้ได้ปริมาณและคุณภาพมาก องค์กรมีความสมัครสมานสามัคคี มีสันติภาพและความสุขร่วมกัน เป็นผลดีต่อส่วนรวมและผู้รับบริการ แต่ใช้เวลา แรงงาน และงบประมาณน้อย

วิทยา ด้านธำรงกุล (2546: 34) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประสิทธิภาพจึงมักถูกวัดในรูปแบบของต้นทุนหรือจำนวนทรัพยากรที่ใช้ไปเมื่อเทียบกับผลงานหรือผลผลิตที่ได้ เช่น ต้นทุน แรงงาน เวลาที่ใช้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารปรากฏว่า มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพไว้หลายท่าน ดังนี้

ซูเปอร์ (Super; อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553: 91-92) ได้กล่าวถึง พื้นฐาน ทฤษฎีการพัฒนาการทางอาชีพ (Theory of Vocational Development) ไว้ 9 ประการ คือ

1. มนุษย์มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความสนใจและบุคลิกภาพ
2. ความแตกต่างของบุคคลแต่ละคน ทำให้เขาเหมาะสมกับอาชีพต่างกันออกไป
3. ในงานแต่ละอาชีพ แม้ต้องการบุคคลที่มีลักษณะบางอย่างก็ตามแต่ก็มีความกว้างมากพอที่บุคคลที่มีบุคลิกภาพใกล้เคียงสามารถประกอบอาชีพอื่นได้เช่นกัน
4. ความพึงพอใจของบุคคล ความสามารถ สถานการณ์ที่เขาดำรงชีวิตอยู่ ตลอดจนกระทั่งความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและประสบการณ์ ทำให้การตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเสมอ
5. ชีวิตเป็นกระบวนการไม่หยุดนิ่ง
6. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนทางอาชีพของบุคคล คือ ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ ความสามารถทางด้านสติปัญญา ลักษณะของบุคลิกภาพและโอกาสที่เขาจะได้มีประสบการณ์ทางอาชีพต่างๆ
7. การพัฒนาทางอาชีพ เป็นการพัฒนาทางจิตใจ และร่างกายผสมไปกับกระบวนการแสดงออกของความคิดรวบยอดของบุคคล
8. การเข้าสู่อาชีพของบุคคลมักจะถูกกำหนดโดยกระบวนการประนีประนอมระหว่างตัวบุคคลกับตัวแปรทางสังคม เช่น ระหว่างสภาพที่มีอยู่กับสภาพความเป็นจริง
9. ความพึงพอใจในการทำงานขึ้นอยู่กับ
 - 9.1 ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมของเขามีโอกาสได้แสดงออกมากน้อยเพียงใดในงานที่เขา
 - 9.2 ประสบการณ์ที่เขาได้รับจากการทำงาน สอดคล้องกับภาพพจน์ของตัวเองเองที่ต้งขึ้นมากน้อยเพียงใด

ฮาร์ริงตัน (Harrington. 1931: 30) ได้กล่าวถึง หลักการงานให้มีประสิทธิภาพในหนังสือ The Twelve Principles of Efficiency ซึ่งได้รับการยกย่อง กล่าวถึงกันมากในหลัก 12 ประการ ของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีสาระสำคัญดังนี้

1. ทำความเข้าใจและกำหนดแนวคิดในการทำงานให้กระจ่างแจ้ง
2. ใช้หลักสามัญในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน
3. คำปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง
4. ต้องรักษาด้วยความยุติธรรม
5. ปฏิบัติด้วยความยุติธรรม

6. การทำงานต้องเชื่อถือได้ มีความฉับพลัน มีสมรรถภาพ และมีการลงทะเบียน (Record) เป็นหลักฐาน

7. งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
8. งานสำเร็จทันเวลา
9. ผลงานได้มาตรฐาน
10. การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้
11. กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกสอนได้
12. ให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี

เฮอริเบิร์ต (Herbert. 1960: 180-181) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพในเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการทำงานของเครื่องจักร โดยพิจารณาว่างานใดที่มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ดูได้จากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิต (Output) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าประสิทธิภาพเท่ากับผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้า แต่หากเป็นระบบการทำงานของภาครัฐ ต้องนำความพึงพอใจของประชาชนผู้มาขอรับบริการรวมอยู่ด้วย

แฮมเมอร์ และแชมปี (Hammer; & Champy. 1944: 135) ได้กล่าวถึง กรอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานของทฤษฎีทั้งสามด้าน เช่น จากแนวคิดกระบวนการหรือปรับกระบวนการทางธุรกิจ หรือที่เรียกว่า Reengineering นั้น เป็นการมุ่งเน้นให้พนักงานทุกคนต้องลดต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น (ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์) ลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็นให้น้อยลงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานมากยิ่งขึ้น (ทฤษฎีระบบ) รวมถึงการนำหลักการทางจิตวิทยาเข้ามาใช้ในระหว่างการทำ Reengineering (ทฤษฎีจิตวิทยา)

จากทฤษฎีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพ เริ่มจากการพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการผลิต ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้องค์กรต่างๆ สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการปฏิบัติงานที่ดี (Best Practice: BP)

วิธีการปฏิบัติงานที่ดีเป็นเครื่องมือของการจัดการความรู้ชนิดหนึ่งมีความเป็นมา (ราศี แก้วนพรัตน์. 2548: 1-3) ดังนี้

ความหมายของ Best Practice เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นระบบบริหาร เทคนิควิธีการต่างๆ ที่ทำให้ผลงานบรรลุเป้าหมายระดับสูงสุด ดังนั้น Best Practice จึงไม่ใช่เป็นแค่เพียงวิธีการทำงานที่ดี แต่เป็นการทำงานที่ดีกว่า หรือดีที่สุด ซึ่งมีทั้งการทำงานในเชิงระบบบริหารและเทคนิควิธีการต่างๆ ทำให้ผลงานนั้นบรรลุเป้าหมายสูงสุด

ความเป็นมาของ Best Practice เริ่มต้นจากวงการแพทย์ เป็นวิธีการปฏิบัติงานที่ดีไม่ว่าจะนำไปปฏิบัติที่ไหน อย่างไร ซึ่งผลงานที่ปฏิบัตินั้นได้นำไปสู่ผลสำเร็จหน่วยงานจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่ดีกับหน่วยงานย่อย และมีการแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นหน่วยงานภายนอก ผลสุดท้ายของ Best Practice คือ การนำไปใช้จนเป็นมาตรฐานในสหรัฐอเมริกา ได้มีสมาคมวิชาชีพแพทย์ ได้มีการรวมตัวกันเพื่อทำการปรับปรุงคุณภาพการดูแลผู้ป่วย สมาชิกของสมาคมจะทำการปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ โปรแกรมการดูแลสุขภาพ ในราคาที่ต่ำ แต่ให้ความพึงพอใจแก่ผู้ป่วย ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน การจัดกิจกรรมดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง มีการแจกรางวัล Best Practice เพื่อกระตุ้นในการปรับปรุงคุณภาพ ผลงาน รางวัลแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะผลงานต่างๆ ซึ่งเชื่อถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นเยี่ยมในแต่ละประเภท ส่วนรางวัลใหญ่มีเพียงรางวัลเดียว คือ Grand Prize ผู้ชนะจะได้รับรางวัลเป็นเงิน 2,400,000 บาท ได้เข้าร่วมสัมมนาในระดับชาติของสมาคม ผลงานจะได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Best Practice และเว็บไซต์ของสมาคม ตัวอย่างโปรแกรมที่ได้รางวัล คือ โปรแกรมการเชิญชวนดูแลผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งที่ต่อมลูกหมาก ของกลุ่มแพทย์ เฮนรี่ฟอร์ด โดยให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้ที่บ้านร่วมกับการรักษาที่ศูนย์การรักษาโดยดำเนินกิจกรรมในลักษณะการวิจัย ผลของโปรแกรมพบว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัย ส่วนใหญ่เป็นมะเร็งในระยะแรกเท่านั้น ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในการดูแลรักษา การประเมินการให้รางวัลมีทั้งการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการและการสนทนา มีการใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ป่วย

Best Practice ทางด้านการศึกษา เป็นเครื่องมือทางด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่ดีเยี่ยม บางครั้ง Best Practice อาจจะเป็นเพียงแค่แนวคิดง่ายๆ แต่เป็นแนวคิดที่ทรงพลังภาพ น่าตื่นตาตื่นใจ เป็นการคิดนอกกรอบ เมื่อหน่วยงานมี Best Practice แล้ว ควรได้มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนมาตรฐาน Best Practice ของหน่วยงานทางการศึกษานั้นๆ ได้

การนำ Best Practice ไปใช้ในหน่วยงาน ความโด่งดังของ Best Practice เกิดขึ้นเมื่อหน่วยงานในภาคธุรกิจได้ นำไปใช้เป็นรางวัลหรือสิ่งจูงใจ ให้กับฝ่ายหรือแผนกต่างๆ ขององค์กร เพื่อกระตุ้นให้ฝ่ายเกิดการสร้างสรรค์ผลงาน และวิธีการปฏิบัติงานที่ดี สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า อันนำมาสู่การสร้างผลกำไรให้บริษัทหรือองค์กร ผลตอบแทนสำหรับฝ่ายหรือแผนกที่จะได้รับรางวัลนั้น ในระยะแรก มักจะเป็นถ้วยรางวัลและเงินสดเป็นส่วนใหญ่ แต่ในระยะต่อมา หลายองค์กรเห็นว่า การให้รางวัลดังกล่าว ไม่สามารถกระตุ้นการทำงานได้เพียงพอและยั่งยืน จึงได้เปลี่ยนรางวัลและรูปแบบการให้รางวัล โดยเน้นรางวัลในสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ เช่น การให้โอกาสการทำงานที่ยืดหยุ่นมากขึ้น การผ่อนคลายกฎระเบียบการทำงาน การให้โอกาสผู้ปฏิบัติระดับล่างเข้าถึงผู้บริหารระดับสูงได้ง่ายขึ้นและไม่เป็นทางการ ถึงแม้ว่าในขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ยังไม่มีการจัดทำ Best Practice อย่างเป็นระบบ แต่แท้ที่จริงแล้วหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี Best Practice อยู่แล้ว และมีมากมายทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปราชการ แต่ผลการนำเสนอมักจะเป็นผลงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เช่น รูปแบบเทคนิควิธีการสอนต่างๆ เทคนิคการนิเทศ และการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น สำหรับในส่วนของการปฏิรูประบบราชการยังไม่ปรากฏออกมาอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่มักจะรู้กันในหน่วยงานหรือวงการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น การเบิกค่ารักษา 15 นาที การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานธุรการการจัดการศึกษานานาชาติ โรงเรียนในแนวตะเข็บชายแดน One Stop Service เป็นต้น รูปแบบเทคนิควิธีการบริหารราชการเหล่านี้ได้หลบซ่อนอยู่ในสำนักงานยังไม่ได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศก็เชื่อว่ามี Best Practice กระจุกกระจายหลบซ่อนอยู่มากมายเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีการบันทึกรายงานให้รับทราบกันอย่างกว้างขวาง Best Practice ในหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้ หลายช่องทาง ตัวอย่างดังนี้

1. เกิดจากบุคคล อันมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ ภาวะผู้นำทางผู้บริหารที่คาดหวัง ความสำเร็จ การคิดเชิงอนาคต การเปลี่ยนแปลง ผู้ปฏิบัติงาน หรืออยู่ใต้บังคับบัญชาที่เรียนรู้จากการปฏิบัติ ริเริ่มสร้างสรรค์ แก้ปัญหาการทำงาน เสนอแนะวิธีการต่อผู้บริหารและอาจจะเกิดแนวคิด การรับรู้ คำปรารภของคณะกรรมการ ของผู้ปกครอง ของประชาชนหรือผู้รับบริการ ก่อให้เกิดการสร้างสรรควิธีการใหม่ หรือที่ดีกว่า

2. เกิดจากปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการทั้งระบบ ทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ไม่ได้ตามเป้าหมาย ความกดดันจากผู้รับบริการ การขับเคลื่อนนโยบายของผู้บริหารระดับสูง ภาวะข้อจำกัดของทรัพยากรทางการบริหารภาวะวิกฤติ ทำให้มีการแสวงหาแนวทางกระบวนการ วิธีการที่ดีกว่าเพื่อให้ได้ผลผลิต ความสำเร็จสูงสุด

3. เกิดจากแรงขับเคลื่อนการพัฒนา ค้นหาวิธีการใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิต กำไรหรือสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ เสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์กร

ขั้นตอนการดำเนินงาน Best Practice มีดังนี้

ขั้นตอน 1 การวิเคราะห์ภารกิจที่แท้จริงของหน่วยงานนั้นๆ

ขั้นตอน 2 การศึกษาวิเคราะห์สภาพของหน่วยงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการสำรวจ การระดมความคิด การใช้กระบวนการ AIC หรือ SWOT เป็นต้น

ขั้นตอน 3 การกำหนดภาพความสำเร็จอนาคตจัดทำรูปแบบ (Model) วิธีการการดำเนินงาน

ขั้นตอน 4 การปฏิบัติตามแบบวิธีการอาจจะเริ่มทดลอง นำร่อง ตรวจสอบประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ

ขั้นตอน 5 ประเมินผล วิเคราะห์ เปรียบเทียบในด้านขั้นตอน ระยะเวลา งบประมาณ และผลที่ได้รับกับวิธีการเดิม

ขั้นตอน 6 ปรับปรุงพัฒนา และขยายผลการนำไปใช้ในหน่วยงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขั้นตอน 7 การบันทึก เขียนรายงาน ใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ

นอกจากข้อเสนอ 7 ขั้นตอนข้างต้นแล้ว หน่วยงานสามารถจะดำเนินการได้อีกหลายกระบวนการ เช่น ตามแนวทางวงจรเดมมิง (Demming Circle) ซึ่งประกอบด้วย P: การวางแผน D: การปฏิบัติ C: การตรวจสอบประเมินผล A: การปรับปรุงพัฒนา กำหนดกิจกรรมใหม่ เป็นต้น

คุณลักษณะ Best Practice ในการวินิจฉัยนอกจากจะทรงพลังมีความตื่นตาตื่นใจในตัวมันเองแล้ว ควรจะมีประเด็นการพิจารณา คือ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภารกิจโดยตรงของหน่วยงานนั้น สมองต๋อนโยบาย การแก้ปัญหา การพัฒนา ประสิทธิภาพ ของหน่วยงาน ลดขั้นตอน ลดรอบระยะเวลาการทำงาน ลดทรัพยากร ลดค่าใช้จ่าย การนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการทำงาน วิธีการที่ริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ หรือประยุกต์ขึ้นมาใหม่ สามารถทำแผนผัง เเชิงเปรียบเทียบ วิธีการเก่าและใหม่ อำนวยความสะดวกในการใช้ วางระบบการให้บริการ มีช่องทางกรให้บริการ สามารถเทียบเคียงวิธีการทำงานลักษณะเดียวกันกับหน่วยงานอื่นได้ ผลผลิต/ความสำเร็จเพิ่มขึ้น ความพึงพอใจของผู้รับบริการ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถนำไปใช้เป็นมาตรฐานการทำงานต่อไปได้ยั่งยืนพอสมควร และการพัฒนาปรับปรุง ต่อไป

ขอขยาย Best Practice ในหน่วยงานทางการศึกษา

Best Practice ด้านบริการ

1. การประหยัดงบประมาณ
2. การลดรอบระยะเวลาของขั้นตอนในการให้บริการด้านการออกไปสู่สิทธิ การขอใช้อาคารสถานที่ การออกไปรับรองการสำเร็จการศึกษา การให้บริการข้อมูลสารสนเทศ และการเบิกจ่ายงบประมาณ
3. การส่งเสริมศักยภาพของหน่วยงานและสถานศึกษา สามารถนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงานและพัฒนา
4. ระบบการวัดผลผลิต (ขอขยายการวัด ปริมาณคุณภาพเวลา ค่าใช้จ่าย)
5. การเปิดโอกาสให้เอกชนหรือองค์กรพัฒนาที่ไม่แสวงหากำไร เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการ
6. การบริการที่เน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ
7. การรับฟังและตอบสนองความคิดเห็นของประชาชน

8. การบริหารอัตรากำลังให้คุ้มค่า เกี่ยวกับการเกลี่ยอัตรากำลัง การบรรจุแต่งตั้งบุคลากรลงในอัตราว่างอย่างรวดเร็ว การมอบหมายงานให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลตรงกับความรู้ความสามารถ และความถนัด การส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเต็มตามศักยภาพ และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

9. การจัดองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เกี่ยวกับการส่งเสริมหรือพัฒนาให้บุคลากรพัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

10. การถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์กรให้ถึงระบบบุคคล

11. การพัฒนาระบบควบคุมภายใน เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและการรายงาน Best Practice ด้านคุณภาพ

12. ระบบการรับนักเรียนเข้าเรียน เกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มอายุ 3-5 ปี และ 7-16 ปี การวางแผนการรับนักเรียน การวางแผนการศึกษา และระบบการติดตามนักเรียน

13. การจัดรูปแบบการจัดการศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเด็กปัญญาเลิศ การจัดการศึกษาเด็กด้อยโอกาส และการจัดการศึกษาเด็กพิการ

14. การลดการออกกลางคัน

15. การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

16. การจัดสรรโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

17. การจัดระบบสนับสนุน เกื้อกูลช่วยเหลือให้นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับทุนการศึกษา อาหารกลางวัน การทำงานนอกเวลาเรียน (Part Time) และการมีรายได้ระหว่างเรียน (รายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้)

18. การบริหารจัดการหลักสูตร เกี่ยวกับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล ติดตามการใช้หลักสูตร

19. การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

20. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

21. การประกันคุณภาพภายใน

22. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกี่ยวกับการศึกษานักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน การป้องกันแก้ไข และการส่งต่อนักเรียน

การเขียนรายงาน Best Practice คำโครงการรายงานควรจะประกอบด้วยประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อหน่วยงาน

2. ชื่อผลงาน
3. ผลสำเร็จ
4. กิจกรรม/วิธีการ/ขั้นตอนที่สำคัญและเวลาแต่ละขั้นตอน
5. แผนผังแสดงขั้นตอนและระยะเวลา
6. แผนผังแสดงขั้นตอนและระยะเวลา (ถ้ามี) ของการปฏิบัติงาน ก่อนปรับปรุงผลงาน (ที่กำหนดไว้เดิม)
7. แผนผังแสดงขั้นตอนและระยะเวลา (ถ้ามี) ของการปฏิบัติงาน หลังปรับปรุงผลงาน (ที่ปรับปรุงใหม่)
8. งบประมาณที่ใช้เพื่อการพัฒนาปรับปรุงผลงาน
9. เงื่อนไข/ข้อจำกัดของผลงาน
10. แผนการพัฒนากิจกรรม/โครงการในอนาคต (สรุปเป็นความเรียงไม่เกิน 1 หน้า กระดาษ A4)
11. แหล่งอ้างอิงผลงาน เช่น รายงาน, บันทึก, เอกสารหลักฐานอื่นๆ และผลการสำรวจ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับ BP เรื่องนั้นๆ

Best Practice เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่องซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน จากหลายช่องทาง ทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือภาวะปัญหา และการริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาที่มีขั้นตอน ในหน่วยงานทางการศึกษา อาจจะมี Best Practice อยู่แล้วทั้งด้านบริการ ด้านคุณภาพหรือด้านอื่น การจะพิจารณาว่าเป็น Best Practice หรือไม่ มีข้อควรคำนึง เช่น ภารกิจที่แท้จริง การลดเวลาค่าใช้จ่ายได้ผลผลิตเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้น ให้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ Best Practice ที่ได้ควรมีการบันทึก เขียนรายงานเพื่อการศึกษาพัฒนาและเผยแพร่ได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษาอย่างยิ่ง และอาจนำไปสู่การตอบแทนหรือให้รางวัลในลักษณะต่างๆ ได้

บรอดเมียร์ดอว์ และนิสเบท (Broadmeadow.; & Nisbet, 2004: 288) กล่าวว่า Best Practice คือ วิธีการหรือเทคนิคที่ได้แสดงให้เห็นอย่างต่อเนื่องผลลัพธ์ที่ดีกว่าให้กับผู้ที่ประสบความสำเร็จด้วยวิธีการอื่นๆ และที่จะใช้เป็นมาตรฐาน

ในงานวิจัยนี้โรงเรียนจัดการเรียนร่วมที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) หมายถึงโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการที่ดีที่สุดในกลุ่มโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การเลือกโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ดังนี้

1. ผ่านเกณฑ์การประเมินจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

2. เป็นโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นปรากฏชัดเจนหรือมีลักษณะ ดังนี้

2.1 เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ และเด็กด้อยโอกาส

2.2 เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ ในการบริหารจัดการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาวะผู้นำและประสิทธิผลภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ

มีนักวิชาการให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ ดังนี้

กิบสัน และคณะ (Gibson; et al. 1988: 272) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ คือ การพยายามใช้อิทธิพลในการชักจูงผู้อื่นเพื่อการบรรลุความสำเร็จในเป้าหมาย

ยูคัล (Yukl. 2001: 2) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการโดยการอาศัยการใช้อิทธิพลและการใช้อำนาจหน้าที่โดยบุคคลเหนือผู้อื่น เพื่อการชี้แนะหรือนำทางเพื่อวางโครงสร้างงานหรือเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและความสัมพันธ์ต่างๆ ในกลุ่มหรือองค์การ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2539: 10) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้อิทธิพลของบุคคลหรือตำแหน่งให้ผู้อื่นยินยอมปฏิบัติตาม เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

หฤทัย ปุตระเศรณี (2539: 6) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ เป็นศิลปะอย่างหนึ่งในการบริหาร เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการสร้างอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลรอบข้าง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ภาวะผู้นำเป็นความสามารถของบุคคลที่จะสามารถสร้างอิทธิพลจูงใจ หรือสั่งการให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือหลายๆ คน กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มหรือองค์การ

สมคิด บางโม (2547: 229) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่ผู้นำใช้อิทธิพลต่างๆ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย อิทธิพลดังกล่าวนี้อาจเป็นไปได้ทั้งในทางบวกและทางลบ

จากความหมายและความคิดเห็นของนักวิชาการที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ อาจสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะใช้อิทธิพลและใช้อำนาจในการชี้แนะ สั่งการ หรือนำทางให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือหลายๆ คนกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

ประสิทธิผลภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำมีความสำคัญและมีผลกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ การที่จะทราบว่าผู้นำมีภาวะผู้นำหรือไม่ สามารถวัดได้จากประสิทธิผลขององค์การนั้นๆ มีนักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลภาวะผู้นำไว้ ดังนี้

เฮอร์เชย์ และบลองชาร์ด (Hersey; & Blanchard. 1982: 94) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลภาวะผู้นำว่า เกี่ยวข้องและครอบคลุมไปถึงความสำเร็จของกระบวนการใช้อิทธิพลของผู้นำต่อพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

ยูคัล (Yukl. 2001: 5) ให้แนวคิดว่า ประสิทธิผลภาวะผู้นำเป็นผลลัพธ์ขององค์การ โดยผลลัพธ์ดังกล่าว อาจวัดได้จากผลการปฏิบัติงาน การบรรลุเป้าหมาย ความอยู่รอด การเจริญเติบโต ความสามารถในการรับกับสภาวะวิกฤติ ความพึงพอใจของสมาชิก การอุทิศตนหรือความผูกพันในกลุ่มในการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย ความมีสภาพทางจิตวิทยาที่ดีของสมาชิกและความมีเสถียรภาพของผู้นำ เป็นต้น

ฮอย และมิสเคิล (Hoy; & Miskel. 2001: 402-403) ได้เสนอแนวคิดในการวัดประสิทธิผลของผู้นำทางการศึกษาว่า ในการวัดประสิทธิผลภาวะผู้นำนั้นสามารถวัดได้จากตัวชี้วัด ดังนี้

1. การรับรู้และการยอมรับ (Perceived Reputation)
2. ความพึงพอใจ (Satisfaction)
3. การบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment)

จากแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับประสิทธิผลภาวะผู้นำ อาจสรุปได้ว่า ประสิทธิผลภาวะผู้นำ หมายถึง ผลลัพธ์ขององค์การอาจวัดได้จากผลสำเร็จขององค์การ การเจริญเติบโตขององค์การ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การอุทิศตนหรือความผูกพันในการทำงานทำให้้องค์การนั้นๆ บรรลุตามเป้าหมายด้านการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของสังคม

รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของรูปแบบทั้งในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปความหมายของรูปแบบที่นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไว้ คือ

กู๊ด (Good. 1973: 25), สมิธ (Smith. 1961: 461-462) และเว็บสเตอร์ (Webster. 1983: 1154) ได้ให้นิยามว่า รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กลงหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ

บาร์โด และฮาร์ดแมน (Bardo; & Hartman. 1982: 70), คีฟวีส (Keeves. 1988: 559) ได้ให้นิยามว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องของระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

วิลเลอร์ (Willer.1967: 15) ได้ให้นิยามว่า รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) แล้ว สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย

เคลแลนด์ และคิง (Cleland; & King. 1983: 133-134) ได้ให้นิยามว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่จำลองจากของจริงให้มีขนาดเล็กลง

ฮูเซน และโพสเทิลเวท (Husen; & Postlethwaite. 1994: 3865) ได้กล่าวว่า รูปแบบมีความหมายที่แตกต่างจากทฤษฎี เพราะรูปแบบยังไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ได้พิสูจน์แล้ว รูปแบบยังเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้วิจัยพยายามวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันขององค์ประกอบอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อที่จะนำเสนอรูปแบบมาใช้ประโยชน์

روبบินส์ (Robbins. 1996: 452) ได้ให้นิยามว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งทำให้เข้าใจปรากฏการณ์หรือความจริงได้ง่ายขึ้น ซึ่งรูปแบบต่างๆ ไปจะต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ ตัวแปร และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์ (2540: 21-23) ได้ให้นิยามว่า รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือเกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ

จากแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบ พอสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องของกับชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) แล้วสามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่างๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท (Keeves. 1988: 561-565) คือ Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับ

นักเรียนที่เข้าสู่ระบบโดยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษา เป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็น โครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ เช่น รูปแบบการสอนของ จอยซ์ และเวล (Joyce; & Weil. 1992: 41) Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ รูปแบบประเภทนี้นิยม ใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย Causal Model เป็น รูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการ นำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อม ทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

สวิเรียน (Schwirian; อ้างถึงใน Bardo; & Hartman. 1982: 70-72) นักนิเวศวิทยา คนสำคัญได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่ อธิบายโดยลักษณะพื้นที่และรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะของประชากรรูปแบบที่ใช้ในการอธิบาย โดยพื้นที่นั้นมีจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis Model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของ ประชากรเมืองนั้น เป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรเมืองต่างๆ เช่น Residential Segregation Model เป็นต้น

จากแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาแสดงว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน ในแต่ละ สาขาก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็น รูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจใน ปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา ด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของ ตัวแปรต่างๆ และรูปแบบที่นำเอา ตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

คีฟวีส์ (Keeves. 1988: 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (requirement) 4 ประการ คือ รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันแบบรวมๆ (associative relationship) รูปแบบควร ใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกตซึ่งเป็นไปได้ที่จะ ทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิง เหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบาย

ปรากฏการณ์ได้ด้วย รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

การพัฒนารูปแบบ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ พบว่า การพัฒนารูปแบบนั้น อาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งออกเป็นสองตอนใหญ่ๆ คือ การสร้างรูปแบบ (construct) และการหาความตรง (validity) ของรูปแบบ (Willer, 1967: 83) ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ การพัฒนารูปแบบที่เป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2535: 13) ซึ่งได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ในส่วนการพัฒนารูปแบบนั้น ดำเนินการโดยวิเคราะห์ลำดับในการทำวิทยานิพนธ์ หลักการเขียนรายงานการวิจัย จุดบกพร่องที่มักพบในการทำวิทยานิพนธ์ ฯลฯ แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้างเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ตามลำดับขั้นในการทำวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนที่ 2 นำรูปแบบดังกล่าวไปทดสอบและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

การพัฒนารูปแบบอีกวิธีหนึ่งตามแนวทางการศึกษาของ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548: 92-93) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม ซึ่งในการศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับเลือกเป็นโครงการนำร่อง การวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาสภาพจริงจากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 นำมาสร้างเป็นรูปแบบจำลองระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบเลือกตอบ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติโดยการให้รูปแบบจำลองจากขั้นตอนที่ 2 นำมาศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การและจัดทำเป็น รายงานผลการวิจัยต่อไป

สมุทพร ชำนาญ (2546: 20) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เหมาะสมกับสภาพสังคม โดยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการบริหารโรงเรียนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน และสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบความคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นการพัฒนาแบบบริหารสถานศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้พอสรุปได้ว่าการสร้างรูปแบบ (model) นั้น ไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษา องค์ความรู้ (intensive knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน จากนั้นจึงค้นหาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนา แล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น และนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสมและหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป ส่วนการพัฒนาแบบมีการดำเนินการเป็นสองตอนใหญ่ คือ การสร้างรูปแบบและการประเมินความเหมาะสมและการหาคุณภาพของรูปแบบ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการพัฒนาแบบการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็นกลุ่มๆ ดังต่อไปนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

สมพิศ สุขแสน (2544) กล่าวในการอบรมยุทธศาสตร์ในการเป็นหัวหน้างานมืออาชีพของผู้บริหารระดับต้น ฝ่ายสนับสนุนโรงพยาบาลแพร์ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2544 ณ ห้องประชุมอาคารเฉลิมพระเกียรติฯ โรงพยาบาลแพร์ ว่าคุณลักษณะของผู้นำที่ดีในอนาคตควรมีคุณลักษณะที่มีความสำคัญคือ 1) เป็นคนมีวิสัยทัศน์ (Vision) หรือมีความคิดกว้างไกลและลุ่มลึก เพราะปัจจุบันเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือ “สังคมไร้พรมแดน” หรือ “สังคมข้อมูลข่าวสาร” (Information Society) องค์การทุกองค์การต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลก ดังนั้นผู้นำจะเพียงแค่วันนี้ พุ่งนี้ ชนิดที่เรียกว่า “ตาข่าวสารรอกหม้อ” คงจะไม่ได้ ต้องมองการณ์ไกลหรือคิด (วางแผน) ล่วงหน้าเป็นปี 5 ปี หรือ 10 ปี ว่าเราจะพัฒนาโรงพยาบาล หรือกลุ่มงานของเราไปทิศทางใด จะต้องอาศัยปัจจัยใดบ้าง ซึ่งเราเรียกว่า ผู้นำฉลาดคิด (Creative Leader) 2) มีความรอบรู้รอบคอบ รอบด้าน ทันต่อเหตุการณ์และปฏิภาณไหวพริบดี ผู้นำที่ดีจะต้องมีความรอบรู้งานที่ตนเองรับผิดชอบอย่างถ่องแท้ รู้จริง “อย่ารู้แบบเบ็ด” รอบคอบ หมายถึง การทำงานจะต้องละเอียด ไม่ผิดพลาดและตรวจสอบได้ หรือ “มีความโปร่งใส” (Transparency) นั่นเอง ส่วนรอบด้าน คือ เป็นบุคคลที่หูกว้าง ตากว้าง รับฟังข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ ตลอดเวลา ที่เราเรียกว่าเป็น “คนทันสมัย” หรือ “คนไม่ตกุ่น” หรือ Information Man 3) มีความคิดสร้างสรรค์ หรือเป็นนักพัฒนา ผู้นำที่ดีต้องไม่ปฏิเสธนวัตกรรม (Innovation) หรือสิ่งใหม่ๆ ในขณะที่เดียวกันตนต้องเป็นผู้คิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นในองค์การ เพื่อให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัยตลอดเวลา อาทิ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในสำนักงาน อันจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพขึ้น ทั้งสะดวก รวดเร็ว บริการดี มีความประทับใจ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แฟกซ์ เครื่องถ่ายเอกสาร ระบบดาวเทียม ระบบเครือข่ายภายใน (Intranet) ระบบเครือข่ายทั่วโลก(Internet) เป็นต้น 4) มีความรับผิดชอบ ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบทั้งภายในองค์การและภายนอกองค์การ ความรับผิดชอบภายในองค์การ ได้แก่ ความรับผิดชอบตนเอง (มีจรรยาบรรณ) ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ส่วนความรับผิดชอบภายนอกองค์การ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผู้มารับบริการ ประชาชนหรือสังคมอันเป็นส่วนรวม ถ้าผู้นำมีความรับผิดชอบดี การ

ทำงานทุกอย่างก็ย่อมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าผู้นำรักแต่ชอบไม่ยอมรับผิดชอบ ก็เข้าทำนอง “ความดีชอบรับไว้ ความจัญไรยกให้คนอื่น” ย่อมไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย 5) มีความอดทนและอดกลั้น ผู้นำจะต้องปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนมาก ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งทางวัย ระดับการศึกษา ค่านิยม ภูมิหลัง ฯลฯ บางครั้งผู้นำอาจจะถูกนิทาหรือวิพากษ์วิจารณ์จากลูกน้องในทางเสื่อมเสีย ชื่อเสียงได้ ก็ต้องมีความอดทนและอดกลั้นไม่โมโหโดยไร้เหตุผล ไม่ได้ตอบโดยใช้อารมณ์ แต่ใช้วิธีเรียกมาพบ ชี้แจงให้เข้าใจ ใช้เหตุผล จงยัดหลัก “ความอดทน อดกลั้น นำมาซึ่งชัยชนะตนเองและผู้อื่น” 6) ความเด็ดขาด ความเด็ดขาดเป็นเรื่องของการนำคน ผู้ที่เป็นผู้นำคนจะต้องตัดสินใจ จะต้องแก้ปัญหาต่างๆ อยู่ตลอดเวลา ถ้าผู้นำขาดความเด็ดขาด การตัดสินใจนั้นนี้อาจล่าช้า การแก้ไขปัญหาอาจไม่ทันการ หรือเกิดความเสียหายได้ ความเด็ดขาดในที่นี้มีใช้ลักษณะเผด็จการ แต่มีความมั่นใจ มีความอาจหาญ มีความรวดเร็ว ไม่โลเล ไม่ล่าช้าหรือปล่อยยให้ ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นไปตามยถากรรม 7) มีมนุษยสัมพันธ์ “มนุษยสัมพันธ์” (Human Relationship) หมายถึง ศิลปะในการครองใจคนหรือสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น ดังคำกล่าวของเดลาการ์เนกัที่ว่า “การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา” ผู้นำในองค์การจะต้องทำตัวเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชาตามความเหมาะสม ไม่ควรทำตัวเป็น “นายเผด็จการ” หรือ “นางระเบียบ” ต้องเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชา วางตัวให้เหมาะสม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นที่พึงทางความคิด ความรู้ และที่พึ่งทางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ดังคำกล่าวที่ว่า “ผู้นำต้องทำตัวให้เหมือนกองไฟในฤดูหนาว ร่มไม้ใหญ่ในฤดูร้อน หลังคาในฤดูฝน สายธารในความแห้งแล้ง และแสงสว่างในความมืด” ถ้าท่านมีคุณสมบัติเช่นนี้ เชื่อได้ว่าท่านจะได้รับความรักความศรัทธาและความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยดีแน่นอน 8) รู้จักส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำที่ดีจะต้องคำนึงถึงความรู้สึกของลูกน้องว่าเขาคิดอย่างไร ซึ่งอาจจะวัดดูได้จากผลงานที่ทำ กิริยาท่าทาง ความตั้งใจจริง ความกระตือรือร้น การมีจิตใจที่มั่นคง ฯลฯ ผู้นำจะต้องคอยสังเกตลูกน้องที่ขาดกำลังใจ และหาทางบำรุง กำลังใจ ส่งเสริมขวัญ กำลังใจ ซึ่งจะเป็นผลดีแก่ตัวเขาเอง ต่อผู้นำ และต่อองค์การ ทั้งนี้ผู้นำไม่ต้องลงทุนอะไรมาก วิธีที่สามารถทำได้ คือ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา แสดงความเชื่อมั่นในตัวเขาอย่างจริงใจ ยกย่องชมเชย ให้บำเหน็จความชอบ เมื่อเขาทำดีหรือประสบความสำเร็จในการทำงาน ดูแลทุกข์สุขในการทำงานของลูกน้อง มีความจริงใจต่อลูกน้อง หลีกเลี่ยงการขู่บังคับ และอย่าจุกจิกจู้จี้ขี้น หรือหยุมหยิมแบบ “ฆ่าควายเสียตายเกลือก” และ 9) มีศิลปะในการพูด “การพูด” นับว่าเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์ใช้มากในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการเป็นผู้นำหรือหัวหน้าคนจะต้องมีประมุขศิลป์หรือมีวาทศิลป์ในการพูด คือ “ทั้งพูดได้ พูดดี” การพูดจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ว่าเป็นศาสตร์เพราะต้องอาศัยองค์ความรู้ หรือมีการเรียนรู้ ส่วนที่ว่าเป็นศิลป์นั้น คือ การพูดต้องอาศัยเทคนิค วิธีการ ทักษะและประสบการณ์มากๆ การพูดมิใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด การพูดมิใช่

พรสวรรค์อย่างเดียว แต่การพูดสามารถฝึกฝนได้ แสงหาได้ เราจึงอาจกล่าวได้ว่า “การพูดมิใช่พรสวรรค์ แต่อย่าง แต่เป็นพรแสงด้วย”

จินตนา อัมพรภาค (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม ในภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

กฤติยา เดชทวิสุทธิ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานครที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติ และพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 6-10 ปี มีความรู้ตามการรับรู้เจตคติและพฤติกรรมการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ ครูที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 11-15 ปี ครูที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง มากกว่า 15 ปี และ 1-5 ปี มีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติและพฤติกรรมการสอนน้อยที่สุด สาเหตุที่ครูที่มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 1-5 ปี มีความรู้ตามการรับรู้ เจตคติและพฤติกรรมการสอนน้อยที่สุดเพราะว่า ครูยังมีประสบการณ์ในการสอนน้อยและครูมีพัฒนาการสอนดีขึ้นตามลำดับ

ยุทธนา ขำเกื้อ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ภาวะความบกพร่องในการเรียนรู้ของนักเรียน/ความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับภาวะความบกพร่องในการเรียนรู้ โดยมีคะแนนความรู้คิดเป็นร้อยละ 56.40 อยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านที่เกี่ยวกับประเภทของภาวะความบกพร่องในการเรียนรู้ ค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้ที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีสถานภาพ เพศ ช่วงอายุ สาขา/วิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษ ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านการศึกษาพิเศษ มีความแตกต่างกัน

ประภาพิมล ทิมวัฒนา (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาความต้องการ ปัญหา เจตคติและการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า

1. ความต้องการและปัญหาในการจัดการเรียนร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร กับครูผู้สอน ไม่แตกต่างกัน

2. ความต้องการในการจัดการเรียนร่วมตามความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาในการจัดการเรียนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

3. เจตคติในการจัดการเรียนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนร่วม ไม่แตกต่างกัน

4. การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรมฤดี ชันติประกอบ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัญหาการจัดการเรียนการสอน เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนร่วม มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากในด้านต่างๆ ได้แก่ การเรียนคณิตศาสตร์ ครูไม่เพียงพอ ห้องเสริมวิชาการไม่เพียงพอกับโรงเรียนเรียนร่วมไม่เพียงพอ

2. ครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนร่วม ที่มีเพศ อายุ และอายุราชการแตกต่างกัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

3. ครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนร่วม มีปัญหาเพิ่มเติมที่สำคัญ ได้แก่ นักเรียนไม่สนใจเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน ครูไม่ศึกษาหลักสูตร ครูไม่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สอนซ่อมเสริมไม่ต่อเนื่อง ห้องเรียนไม่เพียงพอ บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน สื่อไม่เพียงพอ งบประมาณน้อย ครูไม่มีความรู้ในการใช้สื่อ

4. ครูผู้สอนในโรงเรียนเรียนร่วม มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ แยกห้องเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่างหาก

สมพงษ์ ยันตะบุญชัย (2550: 140) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในส่วนของข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม พบว่า ครูควรพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมโดยเข้ารับการอบรม ศึกษาต่อ ศึกษาเอกสาร และศึกษาดูงานด้านการจัดการเรียนร่วมอยู่เสมอ

อมรรัตน์ ด้วงทรัพย์ (2551: 116) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการดำเนินงาน วิชาการ โรงเรียนเรียนร่วมที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ จังหวัดกำแพงเพชร ในส่วนของ ปัญหาการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพบว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน คือ ครูยังไม่มั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและภาระงานของครูมีมาก ไม่สามารถดูแลการเรียน ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างสม่ำเสมอ

บุญเกิด วิเศษรินทอง (2552: 145) ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษา สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีปัญหา การดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งโดยรวมและรายด้านต่างกัน โดย พบว่าในภาพรวมครูที่รับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีปัญหามากกว่าผู้บริหาร

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนเด็กที่มี ความต้องการพิเศษที่มีประสบการณ์จากการฝึกอบรม การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน จะมีความรู้ ความสามารถ และความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษสูงกว่าผู้บริหาร สถานศึกษาหรือครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่มีประสบการณ์จากการฝึกอบรม การศึกษา ต่อ การศึกษาดูงาน และพบว่านักเรียนไม่สนใจเรียน เรียนไม่ทันเพื่อน ครูไม่ศึกษาหลักสูตร ครูไม่ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สอนซ่อมเสริมไม่ต่อเนื่อง ห้องเรียนไม่เพียงพอ บรรยากาศไม่เอื้อต่อการ เรียนการสอน สื่อไม่เพียงพอ งบประมาณน้อย ครูไม่มีความรู้ในการใช้สื่อ

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

จุมพล บุญฉ่ำ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การสอนอ่านด้วยวิธีการจำผ่านสายตา จากการใช้บัตรภาพ/ความสามารถทางการอ่านคำภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการอ่านคำภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ช่วงก่อนการใช้วิธีการ สอนอ่านคำภาษาไทย โดยใช้วิธีการจำผ่านสายตาจากการใช้บัตรภาพอยู่ในระดับต้องแก้ไขและ ความสามารถในการอ่านคำภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ช่วงหลังการใช้วิธีการสอนอ่าน คำภาษาไทย โดยใช้วิธีการจำผ่านสายตาจากการใช้บัตรภาพอยู่ในระดับดี

วิไลพร สายจันทร์ยุทธ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การสอนโดยใช้สื่อภาพลายเส้น/ ความสามารถในการอ่านสะกดคำ/และเขียนสะกดคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า การสอนโดยใช้สื่อภาพลายเส้น/ความสามารถในการอ่านสะกดคำ/และเขียนสะกดคำของเด็กที่ มีปัญหาทางการเรียนรู้ ช่วงก่อนการทดลองการสอนโดยใช้สื่อภาพลายเส้นความสามารถในการอ่าน สะกดคำและเขียนสะกดคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำ และช่วงหลังการทดลอง

การสอนโดยใช้สื่อภาพลายเส้นความสามารถในการอ่านสะกดคำและเขียนสะกดคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

สุปราณี เมฆขจร (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การสอนอ่านคำศัพท์โดยการเชื่อมโยงคำและภาพในเรื่องเล่า/ความสามารถในการอ่านคำศัพท์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านคำศัพท์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการใช้การสอนอ่านคำศัพท์โดยการเชื่อมโยงคำและภาพในเรื่องเล่าสูงขึ้นกว่าความสามารถในการอ่านคำศัพท์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนการใช้การสอนอ่านคำศัพท์โดยการเชื่อมโยงคำและภาพในเรื่องเล่า

เพ็ญพร เสระทอง (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การใช้เกมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้เกมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ การบวก การลบ การแก้โจทย์ปัญหาการบวก การลบ ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีคะแนนสูงขึ้นร้อยละ 72.72 และพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกในขณะที่เรียน โดยการใช้เกมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ได้แก่ ให้ความร่วมมือ และสามารถทำกิจกรรมได้อย่างมีความสุขและสนุกสนาน ยอมรับในกติกาการเล่น สามารถตอบคำถามได้ตรงประเด็นและซักถามเมื่อมีข้อสงสัย

อัมพา ปัญญาคำ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การสร้างแบบฝึกทักษะการคูณโดยใช้การวิเคราะห์งาน สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า แบบฝึกทักษะการคูณที่ใช้ในการวิเคราะห์งานที่เหมาะสม ทำให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ทักษะการคูณได้อย่างเข้าใจเป็นลำดับขั้นตอนที่มีกรอบแบบไว้และมีทักษะการคูณผ่านเกณฑ์ที่กำหนด พฤติกรรมขณะทำแบบฝึกทักษะโดยใช้แบบฝึกทักษะการคูณที่ใช้การวิเคราะห์งานของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์น้อยลงหรืออยู่ในระดับน้อยมาก

พัชรี บุญศรี (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้ชุดการสอนสระลครูป ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความสามารถในการอ่านคำหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนสระลครูปอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคำก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนสระลครูป พบว่า เด็กมีความสามารถในการอ่านคำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โกสุม สุฉันทบุตร (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การสอนโดยใช้สื่อวงล้อภาษาไทย/ความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการ

การเรียนรู้คำศัพท์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนโดยใช้สื่อวงล้อภาษาไทยสูงกว่าการสอนโดยใช้สื่อวงล้อภาษาไทย

ดารณี ศักดิ์ศิริผล (2549: 130) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก โดยความสามารถทางการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ หลังได้รับการฝึกด้วยชุดเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ดีขึ้น โดยความสามารถด้าน ทิศทาง การจำจากการฟัง การจำจากการเห็น และการเคลื่อนไหวอยู่ในระดับดีมาก ส่วนความสามารถด้านการเขียนและการจัดกลุ่มสัมพันธ์ อยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้ชุดเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ พบว่า ความสามารถทั้ง 6 ด้าน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พยุง ใบแย้ม (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้สื่อภาพ ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการสอนร้อยละ 83.75 สูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้สื่อภาพร้อยละ 21.25 และมีความพึงพอใจต่อสื่อภาพในระดับมาก

วัฒนา เสนนอก (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การใช้แบบฝึกเสริมทักษะทางภาษา เรื่องการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดแม่กตเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียนสะกดคำที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะทางภาษา เรื่องการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด แม่กต โดยก่อนสอนนักเรียนมีความสามารถเขียนสะกดคำ คิดเป็นร้อยละ 30 และหลังการสอนนักเรียนมีความสามารถการเขียนสะกดคำ ร้อยละ 86.66

สุมาลี จอดนอก (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนอ่านเป็นคำ ด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านดงเค็ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การสอนอ่านเป็นคำ ด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ มีค่าประสิทธิภาพ 88.62/90.41 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีความสามารถอ่านคำหลังการสอนอ่านเป็นคำ สูงกว่าก่อนการสอนอ่านเป็นคำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กันตา สุขกระจ่าง (2550: 71) ได้ศึกษา ความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้หนังสือนิทานส่งเสริมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานส่งเสริมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ เกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ปรากฏว่า หนังสือนิทานส่งเสริมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 90.90 /86.33 แสดงว่า หนังสือนิทานส่งเสริมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและกระบวนการที่ทำให้

เด็กเกิดทักษะในการอ่าน ภาษาที่เข้าใจง่ายมีภาพประกอบสนทนาตัวละครอยู่ในวัยเดียวกับเด็ก คำที่ใช้เป็นคำที่ใกล้ตัวทำให้เด็กอ่าน และเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีและแบบฝึกทำย่เรื่อง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์มีความเหมาะสมกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ดารานีย์ จันรหอม (2550: 68) ได้ศึกษา ความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกการอ่านคำคล้องจอง ผลการวิจัยพบว่า การใช้แบบฝึกการอ่านคำคล้องจอง ช่วยให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เรื่องการอ่านคำสามารถจดจำได้ ได้รับความหมายของคำอ่านหนังสือได้ เข้าใจสิ่งที่อ่าน และเรียนรู้ด้วยความสุข สนุกสนานและสามารถช่วยให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ประสบผลสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้ยังทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนและเชื่อมั่นในตนเองได้เป็นอย่างดี

พัชรี บุญรัมย์ (2549: 52) ได้ศึกษา ความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดการสอนสระลรูป ผลการวิจัยพบว่า จะเห็นได้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความสามารถในการอ่านคำหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนสระลรูปอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคำก่อนและหลังการสอนโดยใช้ชุดการสอนสระลรูป พบว่า เด็กมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมว่า เพี้ยศักดิ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีพัฒนาการด้านการอ่านและเขียนสูงขึ้นหลังการใช้แบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย และมีความสามารถหลังการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย สูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์พัลลัญช์ รัตโนดม (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนชลประทานสงเคราะห์ พบว่า ความต้องการในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เพศชายมากกว่าเพศหญิง ครูผู้สอนที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดกว่าครูกลุ่มอายุอื่นๆ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 มีความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6

นวลใย ปฏิโก (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลการใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการเขียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถในการเขียนสะกดคำ หลังการสอนโดยใช้กิจกรรมศิลปะ สูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรม

วรรณญา เขี่ยมสำอาง (2551: 90) ได้ศึกษา ผลของการสอนอ่านภาษาไทยจากนิทานอ่านง่ายต่อความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ช่วงหลังการสอนโดยใช้นิทานอ่านง่ายสูงกว่าก่อนการทดลองสอนอ่าน

บรรจบ ยศกำธร (2551: 112) ได้ทำการศึกษา ความสามารถในการจำตัวเลขของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา พบว่า ความสามารถในการจำตัวเลขของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับดีมาก ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจำตัวเลขหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคงทนในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความคงทนในการจำตัวเลข เฉลี่ย 15.00 คิดเป็นร้อยละ 75.00 หมายความว่านักเรียนมีความคงทนในการจำตัวเลข

ณัฐยา ภูขามคม (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การใช้นิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการใช้นิทานประกอบภาพมีความสามารถในการอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนการใช้นิทานประกอบภาพ

นพพร ตุ่มทอง (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การฝึกด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อเพิ่มความสามารถในการจำรูปพยัญชนะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมศิลปะมีความสามารถในการจำรูปพยัญชนะสูงกว่าก่อนได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมศิลปะ

ศศิธร ธีบุญเจริญ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การสอนอ่านเป็นคำโดยใช้ภาพประกอบเพื่อเพิ่มความสามารถในการอ่านคำประสมสระเดี่ยวของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า หลังการสอนอ่านเป็นคำโดยใช้ภาพประกอบ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความสามารถในการอ่านคำประสมสระเดี่ยวสูงกว่าก่อนการสอน

ศิริพร แกมขุนทด (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความสามารถในการเขียนสะกดคำเพิ่มขึ้น โดยเปรียบเทียบระหว่างคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 23.33 แบบทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.66 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 63.33

หนึ่งฤทัย รอดพัน (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบ เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ่านคำที่มีสระประสมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านคำที่มีสระประสมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน เพิ่มขึ้นหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบ

อารีรัตน์ สิทธิโอสถ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การสอนโดยการเชื่อมโยงบริบทของ คำประกอบภาพเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสะกดคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนสะกดคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ได้รับการสอน โดยใช้การเชื่อมโยงบริบทของคำประกอบภาพเพิ่มขึ้น หลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้การเชื่อมโยงบริบท ของคำประกอบภาพ

ภทรพร เล็กประเสริฐ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลของการใช้ร่องตัวอักษรร่วมกับ กิจกรรมเสริมต่อการพัฒนาความสามารถในการเขียนตัวอักษรของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ได้เรียนรู้จากร่องตัวอักษรร่วมกับ กิจกรรมเสริมต่อการพัฒนาความสามารถในการเขียนตัวอักษร เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความ สามารถในการเขียนตัวอักษรดีขึ้น

ระเบียบ สุจิตตกุล (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการอ่านคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ระดับช่วงชั้นที่ 2 โดยใช้ บทร้อยกรองประกอบภาพ ผลการวิจัยพบว่า

1. บทร้อยกรองประกอบภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับเด็กที่มี ปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.25/82.92 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้
2. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีความสามารถในการอ่านคำโดย รวมอยู่ในระดับดีมาก
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทร้อยกรองประกอบภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยมีค่าเท่ากับ 0.7172 หมายความว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีความสามารถ ในการอ่านคำเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 71.72
4. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ได้ คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 33.17 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.92 และได้คะแนนจาก การทดสอบผ่านไปแล้ว 14 วัน เท่ากับ 33 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.50 พบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการ เรียนรู้ด้านการอ่าน หลังเรียนและหลังการทดลอง 14 วัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 จึงสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีความคงทนในการเรียนรู้

รักชนก นามศรี (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ของเด็กปฐมวัยในภาวะเสี่ยงต่อการมีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้ชุดส่งเสริมทักษะพื้นฐานทาง คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการมี ปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้ชุดส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ หลังการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ นักเรียนมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยรวม มีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก

2. ความคงทนในการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่อยู่ใน ภาวะเสี่ยงต่อการมีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้ชุดส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ หลังการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านไปแล้ว 1 สัปดาห์ นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานทาง คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 77.50 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ทักษะพื้นฐาน ทางคณิตศาสตร์

เสมีอน ดงชมพู (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการอ่านคำ ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านคำ โดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านคำ โรงเรียนบ้านนาสะอาด ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านคำที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.81/89.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ความสามารถในการอ่านคำก่อนและหลังโดยชุดกิจกรรมการอ่านคำ พบว่า ความสามารถในการอ่านคำของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านคำก่อนทดลองมีความสามารถ ในระดับพอใช้ และหลังการทดลองมีความสามารถในระดับดี หลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

จำไพ ดีแสน (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาทักษะการอ่านโดยวิธีสอนแบบ มุ่งประสบการณ์ทางภาษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาล เพ็ญประชานุกูล ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านโดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา หลังการ จัดการเรียนรู้ นักเรียนมีทักษะการอ่านโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีทักษะการอ่านอยู่ในระดับ ดีมาก

จากงานวิจัยในประเทศ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหา ทางการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องใช้เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายแตกต่างจากเด็กปกติ ต้องมีเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายจึงจะสามารถพัฒนาเด็กที่มีปัญหาทางการ เรียนรู้ได้ประสบความสำเร็จ

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

แมคคาร์ทนี (Maccartney. 1987: Abstract) ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการสำหรับการนิเทศครูการศึกษาพิเศษ การปรับปรุงพัฒนาการสอนของครูการศึกษาพิเศษ 3 ด้าน คือ ทักษะการสอน ทักษะการสื่อสาร ติดต่อบุคคลและความรู้ในด้านที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ผลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การประชุมและการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ปรากฏว่าระบบการให้บริการการสอนของครูพัฒนาขึ้นและครูผู้สอนมีความพึงพอใจกับการพัฒนาตนเอง

วารดานี (Wardani. 1988: บทคัดย่อ) สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับครูที่สอนปกติในเกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการเรียนรวม พบว่าครูการศึกษาพิเศษมีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในทางบวกมากกว่าครูที่สอนเด็กปกติ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-2 ปี ครูชายมีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่าครูสตรี โดยภาพรวมแล้วครูส่วนมากในเกาะบาห์ลีมีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนรวมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ

ทโจครอวารโรโก (Tjokrowarogo. 1989: 15) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ คุณลักษณะความต้องการจำเป็นและปัญหาของโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในจาร์การ์ต้าและจอร์การ์ต้าในเกาะชวา และความเป็นไปได้ในการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์ของครูผู้สอน อาจารย์ใหญ่ ผู้นิเทศการศึกษาพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่าการจัดอบรมครูประจำการเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการ ควรจัดให้ทั้งก่อนการดำเนินโครงการ และระหว่างการดำเนินการเรียนร่วม การจัดอบรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติของครูคือผ่านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นิเทศการศึกษาพิเศษ

เดซาย (Desai. 1993: 6-7) ได้ศึกษา เจตคติของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนร่วมในรัฐวิคตอเรีย ประเทศออสเตรเลีย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษหรือได้รับการฝึกอบรมกับผู้บริหารที่ไม่ได้ศึกษา หรือไม่ได้ฝึกอบรม ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการให้การศึกษากับผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่าหรือไม่มี มีเจตคติในทางบวกต่อการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนร่วมระหว่าง 1-10 ปี มีเจตคติต่อการเรียนร่วมสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่มีประสบการณ์หรือมีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี

ชีค (Schicke. 1996: 56) ได้ศึกษา เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนพิเศษกับห้องเรียนปกติของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้กับเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม โดยใช้

โปรแกรม CISSAR กับนักเรียนในห้องเรียนร่วมและห้องเรียนพิเศษ จากการศึกษาพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางบวกได้ดีกว่าเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม

เฮ็ดเดิน (Hedeem. 1995: Abstract) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนกับการให้การสนับสนุนในชั้นเรียนร่วม จากการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติที่ได้รับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนในวัยเดียวกันได้ดีขึ้น

สแลนด์ และการ์ไรด์ (Saland; & Garride. 2005: Abstract) ได้ศึกษา ผลกระทบภายในชั้นเรียนร่วม พบว่า ทั้งเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ต่างมีผลกระทบต่อกันอย่างผสมผสานในทางสังคม และไม่ปรากฏผลกระทบที่เป็นการรบกวนทางด้านการเรียนรู้วิชาการต่อกัน ครูสามารถตอบสนองต่อชั้นเรียนร่วมได้ดี แม้จะมีตัวแปรซับซ้อนหลายอย่าง การกำหนดขอบเขตในชั้นเรียนจะทำได้ดีโดยการอธิบายและปรึกษาหารือกัน

จากผลงานวิจัยต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีประสบการณ์จากการฝึกอบรม การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน จะมีเจตคติต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่มีประสบการณ์จากการฝึกอบรม การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน และพบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติที่ได้รับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนในวัยเดียวกันได้ดีขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ดีวีร์ส และเอ็ดเวิร์ดส์ (Devries; & Edwards. 1974: Abstract) ได้ศึกษา ผลการสอนคณิตศาสตร์กับนักเรียนระดับ 7 โดยวิธีการสอนแบบแข่งขันอีกครั้ง แต่ใช้ระยะเวลาการสอนน้อยลง คือ 4 สัปดาห์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เกมแข่งขันสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนจากวิธีสอนแบบปกติ

กิลล์ (Gilles. 1975: Abstract) ได้วิจัยเรื่อง คุณค่าของชุดกิจกรรมการสอนแบบศูนย์การเรียนในระดับประถมศึกษา พบว่า ชุดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่ครูจัดไว้ให้ เป็นการสนองความต้องการของนักเรียนที่ให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ส่วนการสอนตามปกติได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการเรียนการสอนโดยเป็นผู้บรรยาย อธิบาย ควบคุม ให้เป็นไปตามแผนการสอน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล นักเรียนไม่มีอิสระต่อการทำกิจกรรมจึงทำให้นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้น และไม่มี ความอยากรู้ อยากเห็นในสิ่งที่เรียนในบทหนึ่งๆ

สวาทซ์ (Schwartz. 1976: Abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสามารถในการเขียน สะกดคำของนักเรียนระดับ 2 ถึงระดับ 6 จำนวน 160 คน โดยใช้ภาพที่มีความหมายและแบบทดสอบ การเขียนตามคำบอก ผลปรากฏว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนโดยการใช้รูปแบบที่มีความหมาย มีแนวโน้ม ของการเขียนสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่เรียนการเขียนสะกดคำแบบธรรมดา

พินเตอร์ (Pinter. 1977: 710-717-A) ได้ศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสะกด คำที่สอนโดยใช้เกมการศึกษา และสอนโดยใช้ตำรา กับนักเรียนระดับ 3 จำนวน 94 คน ในรัฐ เพนซิลวาเนีย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มที่ใช้เกมการศึกษา สูงกว่าที่สอนโดยใช้ตำรา

โลว์เรย์ (Lowrey. 1978: Abstract) ได้ศึกษา ผลการใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียน ระดับ 1 ถึงระดับ 3 จำนวน 87 คน ผลปรากฏดังนี้

1. แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่ช่วยนักเรียนในการเรียนรู้
2. นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนการทดสอบหลังการ ทำแบบฝึกทักษะมากกว่าคะแนนก่อนการทำแบบฝึกหัดทักษะ
3. แบบฝึกทักษะช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากนักเรียนมี ความสามารถทางด้านภาษาแตกต่างกัน การนำแบบฝึกทักษะมาใช้ จึงเป็นการช่วยให้นักเรียนมี ความสามารถทางด้านภาษาแตกต่างกัน ประสบผลสำเร็จในการเรียนเพิ่มขึ้น

รีฟส์ (Reeves. 1990: 3532-A) ได้ศึกษา ผลการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์กับการสอน ใช้เทคนิคต่างๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองได้ใช้โปรแกรมคณิตศาสตร์ที่มีเสียง ประกอบ ส่วนเด็กกลุ่มควบคุมจัดการสอนตามรูปแบบการสอนปกติ ทำการทดสอบก่อนและหลังโดย ใช้แบบทดสอบของ Wide Range Achievement Test (WRAT) และแบบทดสอบ The Chicago Early Assessment and Remediation Laboratory Test พบว่า เด็กที่เรียนด้วยการเรียนการสอนโดยใช้ คอมพิวเตอร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนปกติ

คาร์ลตัน (Carlton. 1990: Abstract) ได้ศึกษา เปรียบเทียบความพร้อมทางการอ่าน และคณิตศาสตร์ของเด็ก เกรด 1, 2 และ 3 กลุ่มทดลองเป็นเด็กที่มาจากโครงการพ่อแม่ลูกในเวร์จิเนีย ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นเด็กที่ไม่เคยผ่านการเรียนในชั้นอนุบาลมาเลย และเป็นเด็กด้อยโอกาส พบว่า เด็ก ที่มาจากโครงการพ่อแม่ลูกจะได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างดีในเรื่องของความบกพร่องทางการอ่าน และ ความพร้อมทางคณิตศาสตร์

เครก (Craig. 1991: 2263) ได้ศึกษา ผลของการใช้เกมที่มีผลต่อเจตคติต่อโรงเรียนของนักเรียนผิวดำ ระดับ 3 จำนวน 112 คน โดยเลือกนักเรียนจากโรงเรียนประถม โรงเรียนนิวยอร์กลิน เป็นนักเรียนอ่อน 61 คน ปานกลาง 51 คน นำเกมเข้าไปใช้ในการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และศิลปะด้านศึกษา ในกลุ่มทดลอง ส่วนนักเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุมสอนด้วยวิธีธรรมดา ไม่ได้ใช้เกมเข้าไปประกอบการสอน ผลการวิจัยปรากฏว่า ถ้านำเกมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานๆ ก็จะมีผลต่อเจตคติและคุณภาพทางการเรียนการสอนในทางบวกได้

แบทชีวา (Batsheva. 1993: Abstract) ได้ศึกษา เกมการศึกษา กรณีของการตอบสนองของเด็กที่มีต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งออกแบบเฉพาะและสนใจในเรื่องของการเพิ่ม ซึ่งต้องการเน้นย้ำการศึกษาในเฉพาะส่วนของการเล่นเกม เกมนี้สามารถก่อให้เกิดความกระตือรือร้น และความตื่นตัว เกิดแรงจูงใจโดยใช้เกมการศึกษาในหลักสูตร ประสิทธิภาพของการใช้ศูนย์กลางเรียนรู้แบบใหม่ในด้านโครงสร้างเฉพาะตัว และโครงสร้างความรู้ทางสังคม ซึ่งพิสูจน์ให้เห็นว่าการเล่นโดยใช้เกมการศึกษาส่งผลในด้านความคิดสร้างสรรค์ขึ้นในสังคม และยังทำให้เกิดความรู้และแนวคิดในเรื่องของการเพิ่มจำนวนอีกด้วย และจากผลลัพธ์ยังสามารถระบุให้เห็นถึงการเล่น ซึ่งเป็นส่วนในกระบวนการเรียนรู้ส่งผลโดยตรงทางการศึกษาในทางคณิตศาสตร์และทางสังคม จากการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงเกมการศึกษามีความสำคัญคือ ปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียน

เบนเดอร์ (Bender. 1993: 188) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การสอนอ่านเป็นคำไว้ว่า การสอนวิธีนี้ใช้ได้ดีทั้งเด็กพิเศษและเด็กปกติ ซึ่งดีในด้านการจำคำ เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์ได้มากกว่า และใช้เวลาน้อยกว่าการเรียนโดยวิธีปกติ

มิลเลอร์ (Miller. 1994: 1527) ได้ศึกษา ผลของการฝึกแยกความแตกต่างของโครงสร้างคำในการเขียนของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ พบว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ได้รับการฝึกแยกความแตกต่างของโครงสร้างคำในการเขียน มีความสามารถเขียนคำ มีความสามารถในการเขียนสูงขึ้น

เฮดดีน (Hedeen. 1995: 23) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนกับการสนับสนุนในชั้นเรียนร่วม จากการศึกษาพบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียนปกติที่ได้รับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสม และให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนๆ ในวัยเดียวกันได้

ชู (Chiu. 1995: 610) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้และเจตคติต่อการให้ข้อมูลด้วยสไลด์เทปภาพการ์ตูน มีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่าที่ได้รับข้อมูลจากการอ่านสิ่งพิมพ์ และเพศหญิงจะมีความคงทนในการเรียนรู้และจำมากกว่าเพศชาย

แฮลเพม (Halpem. 1996: Abstract) ได้ศึกษา ผลของการเพิ่มคำจำกัดความทางจิตศาสตร์ในหนังสือสำหรับเด็กและผู้ปกครองพอใจมากกว่าหนังสือแบบเดียวกันที่ไม่มีคำจำกัดความทางจิตศาสตร์ นอกจากนี้หนังสือสำหรับเด็กที่บรรจุความคิดรวบยอดทางจิตศาสตร์สามารถใช้ในการเชื่อมโยงจิตศาสตร์และสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน โดยความสนุกสนานของเรื่องไม่ได้ทำลายคุณค่าทางจิตศาสตร์ลงเลย

แมรี และเบิร์ดแทรน (Marry; & Bertram. 1997: 174-178) ได้ศึกษา กลวิธีการสอนอ่านและเขียนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากครูการศึกษาพิเศษ และนักการศึกษาทั่วไป ศึกษาจากเด็กเกรด 2 ว่าใช้วิธีสอนแบบใดบ้าง ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มครูผู้สอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ใช้วิธีอ่านแล้วเติมคำตอบ (Guided Reading) 90% การอ่านเป็นรายบุคคล (Individualized Reading) 87% การแลกเปลี่ยนหนังสือกัน (Tradebooks) 81.5% และการเปลี่ยนกันอ่าน (Round Reading) 74.1% เป็น 4 วิธีในระดับแรกที่ใช้มากที่สุดและยังมีอีก 17 วิธี ที่ใช้สอนเด็กปกติ และเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

แฮมเมอร์ (Hammer. 1997: 2968) ได้ศึกษา การใช้วิธีสอนแบบสหรั่วมใจในการสอนเขียนกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า การสอนเขียนด้วยวิธีการสอนแบบสหรั่วมใจและการให้คำแนะนำในการเขียนกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านการเข้าใจความหมายของคำ ปริมาณคำ และไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของทัศนคติและความบกพร่องในการเขียน หรือความยาวของเรื่องที่เขียน

ซังฮี (Chunghee. 1998: Abstract) ได้ศึกษา ผลกระทบของการพัฒนาสมองในเด็กก่อนวัยเรียนกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จิตศาสตร์ เพื่อทราบถึงผลกระทบของโปรแกรมการสอนของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จิตศาสตร์ เปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่ได้รับโปรแกรมการสอน โดยดูจากความรู้ทั้ง 8 อย่าง ดังนี้ การแยกแยะ ใช้คำว่าไม่ บางส่วนและทั้งหมด การเรียงลำดับ การใช้คำเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบจำนวนของสิ่งของ การนับ มิติสัมพันธ์ การเรียงลำดับ และเหตุการณ์ และทักษะเกี่ยวกับเวลา ใช้กับเด็กอายุ 4-5 ปี ผลการทดลองเด็กกลุ่มที่ได้รับการสอนโปรแกรมสามารถทำทั้ง 8 อย่าง มีคะแนนมากกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนโปรแกรม และเมื่อมีการสอนให้เด็กเป็นเวลา 1 ปี มีผลอย่างมากกับความสามารถทางจิตศาสตร์ และโรงเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่ให้เรียนโปรแกรมและเล่นควบคู่กันไปเป็นรูปแบบที่ดีกับเด็กที่มีปัญหา

ชาร์ด และออสบอร์น (Chard; & Osborn. 1999: 107-117) ทำการศึกษาวิธีการสอนการจำหน่วยเสียงและการจำคำ เพื่อที่จะนำมาใช้ช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องทางการอ่าน โดยครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวกับการอ่าน ดังนี้ การพัฒนาการพูด การตระหนักในการรับรู้ตัวอักษร การอ่านออกเสียง และการอ่านได้ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีสอนเหล่านี้จะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการ

เรียนรู้การอ่าน วิธีการสอนการจำหน่วยเสียงและการจำคำ ได้แก่ การสอนการจำคำ การเชื่อมโยงคำกับหน่วยเสียง การสอนพยัญชนะ การตระหนักในการรับรู้หน่วยเสียง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียง

ฮอลล์ (Hall. 2000: Abstract) ได้ศึกษา การสอนเสริมการอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งประกอบด้วย อ่านนำเข้าสู่เรื่อง สังเกต จดจำคำศัพท์และทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจระดับสูง โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกซ้ำๆ มียุทธวิธีจำลองสถานการณ์ ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีการใช้แบบฝึกซ้ำๆ มากที่สุด รองลงมาคือ การใช้กลยุทธ์วิธีการสอนและการจำลองสถานการณ์ นอกจากนี้พบว่า เมื่อใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นเครื่องมือในการสอนทักษะการอ่านกับผู้เรียนแล้ว ผู้เรียนสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มาร์ชิสัน (Marchisan. 2000: Abstract) ที่ได้เปรียบเทียบวิธีการสอน 2 วิธี คือ วิธีการถอดรหัสคำ และวิธีการสอนอ่านเป็นคำกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับมัธยม จากการเปรียบเทียบทั้ง 2 วิธีนี้ ว่า วิธีการสอนอ่านเป็นคำทำให้เด็กมีความสามารถในการอ่านคำดีขึ้น

แลนโคลส (Lanclos. 2000: 1496-A) ได้ศึกษา การแสดงออกด้านการละเล่นของเด็กๆ ที่มีความแตกต่างทางศาสนา ระดับสติปัญญา และสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยศึกษา 5 กลุ่มในโรงเรียนประถมศึกษา แยกเป็น กลุ่มโปรเตสแตนต์ 2 กลุ่ม คาทอลิก 2 กลุ่ม และอีกกลุ่มเป็นแบบรวม ในเมืองเบสพาสทางตอนเหนือของไอร์แลนด์ พบว่า การละเล่นของเด็กจะแสดงให้เห็นถึงทิศทางในการติดต่อสร้างความสัมพันธ์กันของเด็ก โดยไม่ต้องมีแบบแผนหรือการปกครองเข้ามาเกี่ยวข้อง

มาเธอร์ และโกลด์สเทน (Mather; & Goldstein. 2001: Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยได้ทำการวิจัยซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูในวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาในชั้นเรียนแบบหลายขั้นตอน ดังนี้ ขั้นแรก กำหนดปัญหาของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ขั้นที่สอง ออกแบบและหาแนวทางปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ขั้นที่สาม หาวิธีการเสริมกำลังและขั้นที่สี่หาวิธีการต่างๆ ว่าใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและกลยุทธ์ในการสอนของผู้สอนนั้นส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียน โดยวิธีการในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนที่หลากหลายโดยต้องเข้าใจอย่างแท้จริงและกลยุทธ์การสอนและเกมเข้ามาช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พบว่าผลการเรียนคณิตศาสตร์ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เกิดผลดีขึ้นและมีการพัฒนาทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ทราน (Tran. 2001: Abstract) ศึกษาการเรียนรู้เกี่ยวกับตารางการคูณสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการแสดงความจำ แสดงความเข้าใจเด็ก ผู้วิจัยจึงนำบทเรียนคอมพิวเตอร์

ช่วยสอนมาเชื่อมโยงการแก้ปัญหาในการคิดเรื่องดังกล่าว ในการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหากับคอมพิวเตอร์ นั้น ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนค้นพบด้วยตนเอง ใช้วิธีการทดสอบในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน จากการทดสอบพบว่า มีการแสดงการปรับปรุงสถิติในเรื่องการคูณและผลการประเมิน การสำรวจ การนำ

เบอร์ (Buir. 2001: 2337-A) ได้ศึกษา การสำรวจและอธิบายการฝึกอบรมเชิงลึกโดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงาน กับครูจำนวน 3 คน ที่ใช้วิธีสอนแบบโครงงานและผลสะท้อนการเรียนรู้ การสอนในช่วงระยะเวลาหลายเดือนที่พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรม ข้อมูลจากการวิเคราะห์ได้มาจากการสังเกตในห้องเรียน การบันทึกวิดีโอเทปในห้องเรียน และการบันทึกวิดีโอเทปในกลุ่มการสัมมนา การบันทึกภาพ การประเมินตนเองก่อนและหลังการวิจัย โดยปรับเกณฑ์มาจากเกณฑ์ของ ECERS-R และการเขียนอนุทินของการวิจัย ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ใช้ในการสอนแบบโครงงานนั้น ในการร่วมมือกันระหว่างผู้ร่วมงานควรดำเนินต่อไป ควรมีการสังเกตครูคนอื่นๆ การถ่ายรูปแบบกิจกรรม การแสดงออกด้านความต้องการของเด็กคงไว้เนื้อหาควรสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ การสอนและการประเมินตนเองนั้นควรใช้การประเมินที่ปรับเกณฑ์มาจากเกณฑ์ของ ECERS-R

บูชาร์ด (Bouchard. 2002: 54) ได้ศึกษา ความรู้เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากความผิดพลาดในการอ่านกับการสะกดคำ แม้ว่าเขามีความพยายามอย่างมากระหว่างการอ่านและการสะกดคำ แต่การปฏิบัติงานการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนก็มักยังแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนาใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า การปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่า มีผลของรายงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน ความผิดพลาดด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนต่อไป พบว่าความผิดพลาดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษรวิธีที่เหมือนกันในทุกงานในที่สุด จากการศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำ และความรู้เรื่องคำ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจในการสอน

วาล์ (Wahl. 2003: 3458-A) ได้ศึกษา การเรียนรู้ด้วยโครงงานซึ่งมีอยู่สองส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการสร้างรูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานในหลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับวิทยาลัยและเพื่อให้เข้าใจถึงวิธีที่นักเรียนได้ตอบสนองทางด้านสติปัญญา อารมณ์และให้เกิดแรงจูงใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบ โครงงาน โครงงานที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีทั้งหมด 54 โครงงาน ในแต่ละโครงงานจะมีรูปแบบการเรียนรู้หนึ่งแบบหรือมากกว่านั้น (มีการใช้เสียง การดู การสัมผัส/การเคลื่อนไหว) และในแต่ละส่วนจะมีการเรียนรู้หลักๆ 5 อย่าง ได้แก่ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ร่างกายและการสะท้อนผลผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความรู้ว่าการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้พวกเขาเข้าใจแนวคิดวิชาคณิตศาสตร์ได้ดีกว่าการสอนแบบเขียนบรรยาย และพวกเขามีความเชื่อว่าการช่วยทำให้พวกเขาเข้าใจประเด็นสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์ และนักเรียนเห็นคุณค่ากิจกรรมในห้องเรียนที่หลากหลาย

สมิธ (Smith. 2003: Abstract) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและ จังหวะในการอ่านออกเสียงของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับการรับการสอน ที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการคิดนักเรียนแบบพึ่งตนเองหรือ พึ่งคนอื่นกับประสิทธิผลของการสอนที่ใช้คอมพิวเตอร์สอนทักษะการอ่านและจังหวะการอ่านออกเสียง ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนหลังทดลองสูงกว่าคะแนนก่อนทดลอง แต่นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนห้องเรียนไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีรูปแบบการคิดพึ่งตนเองมีคะแนนมากกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการคิดพึ่งคนอื่น

นีสซ์ (Niesz. 2004: 378) ได้ศึกษา เพื่อสำรวจว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบโครงงานจะ ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ตามสภาพจริง และเรียนรู้ด้วยความหมายได้อย่างนี้จะเป็นสิ่งที่ ทำทนายให้ครูค้นพบรูปแบบการสอนที่ในปัจจุบันในห้องเรียนครูจะต้องช่วยเหลือนักเรียนให้มีความ สามารถด้านการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ครูไม่จำเป็นต้องสอนนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเวลานาน แต่ครูจะต้องสอนนักเรียนทุกๆ คน โดยให้นักเรียนทั้งหมดมั่นใจว่าจะได้รับโอกาส ได้รับความรู้ อย่างเต็มความสามารถ สิ่งนี้จะเป็นสิ่งที่ทำทนายให้ครูค้นพบรูปแบบโครงงานจะนำไปใช้ในห้องเรียนขนาด กลางอย่างไร จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ออกแบบมาเพื่อให้ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ โครงงานนั้นช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีผลในทางบวก

แรนดอลล์ (Randall. 2004: 4301) ได้วิจัยเพื่อทำการเปรียบเทียบกันระหว่าง การสอนแบบควบคุมกับการสอนแบบฝึกฝน การวิจัยนี้เพื่อแยกแยะผลกระทบต่อการเรียนการสอนฝึกการ อ่านในโรงเรียนในเมือง จำนวน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน จากการทดลอง แสดงให้เห็นว่า เทคนิคและกลยุทธ์ที่หลากหลายมีผลกระทบต่อคะแนนการสอบอ่าน

คิม (Kim. 2006: Abstract) ได้ศึกษา ผลการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับทักษะการ อ่านของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เปรียบเทียบการอ่านแบบร่วมมือกับแบบปกติ ผลการทดลอง พบว่า ทักษะการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การอ่านแบบวิธีร่วมมือ มี ทักษะการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เรียนรู้จากเกม ชุดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ การใช้ภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ การใช้วิธีสอนแบบสหรั่วมใจ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติหรือธรรมดา ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรบริหารจัดการให้ครูผู้สอนได้นำเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย